

วารสารการบริหารปกครอง และนวัตกรรมสังคม

ปีที่ 3 ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน 2569

Journal of Governance and Social Innovation

Vol. 3 No. 1 January - June 2026

ISSN 3056-9591 (Online)

ปีที่ 3 ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน 2569

วารสารการบริหารปกครองและนวัตกรรมสังคม วิทยาลัยกฎหมายและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

Journal of Governance and Social Innovation, Sisaket Rajabhat University

วารสารการบริหารปกครองและนวัตกรรมสังคม วิทยาลัยกฎหมายและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ปีที่ 3 ฉบับที่ 1
มกราคม - มิถุนายน 2569 ISSN 3056-9591 (Online)

เจ้าของ

วิทยาลัยกฎหมายและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

กำหนดการเผยแพร่

ปีละ 2 ฉบับคือ ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน และ ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม

วัตถุประสงค์

เพื่อเป็นแหล่งเผยแพร่บทความวิชาการและบทความวิจัยด้านสังคมศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ รัฐศาสตร์ นิติศาสตร์ และนวัตกรรมสังคม ทั้งของคณาจารย์ นักศึกษา และนักวิจัยทั้งในและนอกมหาวิทยาลัยให้เป็นที่รู้จัก

เงื่อนไขการตีพิมพ์

ทุกบทความที่ตีพิมพ์ต้องผ่านผู้ทรงคุณวุฒิอย่างน้อยสามท่านที่เสนอและขอความเห็นของบทความในวารสารนี้จะเป็นของผู้เขียน แต่ท่านไม่ถือว่าเป็นที่เสนอและขอความเห็นของกองบรรณาธิการการบริหารปกครองและนวัตกรรมสังคมซึ่งกองบรรณาธิการไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยและไม่ขอผูกพันด้วยประการใดๆและกองบรรณาธิการการบริหารปกครองและนวัตกรรมสังคม ของวิทยาลัยกฎหมายและการปกครอง ไม่สงวนสิทธิ์คัดลอกแต่ให้อำนาจที่มาของข้อความที่นำไปกล่าวอ้างในที่ต่างๆอย่างเหมาะสม

ขอบเขต

ด้านสังคมศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ รัฐศาสตร์ นิติศาสตร์ และนวัตกรรมสังคม

คณะกรรมการที่ปรึกษา

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

บรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อลงกต แพนสนิท

เลขานุการกองบรรณาธิการ

อาจารย์ ดร.สุรศักดิ์ จันทา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์กิตติชัย ชันทอง

กองบรรณาธิการ

ภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

รองศาสตราจารย์ ดร.เอกพงษ์ วงศ์คำจันทร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

รองศาสตราจารย์ ดร.ภักดิ์ จรรยาสุทธีวงศ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

รองศาสตราจารย์ ดร.วระเดช ภาวัตเวคิน

มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

หน่วยงานภายนอก

ศาสตราจารย์ ดร.ศุภชัย ยาวะประภา

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ศาสตราจารย์ ดร.ปิยากร หวังมภาพร

มหาวิทยาลัยศรีปทุม

รองศาสตราจารย์ ดร.สุระทิน ชัยทองคำ

มหาวิทยาลัยศรีปทุม

ศาสตราจารย์ตรีเนตร สารพงษ์

มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรเพชร ชลศักดิ์ตระกูล
ศาสตราจารย์ ดร.สมเกียรติ วันทะนะ
ศาสตราจารย์ ดร.วราภรณ์ จุลปานนท์

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
มหาวิทยาลัยรามคำแหง

คณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญประเมินบทความ (Peer Reviews) กลุ่มผู้เชี่ยวชาญภายนอกมหาวิทยาลัย

รองศาสตราจารย์ ดร.ปาริชา มารี เคน
รองศาสตราจารย์ ดร.กตัญญู แก้วหานาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เสกสรรค์ สนวา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วันชัย สุขตาม
ดร.ฉัตรนรงค์ศักดิ์ สุธรรมดี
อาจารย์ ดร.วิษณุ ปัญญาณรงค์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สถาพร วิชัยรัมย์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธนศพล อินทร์จันทร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เชาวลิต สมพงษ์เจริญ
อาจารย์ ดร.สุนัย ทะคำสอน
อาจารย์ ดร.ภูวดล คำสนิท
อาจารย์ ดร.ชวิน ดำบุญเรือง
อาจารย์ ดร.จุฬาพัฒน์ กิตติภูมิธรรม
ศาสตราจารย์ ดร.สิริพรรณ นกสวน
นาวาเอก อ.ดร.หัสไชยญ มั่งคั่ง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ศาสตรินทร์ ต้นสุน
รองศาสตราจารย์ ดร.วัชรพล พุทธิรักษา
รองศาสตราจารย์ ดร.รุ่งนภา ยรรยงเกษมสุข
รองศาสตราจารย์ ดร.โอฬาร ถิ่นบางเตียว
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปิยณัฐ สร้อยคำ
อาจารย์ ดร.วีรชน เกษสกุล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประพีร์ อภิชาติสกุล
อาจารย์ ดร.ศิวพล ชมพูพันธ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นฤตม์ เจริญศรี
อาจารย์ ดร.โอฬาร อ่องพะ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพิ่มศักดิ์ จะเรียมพันธ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กานต์ บุญยะกาญจน
รองศาสตราจารย์ ดร.บุษอรียีหิมะ
อาจารย์ ดร.ศิบัติ นพประเสริฐ
ศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูรย์ โพธิ์สว่าง
รองศาสตราจารย์ ดร.สัญญา เคนาภูมิ
รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริวิติ วิวิธคุณากร
รองศาสตราจารย์ ดร.วัชรภรณ์ จันทนกุล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่ร้อยเอก ดร.ณัฐดนัย แก้วโพนงาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กัญจิรา วิจิตรวัชรารักษ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เศวตาภรณ์ ตั้งวันเจริญ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธัญญรัตน์ พุทธิพงษ์ชัยชาญ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธนพัฒน์ จงมีสุข
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐพัชร วรพงศ์พัชร

มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์
มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์
มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
มหาวิทยาลัยพิษณุโลก
มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
มหาวิทยาลัยนอร์ท
มหาวิทยาลัยเกริก
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
มหาวิทยาลัยนเรศวร
มหาวิทยาลัยบูรพา
มหาวิทยาลัยบูรพา
มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
มหาวิทยาลัยแม่โจ้-แพร่ เฉลิมพระเกียรติ
มหาวิทยาลัยรามคำแหง
มหาวิทยาลัยรามคำแหง
มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
มหาวิทยาลัยศิลปากร
นักวิชาการอิสระ
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

รองศาสตราจารย์ ดร.เอกพงษ์ วงศ์คำจันทร์
รองศาสตราจารย์ ดร.ประจวบ จันทร์หมื่น
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธัญรัตน์ แจ่มใส
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อลงกต แผนสนิท
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ปณัฏกร บุญกอบ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประเสริฐ บัวจันอัฐ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปรารภนา มะลิไทย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิษุตา วงศ์พานิชย์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ลือศักดิ์ แสงวงมี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุเทวี คงคุณ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์กิตติชัย ชันทอง
อาจารย์ ดร.สุรศักดิ์ จันทา
รองศาสตราจารย์ ดร.ภักดิ์ฉ้วน จรรยาสุทิวังค์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่ร้อยตรี ดร.ณัฐวัฒน์ บัวทอง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ธรม์ สิทธิศักดิ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เทชิต ศีรวงศ์เดชา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์พิมพ์พลัส เสียงหวาน
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ยุวดี มัญญาการกุล

[illegible]

เผยแพร่เมื่อ เดือนมิถุนายน 2569

บทบรรณาธิการ

วารสารการบริหารปกครองและนวัตกรรมสังคม ฉบับนี้เป็นปีที่ 3 ฉบับที่ 1 (มกราคม-มิถุนายน 2569) เป็นวารสารที่นำเสนอผลงานบทความทางวิชาการ บทความวิจัย และวิจารณ์หนังสือของนักวิชาการ คณาจารย์ นิสิต นักศึกษาในด้านการบริหารปกครองและสาขาอื่นๆในด้านสหวิทยาการด้านสังคมศาสตร์ สาขาวิชาการพัฒนาชุมชน, สาขารัฐศาสตร์, สาขาวิชานิติศาสตร์, สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์และสาขาอื่นๆที่เกี่ยวข้องเพื่อการเผยแพร่ผลงานแก่ผู้สนใจ โดยมีกำหนดออก 2 ฉบับต่อปี คือฉบับที่ 1 (มกราคม – มิถุนายน) และฉบับที่ 2 (กรกฎาคม – ธันวาคม) ซึ่งเผยแพร่ในรูปแบบวารสารออนไลน์

โดยบทความในวารสารฉบับนี้ใช้เกณฑ์คุณภาพมาตรฐาน โดยมีผู้นิพนธ์มาจากหลากหลายหน่วยงาน ทั้งภายในและภายนอก ซึ่งผลงานทางวิชาการดังกล่าวทางกองบรรณาธิการได้จัดส่งไปให้คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิประเมินและตรวจสอบบทความ (Peer Reviewer) อย่างน้อยจำนวน 3 ท่านพิจารณาแก้ไขเพื่อ ความสมบูรณ์ของบทความก่อนการเผยแพร่ทางวิชาการที่มาจากหลากหลายหน่วยงานของแต่ละสาขาเป็นผู้ พิจารณาเพื่อ ความสมบูรณ์ของบทความ และมอบให้ผู้นิพนธ์นำบทความไปปรับปรุงแก้ไขเป็นการเรียบร้อย แล้วก่อนการตีพิมพ์ตามกติกาและรูปแบบการตีพิมพ์เผยแพร่ขอขอบคุณคณาจารย์ นักศึกษา และผู้สนใจทั่วไป ทุกท่านที่ให้ความสนใจร่วมส่งบทความเผยแพร่ในวารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่นและ ขอขอบคุณกองบรรณาธิการคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิประเมินและตรวจสอบบทความทุกท่านมา ณ โอกาสนี้

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อลงกต แผนสนิท

บรรณาธิการ

สารบัญ

หน้า

กองบรรณาธิการ

คณะกรรมการกลั่นกรองบทความ

บทบรรณาธิการ

ข้อบทรบความ

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและการแก้ไขปัญหาเสพติด.....	1
ตำบลล้นฟ้า อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ	
คมกริช เครือวงศ์, จตุภัทร แก้วพวง, ทวีเกียรติ ชมชื่น, เทียนชัย เขตะวัน,	
ภูริภัทร พันธราช, ประจวบ จันทรหมื่น และปรารธนา มะลิไทย	
การพัฒนาศักยภาพของชุมชนด้านเกษตรบ้านอุ่มแสง	16
ตำบลคู อำเภอรามไศล จังหวัดศรีสะเกษ	
จินตนา มะลิซ้อน, ศรัณญา พงษ์ปลัด, อนันทิศา แสนเลิศ และปรารธนา มะลิไทย	
การบริการประชาชนของเทศบาลตำบลบ้านบัว อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์	30
ณัฐกานต์ ทิพย์อักษร, นภัสสร เป้าทรัพย์, ปภาวดี สัตย์ณุชนม์,	
มาริศา ดวงภาค และสากล พรหมสถิตย์	
คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตตำบลตะโก อำเภอห้วยราช จังหวัดบุรีรัมย์	43
กุลณัฐ ทุมพร, ซาลินี สมเย็น, ประนัตดา สุผา, ปิยะณัฐ นวลพริ้ง	
และแพรวดาว มะสันเทียะ	
แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรโรงเรียนบุรีรัมย์พิทยาคม จังหวัดบุรีรัมย์	62
พนัสนิศา วรรณทวี, รวินันท์ ชันเสน, วรรณวิสา วงศ์ประสิทธิ์,	
อัญชลี สิงห์โคตร และสากล พรหมสถิตย์	
การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นเทศบาลตำบลสองชั้น.....	78
อำเภอกระสัง จังหวัดบุรีรัมย์	
กุลญารัตน์ วรรณสวัสดิ์, จิรัชยา พุทธา, ชลมาศ โคล, สุจิรา เรืองสุขสุด	
และสากล พรหมสถิตย์	

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและการแก้ไขปัญหายาเสพติด
ตำบลลิ้นฟ้า อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ
Community Involvement in Drug Prevention and Remediation
in Linfa Subdistrict, Yang Chum Noi District, Sisaket Province

คมกริช เครือวงศ์¹, จตุภัทร แก้วพวง², ทวีเกียรติ ชมชื่น³, เทียนชัย เขตวัน⁴,
ภูริภัทร พันธราช⁵, ประจวบ จันทรหมื่น⁶ และปรารณา มะลิไทย⁷

Received : 5 August 2025

Revised : 5 October 2025

Accepted : 9 October 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ตำบลลิ้นฟ้า อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์และอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันแก้ปัญหายาเสพติด โดยสุ่มตัวอย่าง จำนวน 5,853 คน ผู้วิจัยได้สุ่มตัวอย่างจากประชากรโดยไม่ยึดหลักความน่าจะเป็น จำนวน 368 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้สูตรของผู้วิจัยใช้วิธีการคำนวณจากสูตรของ Yamane (1937) ที่ระดับความเชื่อ 95 % กำหนดความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ 0.05 สำหรับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าความเฉลี่ย ค่าร้อยละ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐาน ทดสอบความสัมพันธ์ โดยใช้สถิติค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ แบบ Pearson's Correlation Coefficient และทดสอบสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณด้วยสถิติ Multiple Regression Analysis

ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านความสัมพันธ์ในชุมชน ($\bar{X}$ = 4.04) อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาด้านการจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายา ($\bar{X}$ = 3.88) และด้านผู้นำชุมชนและบทบาท ($\bar{X}$ = 3.80) เมื่อทำการทดสอบความสัมพันธ์ของปัจจัยด้านความสัมพันธ์ในชุมชน (.709) ด้านการจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายา (.686) ด้านผู้นำชุมชนและบทบาท (.645) ด้านความเข้มงวดของกฎหมายในพื้นที่ (.749) ด้านความร่วมมือของเจ้าหน้าที่และชุมชน (.765) และด้านการฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดในชุมชน (.882) พบว่ามีความสัมพันธ์เชิงบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และยังทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการถดถอยพหุคูณเมื่อ

¹ นักศึกษารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ Public Administration Student, Sisaket Rajabhat University E-Mail : nongcpx4444@gmail.com

² นักศึกษารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ Public Administration Student, Sisaket Rajabhat University E-Mail : stu6512866202@sskru.ac.th

³ นักศึกษารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ Public Administration Student, Sisaket Rajabhat University E-Mail : thaweekiat200346@gmail.com

⁴ นักศึกษารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ Public Administration Student, Sisaket Rajabhat University E-Mail : stu6512866204@sskru.ac.th

⁵ นักศึกษารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ Public Administration Student, Sisaket Rajabhat University E-Mail : phanthrachphuriphathr@gmail.com

⁶ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ Assistant Professor in Political Science at Sisaket Rajabhat University E-Mail : Prajuab21600@gmail.com

⁷ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ Assistant Professor in Political Science at Sisaket Rajabhat University E-Mail : prathana.m08@gmail.com

ทำนายอิทธิพลของปัจจัย พบว่า ด้านความสัมพันธ์ในชุมชน ($\beta = .202$) ด้านการฟื้นฟูผู้ติดยาในชุมชน ($\beta = .127$) ด้านการจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายา ($\beta = .121$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการศึกษาพบว่า ตำบลลิ้นฟ้า อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ โดยภาพรวมจากการวิเคราะห์ข้อมูล ได้ให้ความสำคัญต่อระดับความคิดเห็นในการบริหารจัดการตามหลักการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในภาพรวม อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : การมีส่วนร่วมของประชาชน, การป้องกันและการแก้ไขปัญหายาเสพติด

ABSTRACT

The objective of this research is to study the relationship and influence of various factors on public participation in the prevention and resolution of drug-related problems. The sample population consisted of 5,853 individuals. The researcher employed stratified random sampling to select a sample size of 368 participants, determined using Yamane's formula (1937) at a 95% confidence level with an acceptable margin of error of 0.05.

The statistical tools used for data analysis included: mean, percentage, standard deviation, and hypothesis testing. The study tested relationships using Pearson's Correlation Coefficient, and tested the influence of variables using Multiple Regression Analysis.

Research findings revealed that the factor of community relationships ($\bar{x} = 4.04$) was rated the highest, followed by the factor of organizing activities for prevention and problem-solving ($\bar{x} = 3.88$). When testing the correlations of the factors, it was found that community relationships (.709), organizing activities for prevention and problem-solving (.686), community leadership and roles (.645), strictness of law enforcement in the area (.749), cooperation between officials and the community (.765), and rehabilitation of drug addicts in the community (.882) all showed positive correlations that were statistically significant at the .05 level. A multiple regression analysis was also conducted to predict the influence of these factors. It was found that community relationships ($\beta = .202$), rehabilitation of drug addicts in the community ($\beta = .127$), and organizing activities for prevention and problem-solving ($\beta = .121$) had a statistically significant influence at the .05 level.

Study findings revealed that Lin Fa Subdistrict, Yang Chum Noi District, Sisaket Province, overall emphasized the importance of public opinion in the management process based on the principles of public participation in preventing and solving drug problems. Public

participation in the prevention and resolution of drug-related issues was found to be at a high level.

Key word : public participation, Prevention and solution of drug problems

บทนำ

สังคมไทยมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ประกอบกับภาครัฐมีแนวทางที่จะมุ่งพัฒนาประเทศไปสู่ความทันสมัยก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ ก่อให้เกิดปัญหาในชุมชนและสังคมตามมาอย่างมากมาย เช่น ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาความยากจน ปัญหาสภาพแวดล้อม ปัญหาเศรษฐกิจ ตลอดจนปัญหายาเสพติด (มูลนิธิชัยพัฒนา, ออนไลน์, 2567) ภาครัฐได้มีนโยบายและแนวทางต่าง ๆ เพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น แต่ดูเหมือนว่าสิ่งที่ภาครัฐดำเนินการไม่ได้ทำให้ปัญหาลดลงกลับก่อให้เกิดปัญหาใหม่เพิ่มขึ้น เช่น ปัญหาครอบครัว ปัญหาสังคมและปัญหาเศรษฐกิจซึ่งมีความเกี่ยวโยงกันเป็นพลวัต ปัญหายาเสพติดนับว่าเป็นปัญหาที่มีความสลับซับซ้อน สร้างความเดือดร้อนต่อการดำรงชีวิตของประชาชน ส่งผลต่อความมั่นคงและการพัฒนาประเทศ ปัจจุบันภาครัฐได้มีมาตรการต่างๆ ในการแก้ไขปัญหา ผู้ค้ายาเสพติด ผู้เสพยาเสพติด และสร้างสภาพแวดล้อมให้น่าอยู่โดยกำหนดให้ภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชน

ด้วยสถานการณ์ปัญหายาเสพติดของประเทศในปัจจุบันจัดได้ว่าอยู่ในขั้นวิกฤต โดยสถานการณ์แพร่ระบาดของยาเสพติดได้ทวีความรุนแรงขึ้นอย่างรวดเร็ว เพราะมีการผลิตยาเสพติดทั้งภายในประเทศและมีการลักลอบนำเข้ามาจากต่างประเทศมากมายหลายชนิด ส่งผลกระทบอย่างรุนแรงต่อความเจริญก้าวหน้าของประเทศ ซึ่งมีผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศการพัฒนาบุคลากรและคุณภาพชีวิตของประชาชนเป็นอย่างยิ่ง (กฤษฎา นาคประสิทธิ์, 2557)

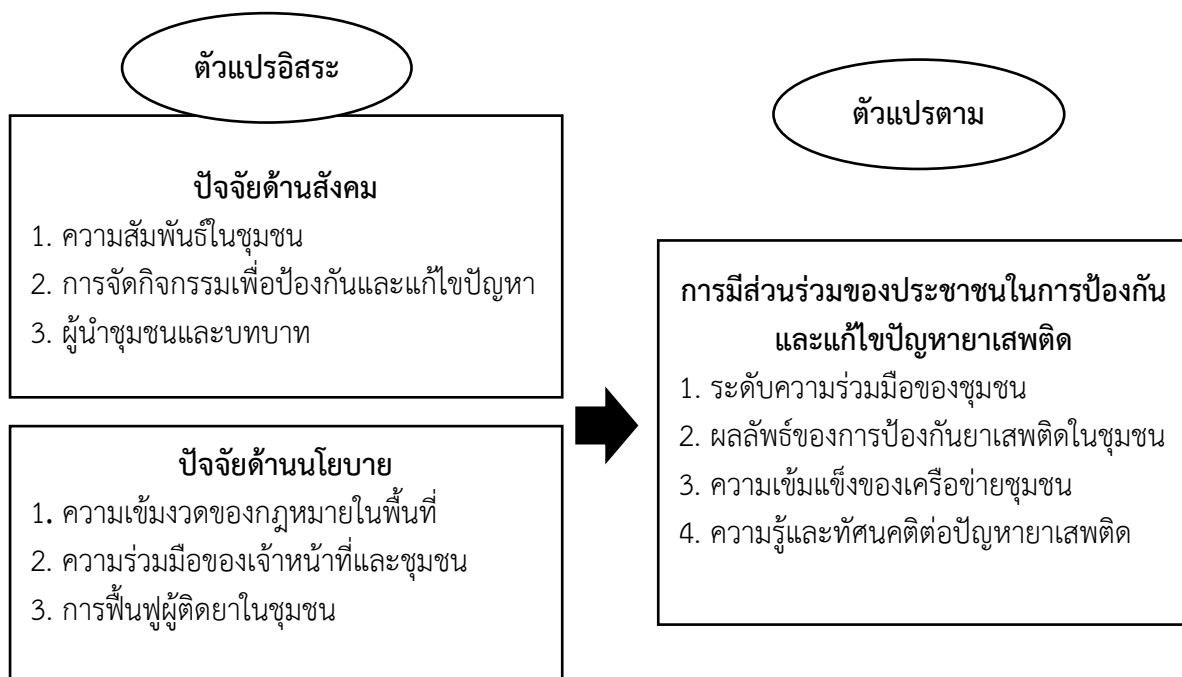
ในพื้นที่ตำบลลิ้นฟ้า อำเภอขามเฒ่า จังหวัดศรีสะเกษ มีปัญหายาเสพติดอย่างรุนแรงมีการแพร่ระบาดในกลุ่มผู้ใช้แรงงาน นักเรียนเยาวชนทั่วไป ก่อให้เกิดการมั่วสุมยาเสพติดของเยาวชนเป็นปัญหาส่งผลกระทบต่อชุมชน ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปปรับปรุงแก้ไขการทำงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

วัตถุประสงค์ของโครงการ

1. เพื่อศึกษาการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดโดยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดชุมชน ตำบลลิ้นฟ้า อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดชุมชนในพื้นที่ตำบลลิ้นฟ้า อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ
3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดชุมชนในพื้นที่ตำบลลิ้นฟ้า อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ
4. เพื่อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดชุมชน พื้นที่ตำบลลิ้นฟ้า อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ

กรอบแนวคิดในการทำวิจัย

รูปภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัยกลไกและรูปแบบการซื้อสิทธิขายเสียงในบริบทหมู่บ้านในเขตเทศบาลตำบลห้วยทับทัน อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ของตำบลลิ้นฟ้า อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยเป็นการสำรวจรวบรวมความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่ ตำบลลิ้นฟ้า อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ เป็นหน่วยในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อให้การดำเนินงานถูกต้องตามหลักวิชาการและมีประสิทธิภาพสูงสุดผู้ศึกษาจึงได้กำหนดรายละเอียดต่างๆ ตามลำดับขั้นตอน ดังต่อไปนี้

การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การรวบรวมข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ตารางที่ 1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ตำบลลิ้นฟ้า อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ

หมู่บ้าน	ประชากร (ชาย)	ประชากร (หญิง)	ประชากร (คน)
บ้านลิ้นฟ้า หมู่ที่ 1	211	217	428
บ้านลิ้นฟ้า หมู่ที่ 2	143	167	310
บ้านลิ้นฟ้า หมู่ที่ 3	154	146	300
บ้านลิ้นฟ้า หมู่ที่ 4	174	162	336
บ้านดินด้า หมู่ที่ 5	296	253	549
บ้านผักขะ หมู่ที่ 6	151	132	283
บ้านเมืองทอง หมู่ที่ 7	280	299	579
บ้านผักขะ หมู่ที่ 8	197	181	378
บ้านดินด้า หมู่ที่ 9	319	318	637
บ้านลิ้นฟ้า หมู่ที่ 10	299	304	603
บ้านลิ้นฟ้า หมู่ที่ 11	173	161	334
บ้านผักขะ หมู่ที่ 12	262	252	514
บ้านผักขะ หมู่ที่ 13	173	136	309
บ้านลิ้นฟ้า หมู่ที่ 14	152	141	293
รวม	2,984	2,869	5,853

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามความเป็นแบบตรวจรายการ (Check List) เกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัว ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ย/เดือน และระยะเวลาปลูกยางพารา

ตอนที่ 2 แบบสอบถาม เป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) โดยกำหนดให้ผู้ตอบเลือกคำตอบเดียวเกี่ยวกับเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและการแก้ไขปัญหาเสพติด ตำบลลิ้นฟ้า อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ โดยใช้สูตรการคำนวณของ Yamane (1973) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95 %

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม มีลักษณะที่เป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open ended-From)

การวิเคราะห์ข้อมูล

ตารางที่ 2 ตารางการวิเคราะห์ข้อมูลตามตัวแปรทั้ง 6 โมเดล

Model	ตัวแปร	R	R^2	Adjusted	Coefficients		t	Sig
				R^2	b	β		
1	ด้านการจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา	.669 ^a	.448	.446	.535	.669	17.224	.000
2	ด้านการจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา	.737 ^b	.543	.541	.388	.486	11.817	.000
	ด้านความเข้มงวดของกฎหมายในพื้นที่				.263	.360	8.750	.000
3	ด้านการจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา	.764 ^c	.584	.581	.317	.396	9.415	.000
	ด้านความเข้มงวดของกฎหมายในพื้นที่				.201	.275	6.578	.000
	ด้านความสัมพันธ์ในชุมชน				.195	.253	5.974	.000
4	ด้านการจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา	.778 ^d	.605	.600	.298	.373	9.007	.000
	ด้านความเข้มงวดของกฎหมายในพื้นที่				.179	.245	5.915	.000
	ด้านความสัมพันธ์ในชุมชน				.176	.228	5.459	.000

Model	ตัวแปร	R	R^2	Adjusted	Coefficients		t	Sig
				R^2	b	β		
	ด้านความร่วมมือของเจ้าหน้าที่และชุมชน				.098	.373	9.007	.000
5	ด้านการจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา	.786 ^e	.618	.613	.278	.348	8.411	.000
	ด้านความเข้มงวดของกฎหมายในพื้นที่				.150	.205	4.865	.000
	ด้านความสัมพันธ์ในชุมชน				.165	.213	5.172	.000
	ด้านความร่วมมือของเจ้าหน้าที่และชุมชน				.089	.144	4.016	.000
	ด้านการฟื้นฟูผู้ติดยาในชุมชน				.097	.135	3.521	.000
6	ด้านการจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา	.790 ^f	.624	.618	.262	.328	7.833	.000
	ด้านความเข้มงวดของกฎหมายในพื้นที่				.148	.202	4.803	.000
	ด้านความสัมพันธ์ในชุมชน				.155	.201	4.859	.000
	ด้านความร่วมมือของเจ้าหน้าที่และชุมชน				.084	.135	3.768	.000
	ด้านการฟื้นฟูผู้ติดยาในชุมชน				.089	.125	3.254	.001
	ด้านผู้นำชุมชนและบทบาท				.048	.091	2.495	.013

โดยทั้ง 6 ตัวแปรร่วมกันพยากรณ์ต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันแก้ไขปัญหาเสพติดในชุมชน (R^2) ได้ร้อยละ.624มีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานพยากรณ์ $S.E_{est} = .33909$

และสามารถเขียนสมการในรูปแบบคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐานได้ ดังนี้

สมการรูปพยากรณ์คะแนนดิบ $Y = .869$ (ด้านการจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา) + .263 (ด้านความเข้มงวดของกฎหมายในพื้นที่) + .195 (ด้านความสัมพันธ์ในชุมชน) + .098 (ด้านความ

ร่วมมือของเจ้าหน้าที่และชุมชน) + .097 (ด้านการฟื้นฟูผู้ติดยาในชุมชน) + .048 (ด้านผู้นำชุมชนและบทบาท)

สมการในรูปแบบคะแนนมาตรฐานได้ดังนี้ $Z = .669$ (ด้านการจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา) + .360 (ด้านความเข้มงวดของกฎหมายในพื้นที่) + .098 (ด้านความสัมพันธ์ในชุมชน) + .195 (ด้านความร่วมมือของเจ้าหน้าที่และชุมชน) + .135 (ด้านการฟื้นฟูผู้ติดยาในชุมชน) + .091 (ด้านผู้นำชุมชนและบทบาท)

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ตำบลลิ้นฟ้า อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ ได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ตำบลลิ้นฟ้า อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ ดังนี้

2. ผลการศึกษาสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณการนำค่าน้ำหนักความสำคัญอำนาจพยากรณ์ของตัวแปรปัจจัย ความสัมพันธ์ในชุมชน การจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายา ผู้นำชุมชนและบทบาท ความเข้มงวดของกฎหมายในพื้นที่ ความร่วมมือของเจ้าหน้าที่และชุมชน การฟื้นฟูผู้ติดยาในชุมชน ที่ส่งผลต่อการวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ตำบลลิ้นฟ้า อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ ได้ดังนี้

ตารางที่ 3 ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ตำบลลิ้นฟ้า อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ

ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ตำบลลิ้นฟ้า อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลผล	จัดอันดับ
ด้านความสัมพันธ์ในชุมชน	4.04	.709	มาก	1
ด้านจัดกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายา	3.88	.686	มาก	2
ด้านผู้นำชุมชนและบทบาท	3.80	1.042	มาก	3

จากตารางที่ 3 ในด้านปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด พื้นที่ตำบลลิ้นฟ้า อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ มากเป็นอันดับ 1 กล่าวคืออยู่ในระดับมาก ที่ระดับค่าเฉลี่ย 4.04 (S.D.=.709) ด้านจัดกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายา อยู่ในระดับมาก ที่ระดับค่าเฉลี่ย 3.88 (S.D.=.686) และด้านผู้นำชุมชนและบทบาท อยู่ในระดับมาก ที่ระดับค่าเฉลี่ย 3.80 (S.D.=1.042)

ตารางที่ 4 ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ตำบลลิ้นฟ้า อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ

ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ตำบลลิ้นฟ้า อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลผล	จัดอันดับ
ด้านความเข้มงวดกฎหมายในพื้นที่	3.76	.749	มาก	3
ด้านความร่วมมือเจ้าหน้าที่และชุมชน	3.77	.765	มาก	2
ด้านฟื้นฟูยาเสพติดในชุมชน	3.81	.882	มาก	1

จากตารางที่ 4 ในด้านปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด พื้นที่ตำบลลิ้นฟ้า อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ มากเป็นอันดับ 1 กล่าวคืออยู่ในระดับมาก ที่ระดับค่าเฉลี่ย 3.81 (S.D.=.882) ด้านความร่วมมือเจ้าหน้าที่และชุมชน อยู่ในระดับมาก ที่ระดับค่าเฉลี่ย 3.76 (S.D.=.749) และด้านความเข้มงวดกฎหมายในพื้นที่ อยู่ในระดับมาก ที่ระดับค่าเฉลี่ย 3.76 (S.D.=.749)

ตารางที่ 5 ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ตำบลลิ้นฟ้า อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ

ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ตำบลลิ้นฟ้า อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลผล	จัดอันดับ
ระดับความร่วมมือของชุมชน	3.82	.845	มาก	3
ผลลัพธ์ของการป้องกันยาเสพติดในชุมชน	3.82	.705	มาก	4
ความเข้มแข็งของเครือข่ายชุมชน	3.90	.661	มาก	2
ความรู้และทัศนคติต่อปัญหายาเสพติด	4.08	.644	มาก	1

จากตารางที่ 5 ในด้านปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด พื้นที่ตำบลลิ้นฟ้า อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ กล่าวคืออยู่ในระดับมาก ที่ระดับค่าเฉลี่ย 4.08 (S.D.=.644) ด้านความเข้มแข็งของเครือข่ายชุมชน อยู่ในระดับมาก ที่ระดับค่าเฉลี่ย 3.90 (S.D.=.661) ด้านระดับความร่วมมือของชุมชน อยู่ในระดับมาก ที่ระดับค่าเฉลี่ย 3.82 (S.D.=.845) และด้านผลลัพธ์ของการป้องกันยาเสพติดในชุมชน อยู่ในระดับมาก ที่ระดับค่าเฉลี่ย 3.82 (S.D.=.705)

ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การแปลผล และการจัดอันดับ ของปัจจัยที่มีผลต่อ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ตำบลลิ้นฟ้า อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ

ตารางที่ 6 ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด	ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลผล	จัดอันดับ
ด้านความสัมพันธ์ในชุมชน	4.04	.709	มาก	2
ด้านการจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไขหา	3.88	.686	มาก	4
ด้านผู้นำชุมชนและบทบาท	3.80	1.042	มาก	7
ด้านความเข้มงวดกฎหมายในพื้นที่	3.76	.749	มาก	9
ด้านความร่วมมือเจ้าหน้าที่และชุมชน	3.77	.765	มาก	8
ด้านการฟื้นฟูผู้ติดยาในชุมชน	3.71	.882	มาก	10
ด้านระดับความร่วมมือของชุมชน	3.82	.845	มาก	5
ด้านผลลัพธ์ของการป้องกันยาเสพติดในชุมชน	3.82	.705	มาก	6
ด้านความเข้มแข็งของเครือข่ายชุมชน	3.90	.661	มาก	3
ด้านความรู้และทัศนคติต่อปัญหายาเสพติด	4.08	.644	มาก	1
รวม	3.87	.522	มาก	

จากตารางที่ 4.19 ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.87 (S.D.= .522)อยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยค่าเฉลี่ยอันดับ 1 คือ ด้านความรู้และทัศนคติต่อปัญหายาเสพติด มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.08 (S.D.=.644) ด้านความสัมพันธ์ในชุมชน ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.04 (S.D.= .709) ด้านความเข้มแข็งของเครือข่ายชุมชน มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.90 (S.D.=.661) ด้านการจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไขหา มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.88 (S.D.=.686) ด้านระดับความร่วมมือ 3.82 (S.D.=.705) ด้านผลลัพธ์ของการป้องกันยาเสพติดในชุมชน 3.82 (S.D.=.705) ด้านผู้นำชุมชนและบทบาท 3.80 (S.D.=1.042) ด้านความร่วมมือเจ้าหน้าที่และชุมชน 3.77 (S.D.=.765) ด้านความเข้มงวดกฎหมายในพื้นที่ 3.76 (S.D.=.749) และด้านการฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดในชุมชน 3.71 (S.D.=.882)

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขและป้องกันปัญหายาเสพติด ในพื้นที่ตำบลลิ้นฟ้า อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ ผู้ศึกษาจะขออภิปรายผลตามประเด็น ดังนี้

ปัจจัยด้านความสัมพันธ์ในชุมชน พบว่าความสัมพันธ์ในชุมชนมีบทบาทสำคัญต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด กล่าวคือ ชุมชนที่มีความสัมพันธ์แน่นแฟ้น เช่น การช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ความเชื่อมั่นในกันและกัน การสื่อสารที่เปิดเผย และความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมกันต่อชุมชน มีแนวโน้มที่จะส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีบทบาทในการป้องกันยาเสพติดมากขึ้นความสามัคคีของคนในชุมชน ช่วยสร้างเครือข่ายการเฝ้าระวังและแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับยาเสพติดได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพการไว้วางใจกัน ทำให้ประชาชนกล้าแจ้งเบาะแสหรือร่วมมือกับหน่วยงานรัฐในการดำเนินการต่าง ๆ โดยไม่รู้สึกกลัวหรือถูกตีตราบทบาทของผู้นำชุมชนและเครือข่าย ยังมีอิทธิพลอย่างสูงในการกระตุ้น

และเชิญชวนให้สมาชิกชุมชนเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาเสพติด วิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่างานวิจัยของ วรณภา กิรุงเรือง (2560) พบว่า ความสัมพันธ์ในชุมชนที่แน่นแฟ้นและบทบาทของผู้นำมีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเฝ้าระวังและป้องกันปัญหาเสพติดอย่างชัดเจน โดยประชาชนมีความกล้าในการแจ้งเบาะแสเมื่อมีความเชื่อมั่นต่อเพื่อนบ้านและผู้นำชุมชน

ปัจจัยด้านการจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด การจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในตำบลลิ้นฟ้า อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ ยังมีบทบาทไม่เด่นชัดเท่าที่ควร ซึ่งอาจเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลให้ประชาชนขาดความตระหนักหรือไม่มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ การจัดกิจกรรมที่มีอยู่ยังคงเป็นไปในลักษณะเฉพาะกิจ ไม่ต่อเนื่อง และขาดการมีส่วนร่วมจากประชาชนในทุกกลุ่มวัย โดยเฉพาะกลุ่มเยาวชนและแรงงานวัยทำงานที่เป็นกลุ่มเสี่ยงนอกจากนี้ กิจกรรมที่จัดขึ้นส่วนใหญ่มักเน้นด้านประชาสัมพันธ์หรือให้ความรู้เพียงในช่วงเวลาสั้น ๆ ขาดกระบวนการติดตามผลหรือประเมินประสิทธิภาพของกิจกรรมอย่างเป็นระบบ ทำให้ไม่สามารถวัดผลสัมฤทธิ์ของกิจกรรมได้อย่างชัดเจน อีกทั้ง การมีส่วนร่วมของหน่วยงานภาคีเครือข่ายในพื้นที่ เช่น โรงเรียน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือผู้นำชุมชน ยังไม่บูรณาการกันอย่างเข้มแข็ง ซึ่งส่งผลต่อความยั่งยืนของกิจกรรมปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่งคือข้อจำกัดด้านงบประมาณและทรัพยากรบุคคล ซึ่งทำให้ไม่สามารถจัดกิจกรรมได้อย่างต่อเนื่องและหลากหลาย ความเข้าใจและทัศนคติของประชาชนบางส่วนต่อปัญหายาเสพติดยังไม่ชัดเจน ทำให้การมีส่วนร่วมในกิจกรรมยังอยู่ในระดับต่ำวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่างานวิจัยของนางลักษณ์ สุขใจ (2560) ชี้ว่า การขาดงบประมาณและบุคลากรเป็นข้อจำกัดหลักของการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในระดับตำบลและหมู่บ้าน

ปัจจัยด้านผู้นำชุมชนและบทบาท พบว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในตำบลลิ้นฟ้า อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ มีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับบทบาทของผู้นำชุมชน โดยเฉพาะผู้นำท้องถิ่นและแกนนำชุมชนที่มีบทบาททั้งในการสร้างความรู้ ความเข้าใจ และการปลูกฝังจิตสำนึกให้ประชาชนตระหนักถึงโทษและผลกระทบของยาเสพติด การนำเสนอแนวทางการแก้ไขที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมท้องถิ่นช่วยกระตุ้นให้ประชาชนเกิดความเชื่อมั่นและพร้อมเข้ามามีส่วนร่วมอย่างจริงจังบทบาทของผู้นำที่ชัดเจนและเข้มแข็งยังส่งผลต่อการรวมพลังของคนในชุมชน การจัดกิจกรรมรณรงค์และเวทีประชาคมต่าง ๆ สามารถสร้างความร่วมมือได้ทั้งในระดับครัวเรือนและกลุ่มองค์กรชุมชน นอกจากนี้ การที่ผู้นำชุมชนมีความใกล้ชิดกับประชาชน ทำให้สามารถเข้าถึงปัญหาได้ตรงจุด รับฟังความคิดเห็น และประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐหรือเครือข่ายที่เกี่ยวข้องได้อย่างมีประสิทธิภาพอย่างใดก็ตาม ผลการวิจัยยังสะท้อนว่า การแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชนไม่สามารถพึ่งพาผู้นำเพียงฝ่ายเดียว แต่ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่องจากประชาชนทุกกลุ่ม ทั้งเยาวชน ผู้ปกครอง และผู้สูงอายุ รวมถึงการสนับสนุนทรัพยากรจากหน่วยงานภายนอก จึงจะทำให้การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในตำบลลิ้นฟ้ามีความยั่งยืน งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกาญจนาวัฒน์ & อนันต์ (2018) พบว่าการที่ผู้นำชุมชนมีความเข้มแข็งและสามารถสื่อสารกับประชาชนได้ดี ส่งผลให้การรณรงค์ป้องกันยาเสพติดในชุมชนมีอัตราการเข้าร่วมสูง

ปัจจัยด้านความเข้มงวดของกฎหมายในพื้นที่ พบว่าปัจจัยด้านความเข้มงวดของกฎหมายในพื้นที่มีผลต่อทัศนคติและพฤติกรรมของประชาชนอย่างมีนัยสำคัญ โดยกฎหมายและมาตรการของเจ้าหน้าที่ตำรวจรวมทั้งคณะกรรมการหมู่บ้าน มีส่วนช่วยสร้างแรงกดดันทางสังคมที่ทำให้ชุมชนตระหนักถึงโทษของยาเสพติดและป้องกันการแพร่ระบาดได้ในระดับหนึ่ง ประชาชนส่วนใหญ่เห็นว่าการบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวด ทำให้ผู้ที่มิมีแนวโน้มเกี่ยวข้องกับยาเสพติดเกิดความหวาดกลัวต่อการถูกลงโทษ และลดโอกาสในการแพร่กระจายของปัญหาอย่างใดก็ตาม การพึ่งพากฎหมายเพียงอย่างเดียวไม่เพียงพอที่จะทำให้การแก้ไขปัญหายั่งยืน

เนื่องจากบางครั้งความเข้มงวดอาจสร้างความรู้สึกกดดันหรือระแวงในชุมชน ส่งผลให้ผู้กระทำผิดหลบเลี่ยงมากกว่าจะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมจริง อีกทั้งยังพบว่า การบังคับใช้กฎหมายจะได้ผลดียิ่งขึ้นเมื่อผสานกับการมีส่วนร่วมของประชาชน เช่น การจัดเวรยาม การสอดส่องดูแลกันเองในหมู่บ้าน การให้ข้อมูลแก่เจ้าหน้าที่ รวมถึงการจัดกิจกรรมรณรงค์ด้านความรู้และการสร้างค่านิยมต้านยาเสพติด ดังนั้น การมีส่วนร่วมของประชาชนควบคู่กับความเข้มงวดของกฎหมายถือเป็นกลไกสำคัญที่เสริมซึ่งกันและกัน กฎหมายทำหน้าที่เป็นมาตรการเชิงควบคุม ขณะที่การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นมาตรการเชิงป้องกันและเสริมสร้างความเข้มแข็งในชุมชน การผสมผสานทั้งสองด้านจึงทำให้การแก้ไขปัญหายาเสพติดในตำบลลิ้นฟ้ามีประสิทธิภาพมากขึ้น และมีโอกาสยั่งยืนในระยะยาว ทฤษฎีการมีส่วนร่วมของชุมชนพบว่า การป้องกันปัญหายาเสพติดในชุมชนมีประสิทธิภาพมากขึ้นเมื่อประชาชนมีส่วนร่วม โดยเฉพาะกิจกรรมสอดส่อง ดูแล และให้ข้อมูลกับเจ้าหน้าที่

ปัจจัยด้านความร่วมมือของเจ้าหน้าที่และชุมชน พบว่าปัจจัยด้านความร่วมมือระหว่างเจ้าหน้าที่กับชุมชนมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อความสำเร็จของการดำเนินงาน โดยประชาชนส่วนใหญ่ให้ความสนใจและเข้าร่วมกิจกรรมที่จัดขึ้น ทั้งในด้านการรณรงค์ การให้ความรู้ และการสอดส่องดูแลปัญหาภายในพื้นที่ การทำงานร่วมกันของเจ้าหน้าที่กับประชาชนทำให้เกิดความเชื่อมั่นและความไว้วางใจซึ่งกันและกัน ประชาชนรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของการแก้ไขปัญหานี้ ไม่ได้เป็นเพียงผู้รับคำสั่งจากภาครัฐเท่านั้น อย่างไรก็ตาม ยังมีข้อจำกัดบางประการ เช่น การมีส่วนร่วมที่ยังไม่ทั่วถึงในทุกกลุ่มอายุหรือกลุ่มอาชีพ รวมถึงทรัพยากรด้านงบประมาณและบุคลากรที่ยังมีข้อจำกัด ทำให้การดำเนินกิจกรรมบางส่วนไม่ต่อเนื่องตามที่ควรจะเป็น นอกจากนี้ การประชาสัมพันธ์และสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทของประชาชนในการเฝ้าระวังและป้องกันยาเสพติดยังต้องได้รับการพัฒนาเพื่อให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้มากขึ้น ทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรกับชุมชนทฤษฎีนี้เน้นบทบาทของความร่วมมือและความไว้วางใจระหว่างเจ้าหน้าที่รัฐและชุมชน ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จของการดำเนินงาน

ปัจจัยด้านการฟื้นฟูผู้ติดยาในชุมชน ปัจจัยด้านการฟื้นฟูผู้ติดยาในชุมชนมีบทบาทอย่างมากต่อความต่อเนื่องและความยั่งยืนของการแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชนให้มีความสำคัญกับการช่วยเหลือผู้ที่ผ่านกระบวนการบำบัดฟื้นฟู เพื่อให้สามารถกลับมาใช้ชีวิตตามปกติและไม่หวนกลับไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดอีก ความร่วมมือในลักษณะนี้เกิดจากการรวมพลังของครอบครัว ผู้นำชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โรงเรียน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีบทบาทในการติดตาม ให้กำลังใจ และสร้างโอกาสทางอาชีพแก่ผู้ที่ผ่านการบำบัดยังพบข้อจำกัดบางประการ เช่น การขาดแคลนงบประมาณ บุคลากรผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน และการมีทัศนคติด้านลบของบางส่วนในสังคมที่ยังไม่เปิดโอกาสให้ผู้ผ่านการบำบัดได้กลับเข้าสู่สังคมอย่างเต็มที่ ปัจจัยเหล่านี้ส่งผลให้การฟื้นฟูในชุมชนยังไม่บรรลุผลอย่างสมบูรณ์ ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องทฤษฎีการฟื้นฟูแนวคิดหลักการฟื้นฟูจากปัญหาสุขภาพจิตหรือการติดยาไม่ใช่แค่การเลิกยา แต่เป็นกระบวนการที่รวมถึงการสร้างคุณภาพชีวิต การมีบทบาทในสังคม และการเสริมสร้างความมั่นใจในตัวเอง

ปัจจัยด้านระดับความร่วมมือของชุมชน พบว่า ความคิดเห็นเป็นการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการให้ข้อเท็จจริงความต้องการและความคิดเห็นประกอบการตัดสินใจ ดังนั้นประชาชนมีบทบาทในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับความร่วมมือต่อการตัดสินใจเป็นหน่วยงานภาครัฐ หากชุมชนเข้มแข็ง มีส่วนร่วม และได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ปัญหายาเสพติดก็จะลดลงได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องทฤษฎีชุมชนเข้มแข็งชุมชนเข้มแข็งคือชุมชนที่สมาชิกมีความร่วมมือสูง มีความรับผิดชอบร่วม และมีเครือข่ายสนับสนุนเมื่อชุมชนเข้มแข็งและมีการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ ปัญหายาเสพติด สามารถลดลงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ปัจจัยด้านผลลัพธ์ของการป้องกันยาเสพติดในชุมชน พบว่า การป้องกันยาเสพติดในชุมชนเป็นแนวทางสำคัญในการลดปัญหาเสพติดและผลกระทบทางสังคม ซึ่งผลลัพธ์ของมาตรการป้องกันสามารถอธิบายได้ในหลายแง่มุม ดังนี้ ลดอัตราการใช้ยาเสพติด การให้ความรู้ สร้างความตระหนัก และกิจกรรมเชิงป้องกัน แม้ว่าการป้องกันจะได้ผลดี แต่ผู้ที่เคยเกี่ยวข้องกับยาเสพติดอาจถูกสังคมกีดกัน ทำให้พวกเขาไม่ได้รับโอกาสในการกลับเข้าสู่สังคมอย่างสมบูรณ์

ปัจจัยด้านความเข้มแข็งของเครือข่ายชุมชนพบว่า ความสามารถของกลุ่มคนในชุมชนที่รวมตัวกันเพื่อสร้างพลังร่วมกันในการแก้ไขปัญหา พัฒนา และปกป้องผลประโยชน์ของชุมชนตนเอง สนับสนุนให้สมาชิกมีบทบาทในการบริหารงานของเครือข่าย พัฒนากิจกรรมที่สร้างรายได้ เช่น กองทุนชุมชน หรือธุรกิจเพื่อสังคม เพื่อให้เครือข่ายสามารถพึ่งพาตนเองได้ เครือข่ายชุมชนที่เข้มแข็งเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน การสร้างความร่วมมือ การมีส่วนร่วมของสมาชิก และการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ จะช่วยให้เครือข่ายสามารถเผชิญกับปัญหาและพัฒนาไปสู่ความเข้มแข็งได้ในระยะยาว ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องทฤษฎีเครือข่ายสังคมแนวคิดหลัก การเชื่อมโยงระหว่างสมาชิกในชุมชนสามารถสร้างทรัพยากร ข้อมูล และการสนับสนุนทางสังคม (social capital) ซึ่งช่วยให้ชุมชนสามารถแก้ไขปัญหาและพัฒนาได้

ปัจจัยด้านความรู้และทัศนคติต่อปัญหาเสพติดมักจะมีจุดประสงค์เพื่อวิเคราะห์ระดับความเข้าใจของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับยาเสพติด และทัศนคติที่พวกเขามีต่อปัญหานี้ซึ่งสามารถแบ่ง

การอธิบายออกเป็นหลายด้าน ระดับความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดจากผลการวิจัยหลายพบว่าความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดในกลุ่มตัวอย่างแตกต่างกันไปตามอายุ การศึกษา และประสบการณ์ส่วนตัว ตัวอย่างเช่น: เยาวชนและนักเรียน มักมีความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดจากสื่อและการศึกษาในโรงเรียน แต่บางครั้งอาจมีข้อมูลที่ผิดหรือไม่ถูกต้อง หรือขาดความเข้าใจเกี่ยวกับผลกระทบระยะยาวของยาเสพติด ประชาชนทั่วไป อาจมีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับโทษของยาเสพติด แต่ขาดความเข้าใจในเชิงลึกเกี่ยวกับกลไกของสารเสพติดและผลกระทบต่อสมองและร่างกายผู้ที่เคยใช้ยาเสพติด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory – Bandura) ทฤษฎีนี้ระบุว่าพฤติกรรมของบุคคลถูกเรียนรู้ผ่านการสังเกตและเลียนแบบผู้อื่น รวมถึงสิ่งแวดล้อมรอบตัว การรับรู้และทัศนคติต่อยาเสพติดของเยาวชนมักได้รับอิทธิพลจากเพื่อน ครอบครัว และสื่อ หากกลุ่มตัวอย่างเห็นพฤติกรรมเสพยาเป็นเรื่องปกติ พวกเขาอาจมีแนวโน้มที่จะมีทัศนคติที่ยอมรับการเสพยา

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

จากผลการศึกษาการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในพื้นที่ ตำบลลิ้นฟ้า อำเภอ ยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ

ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

1. เชิงวิชาการการวิจัยชี้ให้เห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด ทำให้เกิดข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับพฤติกรรมและทัศนคติของประชาชนต่อมาตรการต่าง ๆ ของภาครัฐและองค์กรชุมชนผลการศึกษาสามารถนำไปพัฒนาแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการปัญหาเสพติดในระดับตำบล โดยเฉพาะการบูรณาการระหว่างชุมชน หน่วยงานราชการ และเครือข่ายอาสาสมัคร

2. เชิงระเบียบวิธีวิจัยการใช้เครื่องมือสำรวจและสัมภาษณ์เชิงลึกสามารถปรับปรุงให้เหมาะสมกับลักษณะชุมชนและกลุ่มเป้าหมาย เช่น การจัดทำแบบสอบถามที่เข้ากับระดับการรับรู้และภาษาที่ใช้ในชุมชน

การวิเคราะห์ข้อมูลควรใช้เทคนิคสมท้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้ภาพรวมที่ครบถ้วนและสามารถเปรียบเทียบแนวโน้มการมีส่วนร่วมในแต่ละกลุ่มประชากรได้

3. เชิงการนำไปใช้จริงข้อมูลและผลการศึกษาศึกษาสามารถใช้เป็นแนวทางในการออกแบบโครงการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดที่ตอบสนองต่อความต้องการและบริบทของชุมชนการฝึกอบรมและสร้างเครือข่ายอาสาสมัครสามารถปรับปรุงแนวทางการสื่อสารและกิจกรรมให้เข้าถึงประชาชนทุกกลุ่มอย่างมีประสิทธิภาพนำผลการวิจัยไปใช้เป็นข้อมูลสนับสนุนการตัดสินใจของหน่วยงานท้องถิ่นและการจัดสรรทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อชุมชน

เอกสารอ้างอิง

- กฤษฎา นาคประสิทธิ์. (2557). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติด. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรสาขารัฐประศาสนศาสตร์และการบริหารงานยุติธรรม. มหาวิทยาลัยรังสิต
- กานต์ ล้วนแก้ว และคณะ. (2552). รายงานการวิจัยการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการป้องกันยาเสพติดในชุมชน : กรณีศึกษาในพื้นที่ของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- โกวิท พวงงาม. (2553). ธรรมชาติของท้องถิ่นว่าด้วยการมีส่วนร่วมและความโปร่งใส. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- โกวิท พวงงาม. (2545). การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน. รายงานการประชุมสมาคมวิจัยเชิงคุณภาพ ประจำปี 2543. กรุงเทพฯ : ม.ป.พ.
- คะเนิงิต ศรีบัวเอี่ยม. (2545). การเสริมสร้างประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย. กรุงเทพฯ: สถาบันบริหารศาสตร์.
- จิ่ง เนินหนู. (2538). การเสริมสร้างการมีส่วนร่วมในองค์กร. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- จันทร์ ชุ่มเมืองปัก. (2550). การสร้างจิตสำนึกในชุมชน. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนาบริหารศาสตร์.
- จินตนา สุขจรรย์. (2549). การมีส่วนร่วมการศึกษาและการพัฒนาชุมชน. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- จิราภรณ์ ศรีคำ. (2547). การมีส่วนร่วมวิทยานิพนธ์การบริหารการศึกษามหาบัณฑิตสาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ชาญศิลป์ วาสนุมา. (2546). การมีส่วนร่วมการป้องกันปัญหายาเสพติดในชุมชน. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- มูลนิธิชัยพัฒนา. (2567). แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง. (ออนไลน์) เข้าถึงได้จาก : [http://www.chaipat.or.th/\[2024 December 24\]](http://www.chaipat.or.th/[2024 December 24]).
- Arnstein, S. R. (1969). A ladder of citizen participation. Canada : McGill-Queen's University Press.
- Berkley, G. E. (1975). The craft of public administration. Open University Press, Buckingham

Cohen, J. M., & Uphoff, N. T. (1981). Rural development participation. Armonk, New York :
M.E. Sharpe.

Huntington, S. & Nelson, S. (1975). Principles and methods of community management.
New York: Ashgate

การพัฒนาศักยภาพของชุมชนด้านเกษตรบ้านอุมแสง ตำบลคู อำเภอรามัน จังหวัดศรีสะเกษ

The Development of Agricultural Community Potential in Ban Umsaeng, Du Subdistrict, Rasi Salai District Sisaket Province

จินตนา มะลิซ้อน¹, ศรัณยู พงษ์ปลัด², อนันทิตา แสนเลิศ³ และ ประรณนา มะลิไทย⁴

Received : 15 July 2025

Revised : 25 September 2025

Accepted : 9 October 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาการพัฒนาศักยภาพของชุมชนด้านเกษตรบ้านอุมแสง 2. เปรียบเทียบการพัฒนาศักยภาพของชุมชนด้านเกษตรบ้านอุมแสง 3. ศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยในการพัฒนาศักยภาพของชุมชนด้านเกษตรบ้านอุมแสง และ 4. ศึกษาแนวทางการพัฒนาศักยภาพของชุมชนด้านเกษตรบ้านอุมแสง เป็นวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เครื่องมือในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม โดยเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 304 คน คำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรทาร์โยมานเน่ ที่ระดับความคลาดเคลื่อน 0.05 เก็บข้อมูลด้วยวิธีสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) วิเคราะห์โดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาศักยภาพของชุมชนด้านเกษตรโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.99, S.D. = .551) โดยด้านอาชีพมีค่าเฉลี่ยสูงสุด และด้านการผลิตมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด การเปรียบเทียบการพัฒนาศักยภาพ ตามเพศ ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p > .05$) แต่เมื่อเปรียบเทียบตามอายุและระดับการศึกษา พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยเฉพาะด้านรายได้ ในส่วนของปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการพัฒนาศักยภาพของชุมชนมากที่สุด คือ การเผยแพร่ผลิตภัณฑ์ รองลงมา คือ ประสิทธิภาพการผลิต ส่วนการรวมกลุ่มเกษตรกรมีความสัมพันธ์ต่ำที่สุด สรุปได้ว่าชุมชนบ้านอุมแสงมีศักยภาพด้านเกษตรในระดับที่ดี โดยเฉพาะด้านอาชีพและการรวมกลุ่ม ปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพคือการเผยแพร่ผลิตภัณฑ์ ซึ่งช่วยสร้างรายได้และเพิ่มโอกาสทางการตลาดของชุมชน

คำสำคัญ : ศักยภาพชุมชน, เกษตร

¹ นักศึกษารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ Public Administration Student, Sisaket Rajabhat University E-Mail : yivmobile39@gmail.com

² นักศึกษารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ Public Administration Student, Sisaket Rajabhat University E-Mail : mint.sarunya.phongpalad@gmail.com

³ นักศึกษารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ Public Administration Student, Sisaket Rajabhat University E-Mail : seanlert46@gmail.com

⁴ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ Assistant Professor in Political Science at Sisaket Rajabhat University E-Mail : prathana.m08@gmail.com

ABSTRACT

The objectives of this research were: To study the development of agricultural capacity in Ban Umsang community. To compare the development of agricultural capacity in Ban Umsang community. To examine the relationship of factors influencing the development of agricultural capacity in Ban Umsang community. To explore guidelines for developing the agricultural capacity of Ban Umsang community.

This study employed a quantitative research approach. The research instrument was a questionnaire, distributed to 304 farmers who are members of the Ban Umsang agricultural community, Du Sub-district, Rasi Salai District, Sisaket Province. The sample size was determined using Taro Yamane's formula with a margin of error of 0.05, and the sampling method used was accidental sampling. The collected data were analyzed using percentage, mean, standard deviation, and multiple regression analysis.

Research findings: The overall development of agricultural capacity in the community was at a high level ($\bar{x} = 3.99$, S.D. = 0.551). The career dimension had the highest mean score, while the production dimension had the lowest. Comparison by gender showed no statistically significant differences ($p > 0.05$). However, when comparing by age and educational level, statistically significant differences were found at the 0.05 level, particularly in the income dimension. Among the factors influencing the development of agricultural capacity, the most significant was product dissemination, followed by production efficiency, while farmer group formation showed the lowest correlation.

Conclusion: The Ban Umsang community possesses a strong level of agricultural capacity, particularly in terms of career and farmer group activities. The key factor contributing to capacity development is product dissemination, which enhances income generation and expands market opportunities for the community.

Key word : potential community, agriculture

บทนำ

การพัฒนาเกษตรกรและองค์กรเกษตรกรให้เข้มแข็งและสามารถพึ่งพาตนเองได้นั้นต้อง เกิดจากกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันภายในกลุ่ม องค์กรและชุมชนในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ทั้งในระดับของการพึ่งพาตนเองและในระดับของการแข่งขัน โดยยึดเกษตรกรเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา กลไกหนึ่งที่ สนับสนุนให้เกษตรกรและองค์กรเกษตรกรได้รับการพัฒนาอย่างเต็มความสามารถไปสู่เป้าหมายดังกล่าว นั้น คือ การนำเอากระบวนการจัดตั้งกลุ่ม การบริหารจัดการกลุ่มในขั้นพื้นฐานไปสู่การเชื่อมโยงเครือข่าย การมี ส่วนร่วม การเสริมสร้างกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเกษตรกรให้ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ให้มี ความสามารถในการแสวงหาข้อมูล การวิเคราะห์ปัญหา กำหนดแนวทางในการพัฒนาการแสวงหาและการ จัดการกับทรัพยากร

ในท้องถิ่นอย่างชาญฉลาด รวมทั้งการนำองค์ความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น นวัตกรรม และ เทคโนโลยีการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมบนฐานความคิดริเริ่มสร้างสรรค์มาใช้ในการสร้างมูลค่าเพิ่มสินค้า และผลิตภัณฑ์เกษตรมาประยุกต์ในการขับเคลื่อนการพัฒนาทางส่งเสริมการเกษตรซึ่งก่อให้เกิดเครือข่ายความร่วมมือทั้งในด้านเชิงธุรกิจ และสังคม ตลอดจนการดำเนินการเพื่อการพัฒนาองค์กรเกษตรกรให้เข้มแข็ง (สำนักงานเกษตรจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ กรมส่งเสริมการเกษตร,2563). เน้นการพึ่งพาตนเองโดยน้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียงมาปรับใช้ ตั้งแต่การเพาะเมล็ดพันธุ์ข้าวหอมมะลิอินทรีย์ ทำปุ๋ยอินทรีย์ ลดต้นทุนการปลูกข้าว ลด รายจ่าย ควบคู่ไปกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ซึ่งแสดงถึงการพัฒนาใหม่ภายใต้ประสบการณ์ของตนเอง ให้ความสำคัญกับวัฒนธรรม และความรู้ในแบบท้องถิ่น ผ่านความมีจิตสำนึกร่วมใหม่ที่ไม่ได้เป็นการร่วมลง แรงทางกายภาพ ในลักษณะของการทำนา “เอาแรง” อีกต่อไป หากแต่เป็นความมีจิตสำนึกร่วมใหม่ที่ลุกขึ้น เพื่อผนึกกำลัง สร้างสัมพันธ์ใหม่ที่ซึ่งความได้เปรียบ แม้ว่าต้องดำเนินการตามมาตรฐานการผลิตในระดับ โลก แต่ทางกลุ่มฯ ก็ใช้ความสามารถของกลุ่มต่อรองกับตลาดโลก ทำให้ผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิเกษตร อินทรีย์ได้รับการรับรอง มาตรฐานทางการตลาดของสากล (ฉัตรวิรัช,2554) ดังนั้น การพัฒนาศักยภาพของเกษตรกรจึงถือเป็นหัวใจ สำคัญสำหรับการสร้างความมั่นคงทางวัตถุดิบ การเติบโตทางเศรษฐกิจ และความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม ต่อไปนี้คือแนวทางในการพัฒนาศักยภาพเกษตรกร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการพัฒนาศักยภาพของชุมชนด้านเกษตรบ้านอุ่มแสง ตำบลคู อำเภอราชไศล
2. เพื่อศึกษาผลเปรียบเทียบการพัฒนาศักยภาพของชุมชนด้านเกษตรบ้านอุ่มแสง ตำบลคูอำเภอราชไศล จังหวัดศรีสะเกษ
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยในการพัฒนาศักยภาพของชุมชนด้านเกษตรบ้านอุ่มแสง ตำบลคู อำเภอราชไศล จังหวัดศรีสะเกษ
4. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาศักยภาพของชุมชนด้านเกษตรบ้านอุ่มแสง ตำบลคู อำเภอราชไศล จังหวัดศรีสะเกษ

การทบทวนวรรณกรรม (Literature Review)

แนวคิดเกี่ยวกับธุรกิจชุมชน

การทำการผลิตหรือการค้าของชุมชนที่แสวงหากำไรเป็นสิ่งตอบแทนไม่ใช่การ ผลิตเพื่อการยังชีพคือการผลิตและการนำไปขายได้เงินมา เพื่อนำไปซื้อปัจจัยยังชีพอื่น ๆ การขาย ภายใต้ภาวะเช่นนี้จะขาดทุนหรือกำไร ก็ต้องขายเพราะถ้าไม่ขายก็ไม่ได้ปัจจัยยังชีพจากความหมายข้างต้นนำมาสรุปเป็นคำจำกัดความของธุรกิจชุมชนในการศึกษา ครั้งนี้คือ การรวมกลุ่มของคนในชุมชนเพื่อดำเนินการทางธุรกิจโดยที่ชุมชนเป็นเจ้าของ มีการดำเนินกิจการ สอดคล้องกับวิถีชีวิตเดิม มุ่งเน้นการพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชน ทั้งนี้ต้องมุ่งส่งเสริมให้ชาวบ้าน สามารถปรับฐานคิดและวิธีคิด โดยให้ทุกฝ่ายร่วมกันคิด ร่วมกันทำ ร่วมกันแก้ปัญหาและร่วมกันเป็น เจ้าของร่วมกัน เป็นกิจกรรมที่ต้องอาศัยการทำงานเป็นทีม ตลอดจนบริหารจัดการอย่างมี

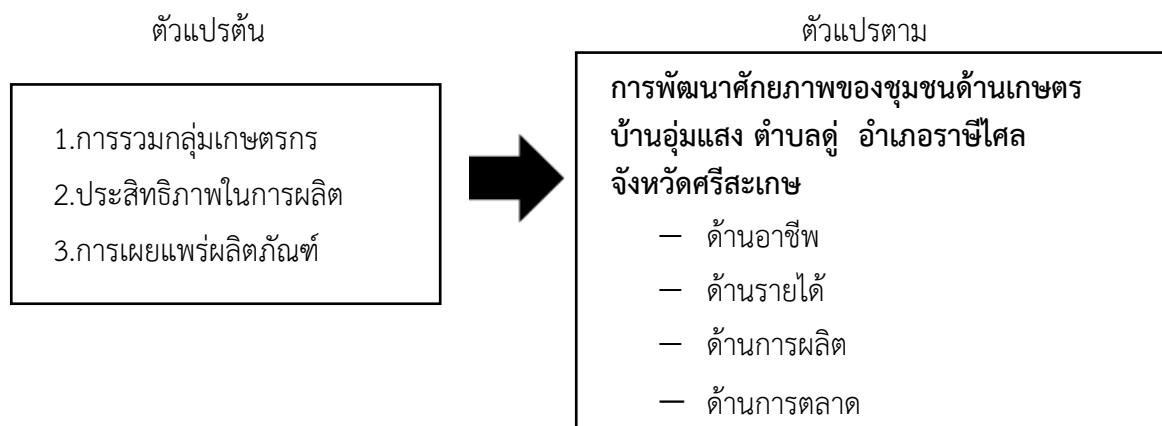
ประสิทธิภาพ และประสิทธิผล โดยเน้นการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการลงทุน การบริหาร จัดการและ รับผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการประกอบกิจการนั้น ทั้งการผลิต การแปรรูปและการตลาด (กรมการพัฒนาชุมชน, 2543)

แนวความคิดเกี่ยวกับส่วนประสมทางการตลาด

ส่วนประสมทางการตลาดสำหรับธุรกิจบริการ มี 8 ด้าน ซึ่งหลักการอธิบายนี้จะใช้ภาพของเรือในการอธิบาย เพื่อที่จะทำให้สามารถได้เห็นหลักการของ 8P's ได้โดยการอาศัยเพียงหลักการที่ว่าไม่ใช่เพียงแค่ความเร็วอย่างเดียวที่จะสามารถทำให้เรือแข่งแล่นเร็วได้ หากแต่ยังต้องอาศัยความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันในการที่จะได้รับความสำเร็จนั้นกรรเชียงพายแต่ละส่วนย่อมมีส่วนสำคัญที่จะทำให้สิ่งต่างๆดำเนินไปอย่างเนินไปอย่างมีทิศทาง ซึ่งทั้งนี้ ส่วนประสมทางการตลาดทั้ง 8 ด้านสามารถจำแนกได้ดังนี้ 1. ด้านผลิตภัณฑ์ (Products) จะต้องคำนึงถึงคุณภาพของผลิตภัณฑ์หลัก รวมถึงการ บริการที่สามารถสร้างความประทับใจให้กับลูกค้าและสามารถแข่งขันกับคู่แข่งได้ 2. ด้านราคา (Price) หมายถึง มูลค่าของผลิตภัณฑ์และบริการในรูปแบบตัวเงิน ราคา เป็นต้นทุน (Cost) ของลูกค้า ผู้บริโภคจะเปรียบเทียบระหว่างคุณค่า (Value) ผลิตภัณฑ์กับราคา (Price) ของผลิตภัณฑ์นั้น ถ้าคุณค่าสูงกว่าราคา เขาจะตัดสินใจซื้อ 3. ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย (Place) ตามหลักการของการจัดส่งสินค้าถึงลูกค้า นั้น ส่วนใหญ่มักจะเกี่ยวข้องกับเรื่องของสถานที่และเวลาเข้ามาเกี่ยวข้อง ซึ่งการกระจายสินค้าให้ไปถึง ลูกค้า นั้น จะต้องมีการวางแผนหลักการของการบริการก่อน การบริการด้านข้อมูล และการให้ข้อมูล ผ่านอินเทอร์เน็ตจะทำให้เกิดการลดช่องว่างการติดต่อจากลูกค้าได้ การยืนยันการจัดส่งสินค้าให้ลูกค้า นั้นจะสามารถสร้างความพึงพอใจแก่ลูกค้าได้ซึ่งทั้งนี้จะเป็นผลดีต่อองค์กรเนื่องจากลูกค้ามีความต้องการว่าจะได้รับสินค้าตามกำหนดและตรงเวลา 4. ด้านการส่งเสริมการตลาด (Promotion) เป็นการติดต่อสื่อสารข้อมูลระหว่างผู้ขาย กับผู้ซื้อ เพื่อสร้างทัศนคติ การรับรู้ และเกิดพฤติกรรม การซื้อ การติดต่อสื่อสารอาจใช้คนหรือไม่ใช้คนก็ได้ เครื่องมือในการติดต่อสื่อสารมีหลายเครื่องมือซึ่งอาจเลือก ใช้เครื่องมือเดียวหรือหลายเครื่องมือโดยใช้หลักการใช้เครื่องมือแบบผสมผสาน (จารุวรรณ มีศิริ, 2553)

กรอบแนวคิดในการทำวิจัย

รูปภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัยการศึกษาวิเคราะห์การพัฒนาศักยภาพของชุมชนด้านเกษตรบ้านอุ่มแสง ตำบลคู อำเภอรามใต้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ เกษตรกรที่เป็นสมาชิกเกษตรบ้านอุ่มแสง ตำบลคู อำเภอรามาศิไล จังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 1,258 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นเกษตรกรที่เป็นสมาชิกเกษตรบ้านอุ่มแสง ตำบลคู อำเภอรามาศิไล จังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 304 คน โดยทำการคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size) โดยใช้สูตรทาโรยามาเน่ (Taro Yamane) กำหนดความคลาดเคลื่อนในการสุ่มกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 0.05 (บุญชม ศรีสะอาด, 2558) ดังนี้

$$n = \frac{N}{1+N(e)^2}$$

$$n = \frac{1,258}{1+1,258(0.0025)}$$

$$n = 304 \text{ คน}$$

ดังนั้นได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดเท่ากับ 304 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามการพัฒนาศักยภาพของชุมชนด้านเกษตรบ้านอุ่มแสง ตำบลคู อำเภอรามาศิไล จังหวัดศรีสะเกษ ได้แก่ ด้านอาชีพ ด้านรายได้ การผลิต การตลาด

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษาและอาชีพ สถิติที่ใช้คือ สถิติเชิงพรรณนา โดยแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

2. การวิเคราะห์ข้อมูลการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาศักยภาพของชุมชนด้านเกษตรบ้านอุ่มแสง สถิติที่ใช้คือ สถิติเชิงพรรณนา โดยการหา ค่าเฉลี่ย (mean = $\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation = S.D.)

3. ทดสอบสมมติฐานโดยใช้สถิติเชิงอนุมานทดสอบความแตกต่างระหว่างตัวแปรอิสระ กับ ตัวแปรตาม สำหรับเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่างต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาศักยภาพของชุมชนด้านเกษตรบ้านอุ่มแสง

4. วิเคราะห์ข้อมูลในการทดสอบสมมติฐานที่ได้ตั้งไว้เกี่ยวกับการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่สัมพันธ์ต่อการพัฒนาศักยภาพของชุมชนด้านเกษตรบ้านอุ่มแสง

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนาศักยภาพของชุมชนด้านเกษตรบ้านอุ่มแสง ตำบลคู อำเภอรามิไศล จังหวัดศรีสะเกษ จำแนกผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการพัฒนาศักยภาพของชุมชนด้านเกษตรบ้านอุ่มแสง ตำบลคู อำเภอรามิไศล จังหวัดศรีสะเกษ จำแนกได้ตารางดังนี้
2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบการพัฒนาศักยภาพของชุมชนด้านเกษตรบ้านอุ่มแสง ตำบลคู อำเภอรามิไศล จังหวัดศรีสะเกษ

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบการพัฒนาศักยภาพของชุมชนด้านเกษตรบ้านอุ่มแสง ตำบลคู อำเภอรามิไศล จังหวัดศรีสะเกษ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบการพัฒนา ศักยภาพของชุมชนด้านเกษตรบ้านอุ่มแสง ตำบลคู อำเภอรามิไศล จังหวัดศรีสะเกษ	ชาย (n=216)		หญิง (n=249)		t	p
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
ด้านอาชีพ	4.11	.655	4.19	.603	-1.158	.248
ด้านรายได้	4.01	.509	3.98	.524	.445	.657
ด้านการผลิต	3.74	.726	3.95	1.291	-1.759	.808
ด้านการตลาด	3.97	.603	4.01	1.296	-.329	.742
การพัฒนาศักยภาพของชุมชน	3.96	.349	4.03	.706	-1.205	.229

* $p < .05$

จากตารางที่ 1 พบว่าผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบการพัฒนาศักยภาพของชุมชนด้านเกษตรบ้านอุ่มแสง ตำบลคู อำเภอรามิไศล จังหวัดศรีสะเกษมีเพศต่างกันในด้านอาชีพ ด้านรายได้ ด้านการผลิต ด้านการตลาด และการพัฒนาศักยภาพของชุมชนไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบการพัฒนาศักยภาพของชุมชนด้านเกษตรบ้านอุ่มแสง ตำบลคู อำเภอรามิไศล จังหวัดศรีสะเกษด้านด้านรายได้ จำแนกตามอายุ

อายุ	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p
ด้านรายได้	ระหว่างกลุ่ม	4	3.978	.995	3.880	.004*
	ภายในกลุ่ม	298	76.397	.256		
รวม		302	80.375			

* $p < .05$

จากตาราง 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบด้านรายได้ จำแนกตามอายุพบว่า กลุ่มอายุต่าง ๆ มีด้านรายได้ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงได้ทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ด้วยวิธีของ LSD ปรากฏผลดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยเปรียบเทียบความแตกต่างในด้านรายได้จำแนกตามอายุเป็นรายคู่

อายุ	$\bar{X}$	18-30 ปี	31-40 ปี	41-50 ปี	51-60 ปี	60ปีขึ้นไป
		4.39	3.83	4.10	4.02	3.93
18-30 ปี	4.39	-	.560*	.287	.366	.458
31-40 ปี	3.83		-	.272	.193*	.101
41-50 ปี	4.10			-	.078	.171
51-60 ปี	4.02				-	.092
60ปีขึ้นไป	3.93					-

* $p < .05$

จากตารางที่ 3 เมื่อทดสอบความแตกต่างในด้านรายได้จำแนกตามอายุเป็นรายคู่พบว่า กลุ่มอายุต่างๆ มีด้านรายได้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 2 คู่ ได้แก่ กลุ่มอายุ 18-30 ปี กับ กลุ่มอายุ 31-40 ปี และ กลุ่มอายุ 31-40 ปี กับ กลุ่มอายุ 51-60 ปี

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การแปลผลของข้อมูล และการจัดอันดับ ของการพัฒนาศักยภาพของชุมชนด้านเกษตรบ้านอุ่มแสง ตำบลคู อำเภอรามัน จังหวัดศรีสะเกษ

ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การแปลผลของข้อมูล และการจัดอันดับ ของการพัฒนาศักยภาพของชุมชนด้านเกษตรบ้านอุ่มแสง	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	จัดลำดับ
รวมการรวมกลุ่ม	4.10	.629	มาก	2
รวมประสิทธิภาพ	4.01	.566	มาก	4
รวมการเผยแพร่	4.02	.591	มาก	3
รวมด้านอาชีพ	4.15	.630	มาก	1
รวมด้านรายได้	4.00	.515	มาก	5
รวมด้านการผลิต	3.84	1.041	มาก	7
รวมด้านการตลาด	3.99	.997	มาก	6
รวม	3.99	.551	มาก	

* $p < .05$

จากตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การแปลผลของข้อมูล และการจัดอันดับ ของการพัฒนาศักยภาพของชุมชนด้านเกษตรบ้านอุ่มแสง ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางมีค่าเฉลี่ยที่ $\bar{X} = 3.99$ (S.D.=.551) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด 7 ด้าน เรียงอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ รวมด้านอาชีพ คะแนนมากที่สุด มีค่าคะแนนอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 4.15$ (S.D.=.630) รองลงมาการรวมกลุ่มมีค่าคะแนนอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 4.10$ (S.D.=.629) รองลงมาการเผยแพร่มีค่าคะแนนอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 4.02$ (S.D.=.591) รองลงมารวมประสิทธิภาพมีค่าคะแนนอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 4.01$ (S.D.=.566) รองลงมารวมด้านรายได้มีค่าคะแนนอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 4.00$ (S.D.=.515) รองลงมารวมด้านการตลาดมีค่าคะแนนอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 3.99$

(S.D.=.997) และค่าคะแนนน้อยที่สุดคือ รวมด้านการผลิตมีค่าคะแนนอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย $\bar{X}$ = 3.84 (S.D.=1.041)

ตารางที่ 5 การวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบการพัฒนาศักยภาพของชุมชนด้านเกษตรบ้านอุ่มแสง ตำบลคู อำเภอรามันศรีสะเกษด้านรายได้ จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p
ด้านรายได้	ระหว่างกลุ่ม	4	4.242	1.060	4.151	.003
	ภายในกลุ่ม	298	76.133	.255		
รวม		302	80.375			

* $p < .05$

จากตาราง 5 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบด้านรายได้ จำแนกตามระดับการศึกษาพบว่า กลุ่มระดับการศึกษาต่าง ๆ มีด้านรายได้ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงได้ทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ด้วยวิธีของ LSD ปรากฏผลดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ยเปรียบเทียบความแตกต่างในด้านรายได้จำแนกตามระดับการศึกษาเป็นรายคู่

รายได้	$\bar{X}$	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษาตอนต้น	มัธยมศึกษาตอนปลาย / ปวช.	อนุปริญญา / ปวส.	ปริญญาตรีขึ้นไป
		3.39	4.18	4.05	3.93	3.64
ประถมศึกษา	3.39	-	.251*	.112	.000	.294
มัธยมศึกษาตอนต้น	4.18		-	.139	.251	.546*
มัธยมศึกษาตอนปลาย / ปวช.	4.05			-	.112	.407
อนุปริญญา/ปวส.	3.93				-	.294
ปริญญาตรีขึ้นไป	3.64					-

* $p < .05$

จากตารางที่ 6 เมื่อทดสอบความแตกต่างในด้านรายได้จำแนกตามระดับการศึกษาเป็นรายคู่พบว่า กลุ่มระดับการศึกษาต่าง ๆ มีด้านรายได้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 2 คู่ ได้แก่ ประถมศึกษากับ มัธยมศึกษาตอนต้น และ มัธยมศึกษาตอนต้นกับ ปริญญาตรีขึ้นไป

ตารางที่ 7 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อผลกระทบต่อการพัฒนาศักยภาพ ของชุมชนด้านเกษตรบ้านอุมแสง ตำบลตู อำเภอรามัน จังหวัดศรีสะเกษด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตัวแปร	Correlations							
	X1	X2	X3	Y1	Y2	Y3	Y4	Y
การรวมกลุ่มเกษตรกร (X1)	1	.337**	.065	.079	.006	.074	.056	.036
ประสิทธิภาพในการผลิต (X2)		1	.252**	.016	.029	.123*	.171**	.133*
การเผยแพร่ผลิตภัณฑ์ (X3)			1	.179**	.118*	.147*	.107	.196**
ด้านอาชีพ (Y1)				1	.027	.081	.058	.357**
ด้านรายได้ (Y2)					1	.2939**	.148**	.447**
ด้านการผลิต (Y3)						1	.702**	.881**
ด้านการตลาด (Y4)							1	.835**
การพัฒนาศักยภาพชุมชนด้านเกษตร (Y)								1

* $p < .05$

จากตารางที่ 7 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของปัจจัยในแต่ละด้านมีค่าอยู่ระหว่าง .065 ถึง .337 เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของปัจจัยในแต่ละด้านกับผลกระทบต่อการพัฒนาศักยภาพของชุมชนด้านเกษตร .036 ถึง .196 และมีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกค่า โดยตัวแปรการเผยแพร่ผลิตภัณฑ์ (X3) มีความสัมพันธ์กับการพัฒนาศักยภาพชุมชนด้านเกษตร (Y) สูงสุด ส่วนตัวแปรการรวมกลุ่มเกษตรกร (X1) มีความสัมพันธ์กับการพัฒนาศักยภาพชุมชนด้านเกษตร (Y) ต่ำสุด เมื่อพิจารณาเป็นด้าน พบว่า การรวมกลุ่มเกษตรกร (X1) กับการพัฒนาศักยภาพชุมชนด้านเกษตร (Y) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ที่ .036 ซึ่งมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำมาก ประสิทธิภาพในการผลิต (X2) กับการพัฒนาศักยภาพชุมชนด้านเกษตร (Y) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ที่ .133 ซึ่งมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำมาก การเผยแพร่ผลิตภัณฑ์ (X3) กับการพัฒนาศักยภาพชุมชนด้านเกษตร (Y) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ที่ .553 ซึ่งมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาคุณภาพของชุมชนด้านเกษตรบ้านอุมแสง ตำบลตู อำเภอรามัน จังหวัดศรีสะเกษ อภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

การรวมกลุ่มเกษตรกรบ้านอุมแสง ตำบลตู อำเภอรามัน มีผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยเกิดจากปัญหาการตลาด ราคาผลผลิตตกต่ำ ต้นทุนสูง ขาดองค์ความรู้และแรงงาน การรวมกลุ่มช่วยเพิ่มอำนาจต่อรอง ลดต้นทุน ส่งเสริมการถ่ายทอดเทคโนโลยี พัฒนาทักษะสมาชิก และสร้างเครือข่ายความร่วมมือ

ทั้งยังส่งเสริมให้เกิดการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และแก้ไขปัญหาาร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน จากการวิจัย พบว่า การรวมกลุ่มของเกษตรกรมีความจำเป็นต่อการส่งเสริมการเกษตรเป็นเครื่องมือสำคัญในการถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยี เมื่อสมาชิกมีปัญหาในการทำอาชีพการเกษตรเป็นแหล่งรวบรวมและเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารต่างๆ เกิดพลังอำนาจในการคิดริเริ่มและต่อรองสามารถประสานให้ผู้มีความรู้ความสามารถเฉพาะในแต่ละด้านมารวมกัน เพื่อถ่ายทอดความรู้ ให้สมาชิกเสริมจุดแข็งและชดเชยจุดอ่อนซึ่งกันและกัน ร่วมกันตัดสินใจเพิ่มโอกาสในการแก้ปัญหาแก่สมาชิกและกลุ่มส่งเสริมการพัฒนาสมาชิกให้มีความรู้ความสามารถมากขึ้น แลกเปลี่ยนความรู้ประสบการณ์ระหว่างกันและกันและการได้ทำงานร่วมกันสอดคล้องกับการศึกษาของ (สิริมาส และคณะ, 2567) เรื่องกระบวนการรวมกลุ่มเกษตรกรนาแปลงใหญ่เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนในจังหวัดเพชรบูรณ์

การพัฒนาศักยภาพด้านการผลิตของชุมชนเกษตรบ้านอุมแสง ตำบลคู อำเภอราชไศล พบว่ามีความสำคัญอย่างมีนัยทางสถิติที่ระดับ .05 โดยปัญหาหลักคือ ต้นทุนการผลิตสูง เทคโนโลยีล้าสมัย ขาดความรู้ในการบริหารจัดการผลิต และแรงงานลดลง ส่งผลให้เกิดความสูญเสียในกระบวนการผลิต แนวทางการแก้ไขเน้นการลดต้นทุน เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตด้วยเทคโนโลยีใหม่ ลดของเสีย และพัฒนาแรงงานให้มีความรู้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ(กริชชัย ขาวจ้อย ,2562) ที่ชี้ว่าจากการวิจัย พบว่าประสิทธิภาพทรัพยากรการปฏิบัติการด้านสายการผลิต วัตถุดิบ และวิธีการทำงาน มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญต่อกิจกรรมที่ไม่เพิ่มมูลค่า กิจกรรมที่ไม่เพิ่มมูลค่ามีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญต่อผลิตภาพ ผลิตภาพมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติการด้านต้นทุนและด้านการส่งมอบ ประสิทธิภาพทรัพยากรการปฏิบัติการด้านสายการผลิต วัตถุดิบ และวิธีการทำงาน มีอิทธิพลทางอ้อมเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติการด้านต้นทุนผ่านกิจกรรมที่ไม่เพิ่มมูลค่าและผลิตภาพ

การเผยแพร่ผลิตภัณฑ์ของชุมชนเกษตรบ้านอุมแสง ตำบลคู อำเภอราชไศล มีความสำคัญอย่างมีนัยทางสถิติที่ระดับ .05 โดยปัญหาหลักมาจากการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายไม่ชัดเจน การสื่อสารทางการตลาดไม่ตรงจุด และการแข่งขันสูง ส่งผลให้ผลิตภัณฑ์ไม่สามารถสร้างการรับรู้และความเชื่อมั่นในตลาดได้ แนวทางแก้ไขเน้นการปรับปรุงกลยุทธ์การตลาด พัฒนาบรรจุภัณฑ์ ใช้ช่องทางออนไลน์ เพิ่มคุณภาพสินค้า บริการหลังการขาย และลดต้นทุนการผลิต ทั้งนี้สอดคล้องกับการศึกษาของ (ศศิเพ็ญ และคณะ,2554).งานวิจัยที่ชี้ว่า การวางแผนธุรกิจ การบริหารจัดการที่ดี และการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ เป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้ธุรกิจชุมชนสามารถแข่งขันได้อย่างยั่งยืนจากการวิจัย พบว่า OTOP คือ กลุ่มธุรกิจชุมชนที่ผลิตผลิตภัณฑ์ที่ยังไม่ได้เผยแพร่ในเขตพื้นที่ภาคเหนือตอนบนที่ใช้ในการศึกษาจำนวน 43 กลุ่ม ซึ่งมีศักยภาพที่จะสามารถพัฒนาเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน อันจะนำมาซึ่งความเข้มแข็งและยั่งยืนของกลุ่ม วัตถุประสงค์ของการวิจัยคือ เพื่อวิเคราะห์ศักยภาพของธุรกิจชุมชนที่ผลิตผลิตภัณฑ์ OTOP ที่ยังไม่ได้เผยแพร่และเพื่อพัฒนาศักยภาพของธุรกิจชุมชนดังกล่าวในเบื้องต้น วิธีการศึกษาใช้การวิจัยแบบมีส่วนร่วมการวิเคราะห์ศักยภาพใช้การวิเคราะห์จุดแข็งและจุดอ่อนส่วนการพัฒนาศักยภาพเบื้องต้นทำได้โดยการให้กลุ่มจัดทำแผนธุรกิจและจัดการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาตามแผนการวิเคราะห์ศักยภาพธุรกิจชุมชนในด้านต่างๆกล่าวคือธุรกิจที่มีศักยภาพดีนั้นในด้านบริหารจัดการพบว่าขึ้นอยู่กับผู้นำกลุ่ม กลุ่มที่ผู้นำมีความรับผิดชอบ มีการศึกษาดี มีความรู้ใน

ขบวนการผลิตสินค้าของตนเป็นอย่างดี มีความกระตือรือร้น มีความโปร่งใสในการดำเนินการ สมาชิกให้การยอมรับ สามารถแก้ไขปัญหาของกลุ่มได้อย่างรวดเร็ว และรู้จักช่องทางการสร้างความสัมพันธ์กับหน่วยราชการ จะเป็นกลุ่มที่ประสบผลสำเร็จในการดำเนินกิจกรรมกลุ่ม นอกจากนั้นกลุ่มที่มีศักยภาพดีนั้นจะมีโครงสร้างการทำงานที่ชัดเจน

การพัฒนาศักยภาพด้านอาชีพของชุมชนเกษตรบ้านอุ่มแสง ตำบลคู อำเภอราชไศล มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยพบว่าประชาชนส่วนหนึ่งขาดทักษะและความรู้ที่ตรงกับตลาดแรงงาน ส่งผลให้ประกอบอาชีพได้ไม่เต็มศักยภาพ อีกทั้งยังมีปัญหาในการวางแผนการตลาด การสื่อสาร การปรับตัวต่อพฤติกรรมผู้บริโภค และการกำหนดราคา แนวทางการพัฒนา คือ ส่งเสริมการอบรมเพิ่มทักษะอาชีพ การทำงานเป็นทีม และการตลาดให้ตรงกลุ่มเป้าหมาย สอดคล้องกับการศึกษาของ (อุทัยวรรณ ภูเทศ ,2558) งานวิจัยที่ชี้ว่าการสนับสนุนจากรัฐและการรวมกลุ่มช่วยเพิ่มศักยภาพอาชีพและเศรษฐกิจชุมชนอย่างยั่งยืนจากการวิจัย พบว่า กลยุทธ์การพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวโดยชุมชนแบบมีส่วนร่วม พบว่า ด้านกลยุทธ์การสร้างความสำเร็จชุมชนต้องเสริมสร้างองค์กรโดยสร้างประโยชน์ให้กับชุมชน มีการจัดกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวทางชุมชน เน้นธรรมชาติและวัฒนธรรมชุมชนภายใต้การบริหารจัดการที่ร่วมกันวางแผนงาน จัดสรรงบประมาณ กระตุ้นให้เยาวชนรุ่นใหม่ในชุมชนเข้ามามีบทบาทในการพัฒนา เพื่อกระจายรายได้ สร้างอาชีพสู่ชุมชน ด้านกลยุทธ์การสร้างแนวทางพัฒนา ต้องมีแนวทางในการปรับปรุงภูมิทัศน์สร้างเอกลักษณ์โดดเด่นที่สามารถขยายขอบข่ายชุมชนไปยังกลุ่มต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยเน้นจุดเด่นของผลิตภัณฑ์ชุมชน มีศูนย์บริการนักท่องเที่ยวแบบครบวงจร ด้านกลยุทธ์การสร้างแนวทางปฏิบัติต้องสร้างเครือข่ายบริการนักท่องเที่ยวโดยมีการประสานงานกับหน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ

การพัฒนาศักยภาพของชุมชนด้านรายได้ในบ้านอุ่มแสง ตำบลคู อำเภอราชไศล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 พบว่า รายได้จากการเกษตรหลักไม่มั่นคง เนื่องจากราคาผลผลิตผันผวน ต้นทุนการผลิตสูง ขาดช่องทางตลาด และองค์ความรู้ด้านการบริหารจัดการ ส่งผลให้เกษตรกรมีหนี้สินเพิ่มขึ้น คุณภาพชีวิตลดลง และบางรายต้องย้ายถิ่นฐาน แนวทางแก้ไข คือ การเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรด้วยการแปรรูป พัฒนาคุณภาพสินค้า ลดต้นทุนผ่านเทคโนโลยี Smart Farming ขยายช่องทางจำหน่ายออนไลน์ ส่งเสริมความรู้ด้านการบริหารจัดการ เข้าถึงแหล่งทุน และมีมาตรการป้องกันความเสี่ยงจากภัยธรรมชาติ สอดคล้องกับงานวิจัยของ (วิภา รัตน์ พลายแก้ว ,2567) งานวิจัยที่ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมของชุมชน การวางแผนอย่างเป็นระบบ และการกระจายรายได้เพื่อความยั่งยืน

การพัฒนาศักยภาพของชุมชนด้านการผลิตในบ้านอุ่มแสง ตำบลคู อำเภอราชไศล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 พบว่า ปัญหาหลักเกิดจากการพึ่งพาปัจจัยภายนอก ต้นทุนการผลิตสูง เทคโนโลยีล้าสมัย ขาดแรงงานและองค์ความรู้ อีกทั้งยังมีผลกระทบจากภัยธรรมชาติ การบริหารจัดการการผลิตยังไม่มีประสิทธิภาพ ส่งผลให้ผลผลิตต่ำ ต้นทุนสูง และสินค้าขาดคุณภาพ แนวทางแก้ไขเน้นการใช้เทคโนโลยีเกษตรแม่นยำ การใช้ปุ๋ยอินทรีย์ การฝึกอบรมเกษตรกร การรวมกลุ่มเป็นวิสาหกิจชุมชน การจัดทำมาตรฐานสินค้า เช่น GAP และระบบตรวจสอบย้อนกลับ ตลอดจนการสนับสนุนจากรัฐเพื่อเข้าถึงทุนและพัฒนาโครงสร้าง

พื้นฐาน ทั้งนี้สอดคล้องกับการศึกษาของ (ศศิเพ็ญและคณะ ,2554).วิจัยที่พบว่า หากกลุ่มธุรกิจชุมชนได้รับการพัฒนาอย่างเป็นระบบ จะสามารถเพิ่มศักยภาพด้านการผลิตได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

การพัฒนาศักยภาพของชุมชนด้านการตลาดในเกษตรบ้านอู่แสง ตำบลคู อำเภอราชไศล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 พบว่าปัญหาหลักเกิดจากเกษตรกรขาดความรู้ด้านการตลาด การบริหารจัดการ และการตั้งราคา ทำให้ฟุ้งพาคณกลาง ได้ราคาสินค้าต่ำ และขาดช่องทางจำหน่ายที่หลากหลาย อีกทั้งมาตรฐานสินค้าไม่สม่ำเสมอ ไม่มีการคัดเกรดหรือบรรจุภัณฑ์ที่เหมาะสม ส่งผลต่อการเข้าถึงตลาดที่กว้างขึ้น แนวทางการแก้ปัญหา ได้แก่การอบรมเกษตรกรให้มีความรู้ด้านการตลาด การตั้งราคา และการเจรจาต่อรอง การรวมกลุ่มเป็นสหกรณ์หรือวิสาหกิจชุมชนเพื่อเพิ่มอำนาจต่อรองการส่งเสริมการจำหน่ายแบบไม่ผ่านคนกลาง เช่น ตลาดสด ตลาดออนไลน์ หรือโมเดล Direct-to-Consumer การใช้ข้อมูลและเทคโนโลยีวางแผนการผลิตให้สอดคล้องกับการศึกษาของ(สุบัน บัวขาว และคณะ,2563) ความต้องการของตลาดการแปรรูปสินค้าเพื่อเพิ่มมูลค่าการพัฒนาแพลตฟอร์มออนไลน์ เช่น Facebook Marketplace, Shopee, Lazada การส่งเสริมให้เกษตรกรได้รับมาตรฐานสินค้า เช่น GAP, Organicการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ให้เหมาะกับตลาดเป้าหมายแนวทางเหล่านี้เสนอให้พัฒนาจุดเด่นของผลิตภัณฑ์ รักษาเอกลักษณ์ เพิ่มช่องทางการสื่อสาร เช่น เว็บไซต์ โบว์ชัวร์ งานแสดงสินค้า และติดตามแนวโน้มตลาดอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างความยั่งยืนให้กับธุรกิจชุมชน.

ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยการศึกษาการพัฒนาศักยภาพของชุมชนด้านเกษตรบ้านอู่แสง ตำบลคู อำเภอราชไศล โดยผู้ตอบแบบสอบถามมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

ข้อเสนอแนะเชิงบริหาร

- 1.สนับสนุนงบประมาณและโครงการพัฒนาเกษตรชุมชนจัดสรรงบประมาณสำหรับการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีทางการเกษตรที่เหมาะสมกับท้องถิ่นส่งเสริมโครงการสนับสนุนเงินทุนสำหรับเกษตรกรที่ต้องการปรับปรุงกระบวนการผลิต
2. พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อสนับสนุนภาคเกษตรปรับปรุงระบบชลประทาน ถนน และไฟฟ้า เพื่อเอื้ออำนวยต่อการผลิตและขนส่งสินค้าเกษตรจัดตั้งศูนย์เรียนรู้การเกษตรในชุมชนเพื่อเป็นแหล่งถ่ายทอดเทคโนโลยีและนวัตกรรม
3. สนับสนุนการเชื่อมโยงกับภาคธุรกิจและสถาบันการศึกษาจับคู่ความร่วมมือระหว่างเกษตรกรกับบริษัทเอกชน หรือห้างค้าปลีก เพื่อลดการฟุ้งพาคณกลางประสานความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยเพื่อให้มีการวิจัยและทดลองนวัตกรรมเกษตรที่เหมาะสมกับพื้นที่

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในภาคเกษตรวิเคราะห์ผลกระทบของเทคโนโลยี เช่น เกษตรแม่นยำสูง (Precision Farming) หรือ AI ในการเพิ่มผลผลิตศึกษาการใช้ระบบเกษตรอัจฉริยะ เช่น IoT ในการควบคุมสภาพแวดล้อมของพืช

2. วิจัยแนวทางการพัฒนาโมเดลเศรษฐกิจชุมชนที่ยั่งยืนศึกษาแนวทางพัฒนาโมเดล BCG (Bio-Circular-Green Economy) ในภาคเกษตรชุมชนวิเคราะห์การสร้างแบรนด์สินค้าชุมชนเพื่อเพิ่มมูลค่าและสร้างเอกลักษณ์ของสินค้าเกษตรท้องถิ่น

3. ติดตามและประเมินผลโครงการพัฒนาศักยภาพเกษตรกรวิจัยเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับผลกระทบของโครงการส่งเสริมเกษตรกรต่อรายได้และคุณภาพชีวิตของเกษตรกรพัฒนาเครื่องมือหรือเกณฑ์วัดศักยภาพเกษตรกร เพื่อใช้เป็นแนวทางปรับปรุงนโยบายและโครงการพัฒนา

เอกสารอ้างอิง

- กริชชัย ขาวจ้อย. (2562). ตัวแบบประสิทธิภาพทรัพยากรการปฏิบัติการและกิจกรรมที่ไม่เพิ่มมูลค่าในการจัดการผลิตภาพที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติการของผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อม ส่วนอุตสาหกรรมผลิตในจังหวัดเพชรบูรณ์. วารสารวิชาการเครือข่ายบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือ. 9 (2), 121.
- จัญญา เฟื่องฟุ้ง. (2562). โครงการเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพองค์กรเกษตรและวิสาหกิจชุมชน. สำนักงานเกษตรอำเภอเมืองสุพรรณบุรี. (ระบบออนไลน์). แหล่งข้อมูล <https://kasetmaungsuphan.wordpress.com>. (10 มิถุนายน, 2562).
- จารุวรรณ มีศิริ. (2553). ประสมทางการตลาด. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ. (ระบบออนไลน์). แหล่งข้อมูล <http://dspace.bu.ac.th/handle/123456789/348>. (23 กรกฎาคม, 2553).
- ฉัตรวิญญู องค์กร. ข้าวอินทรีย์ : นวัตกรรมสังคมการเกษตรสู่มาตรฐานสากล (ระบบออนไลน์). แหล่งข้อมูล http://journal.nmc.ac.th/th/admin/Journal/2563Vol11No1_22.pdf
- บุญชม ศรีสะอาด. (2558). การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: สุริยาสาน.
- วิภารัตน์ พลายแก้ว. (2567). การพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวโดยชุมชนตำบลบางสวรรค์ อำเภอพระแสง จังหวัดสุราษฎร์ธานี. วารสารมนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 41 (2), 29.
- ศศิเพ็ญ พวงสายใจ, วัชรวิทย์กานนท์, พรทิพย์ เขียวธีรวิทย์, สุขุม พันธุ์รงค์, พิมลพรรณบุญยะเสนา. (2554). การวิจัยแบบบูรณาการเพื่อพัฒนาศักยภาพการแข่งขันของธุรกิจชุมชนที่ผลิตสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ที่ยังไม่ได้เผยแพร่ในเขตภาคเหนือ. JOURNAL OF ECONOMICS. 15 (2), 1.
- ศศิเพ็ญ พวงสายใจ, วัชรวิทย์กานนท์, พรทิพย์ เขียวธีรวิทย์, สุขุม พันธุ์รงค์, พิมลพรรณบุญยะเสนา. (2554). การวิจัยแบบบูรณาการเพื่อพัฒนาศักยภาพการแข่งขันของธุรกิจชุมชนที่ผลิตสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ที่ยังไม่ได้เผยแพร่ในเขตภาคเหนือ. JOURNAL OF ECONOMICS. 15 (2), 2.

เศรษฐสยาม. (2557). ธุรกิจชุมชน. กรมการพัฒนาชุมชน.(ระบบออนไลน์).แหล่งข้อมูล <https://souvenir.buu.wordpress.com>. (20 สิงหาคม 2557).

สิริมาศ ศรขาว,กฤษฎาภรณ์ ยุงทอง,สุภชัย ตริทศ,จิรโรจน์ บุญราช,อรุณ สนใจ,โตมธราดล อนันตสาน ,สมพิศ สายบุญขึ้นและธีรภัทร กิจจารักษ์. (2567). กระบวนการรวมกลุ่มเกษตรกรรณาแปลงใหญ่เพื่อการพัฒนอย่างยั่งยืนในจังหวัดเพชรบูรณ์. วารสารสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม. 8 (3), 151.

สุบัน บัวขาว,วรวลัญช์ วุฒิ,อรมน ปั่นทอง,อังคาร คชะว้างศรี,มณกร มนุญศาสตร์สาทร และธมลวรรณ ธีระปัญชร. (2563). การพัฒนาศักยภาพทางการตลาดของธุรกิจชุมชนบ้านกุดรัง ตำบลสาริกา อำเภอมะเมือง จังหวัดนครนายก. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร. 11 (2), 65.

อุทัยวรรณ ภูเทศ. (2558). การพัฒนาศักยภาพของชุมชนด้านอาชีพผลิตภัณฑ์จากบัวเพื่อพัฒนาระบบเศรษฐกิจของชุมชนบนฐานเศรษฐกิจพอเพียง. Rajabhat J. Sci. Humanit. Soc. Sci. 16 (2), 8.

การบริการประชาชนของเทศบาลตำบลบ้านบัว อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์
Public Services of Ban Bua Subdistrict Municipality, Mueang
Buriram District, Buriram Province

ณัฐกานต์ ทิพย์อักษร¹, นภัสสร เฝ้าทรัพย์², ปภาวดี สัตย์อนุชน³,
มารีศา ดวงภาค⁴ และ สากล พรหมสถิตย์⁵

Received : 9 June 2025

Revised : 21 July 2025

Accepted : 23 July 2025

บทคัดย่อ

บทความวิจัยเรื่อง “การบริการประชาชนของเทศบาลตำบลบ้านบัว อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์” นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ระดับคุณภาพของการให้บริการประชาชนของเทศบาลตำบลบ้านบัว อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ และ 2) ศึกษาแนวทางการส่งเสริมประสิทธิภาพการให้บริการของประชาชนของเทศบาลตำบลบ้านบัว จังหวัดบุรีรัมย์ รูปแบบของการวิจัยเป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธีใช้แนวคิดการมีส่วนร่วมในการบริหารงานเป็นกรอบการวิจัย พื้นที่วิจัย คือ บ้านบัว อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ กลุ่มประชากร คือ ประชาชนจำนวน 381 คน ใช้วิธีคัดเลือกแบบเจาะจงเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการบรรยายเชิงพรรณนา

ภาพรวมการให้บริการประชาชนของเทศบาลตำบลบ้านบัวเทศบาลตำบลบ้านบัว อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ ได้แสดงให้เห็นถึงความมุ่งมั่นในการให้บริการประชาชนอย่างเต็มที่ โดยผลการประเมินชี้ให้เห็นว่า ระดับคุณภาพของการให้บริการประชาชนโดยภาพรวมอยู่ในระดับสูง ด้วยค่าเฉลี่ย 3.67 นี้สะท้อนให้เห็นถึงความพึงพอใจและประสิทธิภาพในการตอบสนองความต้องการของประชาชนในพื้นที่เป็นอย่างดี ไม่ว่าจะเป็นด้านการอำนวยความสะดวก การเข้าถึงบริการ หรือการแก้ไขปัญหาต่างๆ

แนวทางการส่งเสริมประสิทธิภาพการให้บริการนอกจากการรักษาคุณภาพการให้บริการที่ดีอยู่แล้ว เทศบาลตำบลบ้านบัวยังให้ความสำคัญกับการพัฒนาและปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง โดยผลการศึกษา แนวทางการส่งเสริมประสิทธิภาพการให้บริการประชาชนโดยภาพรวมก็อยู่ในระดับสูง ด้วยค่าเฉลี่ย 3.47 สิ่งนี้แสดงให้เห็นว่าเทศบาลมีวิสัยทัศน์และแผนงานที่ชัดเจนในการยกระดับการให้บริการให้ดียิ่งขึ้นไปอีก ไม่ว่าจะเป็นการนำเทคโนโลยีมาปรับใช้ การพัฒนาบุคลากร หรือการรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนเพื่อนำมาปรับปรุงระบบการทำงานให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

¹ นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ Public Administration Student, Buriram Rajabhat University E-Mail : 650112801082@bru.ac.th

² นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ Public Administration Student, Buriram Rajabhat University E-Mail : 650112801084@bru.ac.th

³ นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ Public Administration Student, Buriram Rajabhat University E-Mail : 650112801087@bru.ac.th

⁴ นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ Public Administration Student, Buriram Rajabhat University E-Mail : 650112801087@bru.ac.th

⁵ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ Assistant Professor in Public Administration at Buriram Rajabhat University E-Mail : 5sakon.pt@bru.ac.th

คำสำคัญ : การบริการ, ประชาชน, เทศบาล

ABSTRACT

This research article, "Public Service of Ban Bua Subdistrict Municipality, Mueang Buriram District, Buriram Province," aims to study: 1) the level of quality of public service provided by Ban Bua Subdistrict Municipality, Mueang Buriram District, Buriram Province, and 2) guidelines for promoting the efficiency of public service of Ban Bua Subdistrict Municipality, Buriram Province. The research adopted a mixed-methods approach, using the concept of participatory management as its research framework. The research area is Ban Bua, Mueang Buriram District, Buriram Province. The population consisted of 381 people, selected using a purposive sampling method. The research instruments were questionnaires and interviews. Data were analyzed using basic statistics, including frequency, percentage, mean, and standard deviation, along with descriptive narration.

The overall public service of Ban Bua Subdistrict Municipality, Mueang Buriram District, Buriram Province, demonstrates a strong commitment to fully serving its citizens. The evaluation results indicate that the overall quality level of public service is high, with a mean score of 3.67. This reflects high satisfaction and effectiveness in responding well to the needs of the local population, covering aspects such as convenience, accessibility to services, and problem-solving.

Regarding guidelines for promoting service efficiency, in addition to maintaining its already good service quality, Ban Bua Subdistrict Municipality also emphasizes continuous development and improvement. The study results show that the overall guidelines for promoting public service efficiency are also high, with a mean score of 3.47. This indicates that the municipality has a clear vision and plans to further enhance its services, whether through the adoption of technology, personnel development, or actively soliciting feedback from the public to continuously improve its operational systems for maximum efficiency.

Key word : Public service, Citizens, Municipality

บทนำ

การบริการสาธารณะถือเป็นภารกิจสำคัญของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งต้องดำเนินการเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนและสร้างคุณภาพชีวิตที่ดี (วีระศักดิ์ เครือเทพ, 2560) เทศบาลในฐานะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ใกล้ชิดประชาชนที่สุด มีหน้าที่จัดบริการสาธารณะตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 (ธนสวรรค์ เจริญเมือง, 2562) อย่างไรก็ตาม การจัดการในปัจจุบันต้องเผชิญกับความท้าทายจากการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี ซึ่งทำให้ความต้องการของประชาชนซับซ้อนมากขึ้น (อุดม ทุมโฆสิต, 2561) ปัญหาที่พบยังรวมถึงข้อจำกัดด้านงบประมาณ ขาดบุคลากร และการจัดการที่ยังไม่ตอบสนองความคาดหวังของประชาชนได้ดีพอ (นครินทร์ เมฆไตรรัตน์, 2563) ในสังคมประชาธิปไตย รัฐบาลให้ความสำคัญกับการพัฒนาการให้บริการประชาชนเพื่อสร้างความพึงพอใจและให้การบริการโปร่งใส มีประสิทธิภาพ และคุ้มค่ากับเงินภาษี (ฉัตรชนก มิชันหมาก, 2562) ปัจจุบันเทคโนโลยีและการศึกษาเพิ่มโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นและคาดหวังต่อการบริการที่โปร่งใสและมีความรับผิดชอบมากขึ้น เทศบาลตำบลบ้านบัว อำเภอเมืองบุรีรัมย์ มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาชุมชน โดยเริ่มพัฒนาจากการขยายตัวของเมืองบุรีรัมย์หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 การยกระดับจากองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) เป็นเทศบาลตำบล เพื่อรองรับการพัฒนา โดยเศรษฐกิจของบ้านบัวเน้นด้านเกษตรกรรม เช่น การปลูกข้าวหอมมะลิ การเลี้ยงวัวและควาย รวมถึงหัตถกรรมพื้นบ้าน เช่น การทอผ้าไหม ที่เป็นทั้งอัตลักษณ์และรายได้เสริมของชุมชน นอกจากนี้ บ้านบ้วยังอนุรักษ์วัฒนธรรมอีสาน เช่น งานบุญผะเหวดและบุญข้าวจี ในปัจจุบันเทศบาลบ้านบัวพยายามพัฒนาให้ทันสมัย ควบคู่กับการรักษาเอกลักษณ์ท้องถิ่น เช่น การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การพัฒนาสาธารณสุข การศึกษา การปลูกป่า และฟื้นฟูแหล่งน้ำธรรมชาติ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน อย่างไรก็ตาม เทศบาลยังต้องเผชิญกับปัญหาการให้บริการที่ล่าช้า งบประมาณและบุคลากรไม่เพียงพอ และการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ยังน้อย ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาการบริการให้มีประสิทธิภาพและตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาพัฒนาการของบ้านบัว ทั้งด้านประวัติศาสตร์ เศรษฐกิจ สังคม การบริหารจัดการ และการให้บริการประชาชน เพื่อวิเคราะห์ปัญหาและเสนอแนวทางพัฒนาให้เทศบาลสามารถให้บริการได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับความต้องการที่ซับซ้อนและหลากหลายของประชาชนในยุคปัจจุบัน

วัตถุประสงค์ของโครงการ

1. เพื่อศึกษาระดับคุณภาพของการให้บริการประชาชนของเทศบาลตำบลบ้านบัว อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์
2. เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมประสิทธิภาพการให้บริการประชาชนของเทศบาลตำบลบ้านบัว อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการให้บริการ

1. ความหมายของการบริการ

นักวิชาการได้อธิบายเกี่ยวกับความหมายของการบริการไว้ดังนี้

ขวัญใจ ทองแจ่ม (2564 : 7) ได้ให้ความหมายการบริการไว้ว่า การให้บริการเป็นหน้าที่หลักที่สำคัญในการบริหารงานภาครัฐ โดยเฉพาะในลักษณะงานที่ต้องมีการให้บริการประชาชน โดยหน่วยงานและเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ มีหน้าที่ในการให้บริการ (Deliver Services) แก่ผู้รับบริการ

สาริตา ศรีวงษ์ (2566 : 21) ได้ให้ความหมายการบริการไว้ว่า กิจกรรมหรือพฤติกรรมที่บุคคลหนึ่งส่งมอบต่ออีกบุคคลหนึ่ง โดยมีเป้าหมายและมีความตั้งใจในการส่งมอบบริการ ซึ่งต้องอาศัยความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันและการส่งมอบบริการ ผู้รับบริการจะไม่สามารถครอบครองบริการนั้น ๆ อย่างเป็นรูปธรรม

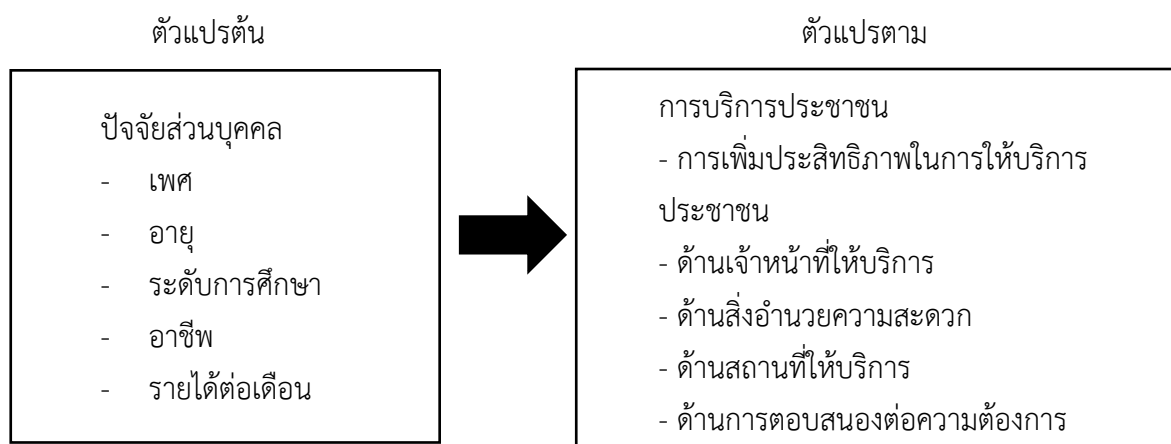
ฉัตรชนก มิชันหมาก (2566 : 9) ได้ให้ความหมายการบริการไว้ว่า การที่หน่วยงานราชการได้อำนวยความสะดวกและช่วยเหลือแก่บุคคลในสังคม เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนให้ได้รับความพึงพอใจมากที่สุด

สฤกษ์ คุชอาจ (2566 : 46) ได้ให้ความหมายการบริการไว้ว่า การให้บริการ คือ การสร้างความพอใจมาติดต่อกับหน่วยงานและความประทับใจกับผู้ให้บริการและผู้รับบริการที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งไม่ว่าจะด้านการให้บริการอย่างต่อเนื่อง สะดวก รวดเร็ว และมีความเสมอภาคกัน บริการด้วยมิตรไมตรีอย่างมีประสิทธิภาพและคุณภาพ

วรรณวรา ปิ่นทอง (2565 : 21) ได้ให้ความหมายการบริการไว้ว่า การบริการ หมายถึง กิจกรรมกระบวนการ การกระทำหรือการดำเนินการของบุคคลหรือหน่วยงานที่มีการให้ความช่วยเหลือ และอำนวยความสะดวกด้วยวิธีการหลากหลาย เพื่อประโยชน์ของผู้มาใช้บริการด้วยความเอาใจใส่อย่างมีไมตรีจิตสามารถตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการอันนำไปสู่ความภาคภูมิใจ

กรอบแนวคิดในการทำวิจัย

รูปภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัยการบริการประชาชนของเทศบาลตำบลบ้านบัว อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์

ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาแบบผสานวิธีเพื่อประเมินคุณภาพการให้บริการประชาชนของเทศบาลตำบลบ้านบัว อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง 381 คน ที่คัดเลือกด้วยวิธีสุ่มเชิงช่วงชั้นอย่างมีสัดส่วน พร้อมระดับความเชื่อมั่น 95% และค่าความคาดเคลื่อน 0.05 เครื่องมือการวิจัยประกอบด้วย แบบสอบถาม 4 ส่วน ได้แก่ ข้อมูลทั่วไป การบริการประชาชนที่ส่งผลต่อการบริการ การประเมินคุณภาพการบริการใน 5 ด้าน (การบริการ การศึกษา การสาธารณสุข การจัดการสิ่งแวดล้อม และบริการสังคมสวัสดิการ) และข้อเสนอแนะ

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สำหรับข้อมูลเชิงปริมาณ ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิจัยเอกสาร วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลแล้วนำมาเขียนบรรยายเชิงพรรณนา งานวิจัยนี้มุ่งศึกษาการบริการประชาชนที่ส่งผลต่อคุณภาพการบริการในด้านต่างๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลสำหรับการพัฒนาการบริการประชาชนของเทศบาลให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ผลการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับคุณภาพของการให้บริการประชาชนของเทศบาลตำบลบ้านบัวบุรีรัมย์

1.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามโดย แสดงค่าความถี่ (Frequency) และอัตราส่วนร้อยละ (Percentage) ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามของการให้บริการประชาชนของเทศบาลตำบลบ้านบัวบุรีรัมย์

ข้อมูลทั่วไป	จำนวนประชากร (N=381)	
	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	172	45.30
หญิง	194	51.10
เพศทางเลือก	14	3.70
2. อายุ		
ต่ำกว่า 20 ปี	12	3.20
20 - 30 ปี	72	18.90
31 - 40 ปี	64	16.80
41 - 50 ปี	98	25.80
อายุ 51 ปีขึ้นไป	134	35.30
3. ระดับการศึกษา		
ต่ำกว่าประถมศึกษาตอนต้น	19	5.00
ระดับประถมศึกษาตอนต้น	72	18.90
ระดับประถมศึกษาตอนปลาย	80	21.10

ข้อมูลทั่วไป	จำนวนประชากร (N=381)	
	จำนวน	ร้อยละ
ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	52	13.70
ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือ ปวช.	80	21.10
ระดับปริญญาตรี หรือเทียบเท่า	77	20.30
4. อาชีพ		
เกษตรกร	120	31.60
รับจ้างทั่วไป	110	28.90
ค้าขาย / ประกอบธุรกิจ	68	17.90
ข้าราชการ	32	8.40
รัฐวิสาหกิจ	7	1.80
นักเรียน / นักศึกษา	29	7.60
ครู / อาจารย์	14	3.70
5. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน		
ไม่เกิน 50,000 บาท	365	96.10
50,001-100,000 บาท	16	3.90
100,001 200,000 บาท	0	0
200,001-300,000 บาท	0	0

จากตารางที่ 1 พบว่าข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามมีจำนวนทั้งหมด 4 จำนวนตามการบริการประชาชนส่วนบุคคลส่วนใหญ่เป็น เพศหญิง จำนวน 194 คิดเป็นร้อยละ 51.1 อยู่ในช่วงอายุ 51 ปีขึ้นไป จำนวน 134 คน คิดเป็นร้อยละ 35.3 เมื่อจำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ประถมศึกษาตอนปลาย จำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 21.1 เมื่อจำแนกอาชีพ พบว่า ประกอบอาชีพเกษตรกร จำนวน 120 คน คิดเป็นร้อยละ 31.6 เมื่อจำแนกรายได้ พบว่า รายได้เฉลี่ยต่อเดือนไม่เกิน 50,000 บาท จำนวน 365 คน คิดเป็นร้อยละ 96.1

วัตถุประสงค์ที่ 1 ศึกษาระดับคุณภาพของการให้บริการประชาชนของเทศบาลตำบลบ้านบัว อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับการให้บริการประชาชนของเทศบาลตำบลบ้านบัว อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมและรายด้าน

การบริการประชาชน	จำนวนประชากร (N=381)			
	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล	อันดับ
4. ด้านสถานที่ให้บริการ	3.89	0.336	สูง	1
5. ด้านการตอบสนองต่อความต้องการ	3.80	0.392	สูง	2
3. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก	3.60	0.377	สูง	3
2. ด้านเจ้าหน้าที่ให้บริการ	3.52	0.372	สูง	4
1. การเพิ่มประสิทธิภาพในการให้บริการประชาชน	3.47	0.346	สูง	5
รวม	3.67	0.151	สูง	

จากตารางที่ 2 พบว่าระดับการให้บริการประชาชน ของเทศบาลตำบลบ้านบัว อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ โดยรวมอยู่ในระดับสูง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.67 ($\bar{X} = 3.67$, S.D.= 0.151) เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า การให้บริการประชาชนที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านสถานที่ให้บริการ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.89 ($\bar{X} = 3.89$, S.D.=0.336) รองลงมา คือ ด้านการตอบสนองต่อความต้องการ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.80 ($\bar{X} = 3.80$, S.D.= 0.392) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.60 ($\bar{X} = 3.60$, S.D.= 0.377) ด้านเจ้าหน้าที่ให้บริการ มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.52 ($\bar{X} = 3.52$, S.D.= 0.372) การเพิ่มประสิทธิภาพในการให้บริการประชาชน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ด้าน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.47 ($\bar{X} = 3.47$, S.D.= 0.346)

ตารางที่ 3 ปัญหาและอุปสรรคและข้อเสนอแนะจากการตอบแบบสอบถามแบบปลายเปิดที่เกี่ยวข้องกับการบริการประชาชนของเทศบาลตำบลบ้านบัว อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์

ปัญหาและอุปสรรค	ข้อเสนอแนะ	จำนวน	ร้อยละ
การเพิ่มประสิทธิภาพในการให้บริการประชาชน			
1. การขาดเจ้าหน้าที่ในการควบคุมและตรวจสอบ	1. ควรมีระบบคิวที่ชัดเจนและเป็นธรรม	10	8.33
2. ความไม่สะดวกในการเข้าถึงระบบ	2. เพิ่มช่องทางการให้บริการออนไลน์เพื่อลดความแออัด	5	4.17
3. การขยายเวลาในการให้บริการอาจต้องใช้งบประมาณเพิ่มเติม	3. ปรับปรุงเวลาการให้บริการให้สะดวกต่อประชาชนมากขึ้น เช่น เปิดให้บริการในวันเสาร์	8	6.67

ปัญหาและอุปสรรค	ข้อเสนอแนะ	จำนวน	ร้อยละ
ด้านเจ้าหน้าที่ให้บริการ			
1. การฝึกทักษะการจัดการสถานการณ์เฉพาะ	1. ส่งเสริมการอบรมด้านการบริการลูกค้าเพื่อให้เจ้าหน้าที่มีทักษะในการสื่อสารและแก้ไขปัญหา	7	5.83
2. ปัญหาด้านการจัดการทรัพยากรบุคคล	2. เพิ่มจำนวนเจ้าหน้าที่ในช่วงเวลาที่มีประชาชนมาใช้บริการหนาแน่น	12	10
3. ความเครียดและความไม่พึงพอใจของเจ้าหน้าที่ขณะปฏิบัติงาน	3. สนับสนุนให้เจ้าหน้าที่มีการแสดงออกถึงความสุขภาพและตั้งใจในการให้บริการ	6	5
ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก			
1. สภาพแวดล้อมหรือโครงสร้างพื้นฐานที่ไม่เอื้ออำนวย	1. ปรับปรุงพื้นที่รอให้มีที่นั่งเพียงพอและสะอาด	9	7.5
2. การจัดการทรัพยากรไฟฟ้า	2. ติดตั้งเครื่องปรับอากาศหรือพัดลมในพื้นที่ให้บริการ	15	12.5
3. ค่าใช้จ่ายในการติดตั้งและดูแลรักษา	3. เพิ่มจุดบริการน้ำดื่มฟรีและที่ชาร์จโทรศัพท์	6	5
ด้านสถานที่ให้บริการ			
1. การที่ผู้ใช้บริการทิ้งขยะไม่เป็นระเบียบหรือไม่รักษาความสะอาด	1. ปรับปรุงพื้นที่ให้มีความสะอาดและเป็นระเบียบ	7	5.83
2. ติดตั้งป้ายในตำแหน่งที่ไม่ตรงกับเส้นทางหรือจุดบริการ	2. ติดตั้งป้ายบอกทางและข้อมูลบริการให้ชัดเจน	5	4.17
3. การให้บริการที่ไม่เต็มที่และการเข้าถึงที่ไม่เหมาะสม	3. จัดให้มีพื้นที่สำหรับคนพิการหรือผู้สูงอายุ	12	10
ด้านการตอบสนองต่อความต้องการ			
1. ช่องทางรับข้อร้องเรียนไม่สามารถจัดการได้ทันทีและล่าช้า	1. จัดให้มีช่องทางรับข้อร้องเรียนและความคิดเห็นที่เข้าถึงง่าย	9	7.5
2. ช่องทางการแจ้งผลที่เลือกอาจไม่เหมาะสมกับทุกกลุ่มประชาชน	2. ติดตามและแจ้งผลการดำเนินการตามข้อร้องเรียนให้ประชาชนทราบ	4	3.33
3. ช่องทางการแจ้งผลการดำเนินการไม่สะดวกหรือไม่เข้าถึงง่าย	3. สสำรวจความพึงพอใจอย่างต่อเนื่องและปรับปรุงบริการให้ตรงกับความต้องการของประชาชน	5	4.17
รวม		120	100

จากตารางที่ 3 ผลการศึกษาสรุปได้ว่า

1. การเพิ่มประสิทธิภาพในการให้บริการประชาชน

หัวใจสำคัญคือ ความชัดเจนและความเป็นธรรม ในระบบบริการ โดยเฉพาะระบบคิวที่ต้องทำให้ทุกคนรู้สึกเท่าเทียมกัน นอกจากนี้ การมีช่องทางออนไลน์ เป็นสิ่งจำเป็นที่ช่วยให้ประชาชนเข้าถึงบริการได้

สะดวกประหยัดเวลาและลดความแออัด การขยายเวลาทำการ เช่น เปิดให้บริการวันเสาร์ ก็สะท้อนความเข้าใจถึงวิถีชีวิตของประชาชนที่ต้องการความยืดหยุ่น

2. ด้านเจ้าหน้าที่ให้บริการ

เจ้าหน้าที่คือภาพลักษณ์ของหน่วยงาน การเสริมสร้างทักษะการสื่อสาร การแก้ไขปัญหา และการบริการด้วยใจ จะช่วยให้ระบบราชการน่าเชื่อถือและอบอุ่นยิ่งขึ้น โดยเฉพาะในช่วงเวลาที่ผู้ใช้บริการหนาแน่น การเพิ่มบุคลากร ไม่ใช่แค่การแก้ปัญหาแรงงาน แต่เป็นการแสดงถึงความใส่ใจในประสบการณ์ของประชาชน ความสุภาพและความตั้งใจของเจ้าหน้าที่ที่สามารถเปลี่ยนความวุ่นวายให้เป็นความประทับใจได้

3. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก

แม้จะเป็นรายละเอียดเล็กน้อย แต่สิ่งอำนวยความสะดวก เช่น เก้าอี้ที่เพียงพอและสะอาด เครื่องปรับอากาศ/พัดลม จุดบริการน้ำดื่ม และที่ชาร์จโทรศัพท์ ล้วนสำคัญ เพราะสะท้อนความเข้าใจในความต้องการพื้นฐานของผู้มาใช้บริการที่อาจต้องรอคิวนาน

4. ด้านสถานที่ให้บริการ

สถานที่ที่สะอาด เป็นระเบียบ และมีป้ายบอกทางชัดเจน ช่วยสร้างสภาพแวดล้อมที่เป็นมิตร ไม่สับสน และที่สำคัญ การ จัดพื้นที่ให้เหมาะสมกับคนทุกกลุ่ม ทั้งผู้สูงอายุและผู้พิการ ก็คือการปฏิบัติจริงตามหลักการ "ไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง"

5. ด้านการตอบสนองต่อความต้องการ

การรับฟังเสียงของประชาชน คือการสื่อสารสองทางที่แท้จริง ควรมี ช่องทางที่เข้าถึงง่ายสำหรับการแสดงความคิดเห็นหรือร้องเรียน พร้อมทั้ง ติดตามผลและแจ้งกลับอย่างโปร่งใส การสำรวจความพึงพอใจอย่างต่อเนื่อง และนำผลมาพัฒนาบริการอย่างจริงจังจะเป็นการยกระดับบริการอย่างยั่งยืน ไม่ใช่แค่ชั่วคราว

สรุปผลการศึกษา

สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ 2 ข้อ ดังต่อไปนี้ คือ

1. เพื่อศึกษาระดับคุณภาพของการให้บริการประชาชนของเทศบาลตำบลบ้านบัวบุรีรัมย์

1.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์ทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 381 คน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศ: ผู้ตอบส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง รองลงมาคือเพศชาย และเพศทางเลือกตามลำดับ อายุ กลุ่มอายุที่มีจำนวนมากที่สุดคือ 51 ปีขึ้นไป ตามมาด้วยช่วงอายุ 41 - 50 ปี, 20 - 30 ปี, 31 - 40 ปี และต่ำกว่า 20 ปี ตามลำดับระดับการศึกษา ผู้ตอบส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาอยู่ที่ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า รองลงมาคือระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือ ปวช. ประถมศึกษาตอนต้น, ประถมศึกษาตอนปลาย, มัธยมศึกษาตอนต้น และต่ำกว่าประถมศึกษาตอนต้น อาชีพที่พบมากที่สุดคือ เกษตรกร รองลงมาคือรับจ้างทั่วไป, ค่าขาย/ประกอบธุรกิจ, ข้าราชการ, นักเรียน/นักศึกษา, ครู/อาจารย์ และรัฐวิสาหกิจ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ผู้ตอบส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนไม่เกิน 50,000 บาท รองลงมาคือ 50,001 - 100,000 บาท, 100,001 - 200,000 บาท และ 200,001 - 300,000 บาท

1.2 การให้บริการประชาชนของเทศบาลตำบลบ้านบัว อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์

ผลการวิเคราะห์การให้บริการประชาชนของเทศบาลตำบลบ้านบัว อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับสูง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.67 ($\bar{X} = 3.67$, S.D.=0.151) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านสถานที่ให้บริการ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.89 ($\bar{X} = 3.89$, S.D.=0.336) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ การเพิ่มประสิทธิภาพในการให้บริการประชาชน โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.47 ($\bar{X} = 3.47$, S.D.=0.346)

การเพิ่มประสิทธิภาพในการให้บริการประชาชน โดยภาพรวม การเพิ่มประสิทธิภาพในการให้บริการประชาชน ของเทศบาลตำบลบ้านบัวอยู่ใน ระดับสูง ด้วยค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.47$, S.D.=0.346) เมื่อพิจารณาในแต่ละข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ระยะเวลาที่ใช้ในการดำเนินงานเหมาะสมและตรงเวลา โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.55$, S.D.=0.752) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าประชาชนส่วนใหญ่พึงพอใจกับความรวดเร็วและตรงเวลาในการให้บริการ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การให้บริการง่ายต่อการเข้าถึง เช่น การจัดคิว การใช้เทคโนโลยี โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.40$, S.D.=0.653) นี่เป็นจุดที่เทศบาลอาจพิจารณาปรับปรุงเพื่อเพิ่มความสะดวกสบายในการเข้าถึงบริการ เช่น การพัฒนาระบบคิวหรือการนำเทคโนโลยีมาใช้ให้มากขึ้น

ด้านสถานที่ให้บริการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับสูง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.89 ($\bar{X} = 3.89$, S.D.=0.336) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีเฉลี่ยมากที่สุด คือ ข้อ2 สถานที่ตั้งมีความสะดวกต่อการเดินทางและการเข้าถึงได้สะดวก มีเฉลี่ยเท่ากับ 4.04 ($\bar{X} = 4.04$, S.D.=0.716) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ข้อ3พื้นที่บริการมีการจัดสรรอย่างเหมาะสมและรองรับจำนวนผู้ใช้บริการได้ดี มีเฉลี่ยเท่ากับ 3.48 ($\bar{X} = 3.48$, S.D.=0.830)

2. เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมประสิทธิภาพการให้บริการประชาชนของเทศบาลตำบลบ้านบัว จังหวัดบุรีรัมย์

2.1 ข้อมูลการให้บริการประชาชนของเทศบาลตำบลบ้านบัว อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์

ผลวิเคราะห์การบริการประชาชนของเทศบาล ตำบลบ้านบัว อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ การเพิ่มประสิทธิภาพในการให้บริการประชาชน เทศบาลควรให้ความสำคัญกับการ พัฒนาข้อมูลให้เข้าถึงง่าย และ นำระบบจองคิวออนไลน์มาใช้ รวมถึง ปรับปรุงกระบวนการทำงานด้วยเทคโนโลยี เพื่อความรวดเร็วและ สะดวกสบายยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ควร ฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ให้ให้บริการได้ดียิ่งขึ้น และ ประเมินความพึงพอใจของ ประชาชนอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำข้อมูลมาปรับปรุงบริการให้ตรงจุด

ด้านเจ้าหน้าที่ให้บริการ สิ่งสำคัญที่เทศบาลควรเร่งพัฒนาคือ ทักษะการแก้ไขปัญหาอย่างสร้างสรรค์ และการให้บริการด้วยทัศนคติเชิงบวก ของเจ้าหน้าที่ โดยการ เสริมทักษะการสื่อสารและการจัดการปัญหา รวมถึง ฝึกอบรมให้เจ้าหน้าที่มีความสุภาพและเป็นมิตร มากขึ้น การพัฒนาเหล่านี้จะช่วยยกระดับคุณภาพการ บริการและสร้างความพึงพอใจให้แก่ประชาชนได้อย่างเต็มที่

ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก เทศบาลควรพิจารณา ปรับปรุงพื้นที่ให้บริการให้มีความสะดวกสบาย ยิ่งขึ้น โดยเฉพาะการ เพิ่มที่นั่งรอหรือพื้นที่รอที่เหมาะสม และ เพิ่มพื้นที่รองรับการบริการในช่วงเวลาที่มี ประชาชนมาใช้บริการจำนวนมาก เพื่อให้การบริการเป็นไปอย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพ

ด้านสถานที่ให้บริการ เพื่อเพิ่มความปลอดภัยและความพึงพอใจ เทศบาลควร ปรับปรุงด้านความปลอดภัย เช่น เพิ่มแสงสว่างในบางจุด และ ตรวจสอบระบบรักษาความปลอดภัยให้ครอบคลุม นอกจากนี้ การพัฒนาการดำเนินงานให้ตรงเวลาและมีประสิทธิภาพ จะช่วยให้การบริการเป็นไปอย่างราบรื่นมากยิ่งขึ้น

ด้านการตอบสนองต่อความต้องการ เทศบาลควรเน้นการ พัฒนาการตอบสนองความต้องการของประชาชนให้ทันเวลาและต่อเนื่อง รวมถึง เสริมทักษะเจ้าหน้าที่ให้สามารถเข้าใจและตอบสนองความต้องการได้อย่างแม่นยำ การดำเนินการนี้จะส่งผลให้การให้บริการมีประสิทธิภาพและสร้างความพึงพอใจสูงสุดแก่ประชาชน

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาการบริการประชาชนของเทศบาลตำบลบ้านบัว อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับสูง ด้วยค่าเฉลี่ย 3.67 (S.D.=0.151) ซึ่งสะท้อนถึงบทบาทสำคัญของเทศบาลในการให้บริการพื้นฐานที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชน และความมุ่งมั่นของหน่วยงานภาครัฐในการเพิ่มประสิทธิภาพการบริการให้ตรงตามความคาดหวัง การศึกษาครั้งนี้ได้ประเมินความคิดเห็นของประชาชนในหลายมิติ ทั้งความเป็นมิตรของเจ้าหน้าที่ ความชัดเจนของข้อมูล การเข้าถึงบริการ และระยะเวลาในการดำเนินงาน ซึ่งช่วยให้ทราบจุดแข็งและจุดที่สามารถพัฒนาต่อไปได้ ผลลัพธ์นี้สอดคล้องกับการศึกษาของ ฉัตรชนก มิชันหมาก (2560) ที่พบว่าคุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักงานที่ดินจังหวัดพิษณุโลกโดยรวมอยู่ในระดับดี และ แพรวนภา มหามาศย์ (2566) ที่พบว่าประชาชนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมากเกี่ยวกับคุณภาพการให้บริการของสำนักงานขนส่งจังหวัดนนทบุรี

ด้านการเพิ่มประสิทธิภาพในการให้บริการ ($\bar{X} = 3.27$, S.D. = 0.319) อยู่ในระดับสูง ประชาชนมีความพึงพอใจในการพัฒนาปรับปรุงบริการอย่างต่อเนื่อง การเพิ่มความสะดวกในการติดต่อสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีในการพัฒนาประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ อัญชิษฐา ชาญณรงค์ (2561)

ด้านเจ้าหน้าที่ให้บริการ ($\bar{X} = 3.22$, S.D. = 0.371) อยู่ในระดับสูง เจ้าหน้าที่ที่มีทัศนคติที่ดี ดำเนินการรวดเร็ว ใส่ใจช่วยเหลือ และให้บริการด้วยความสุภาพ แต่ยังต้องพัฒนาทักษะความรู้ความสามารถเพิ่มเติม สอดคล้องกับการศึกษาของ สาริศา ศรีวงษ์ (2566) และ แพรวนภา มหามาศย์ (2566)

ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ($\bar{X} = 3.61$, S.D. = 0.378) อยู่ในระดับสูง การให้บริการด้านสิ่งอำนวยความสะดวกมีคุณภาพดี แต่ยังมีพื้นที่พัฒนาในการปรับปรุงระบบข้อมูล เทคโนโลยี และการจัดการพื้นที่ สอดคล้องกับการศึกษาของ วรณวรา ปิ่นทอง (2565) และ แพรวนภา มหามาศย์ (2566)

ด้านสถานที่ให้บริการ ($\bar{X} = 3.87$, S.D. = 0.533) อยู่ในระดับสูง สถานที่ตั้งสะดวก มีการดูแลความสะอาดและปลอดภัยดี แต่ควรพัฒนาด้านความปลอดภัยและปรับปรุงระยะเวลาการดำเนินงาน สอดคล้องกับการศึกษาของ แพรวนภา มหามาศย์ (2566) และ สาริศา ศรีวงษ์ (2566)

ด้านการตอบสนองต่อความต้องการ ($\bar{X} = 3.76$, S.D. = 0.570) อยู่ในระดับสูง การตอบสนองความต้องการประชาชนมีคุณภาพดี แต่ควรพัฒนาการเข้าใจความต้องการผู้ใช้บริการ การติดตามผล และความยืดหยุ่นในการให้บริการ สอดคล้องกับการศึกษาของ ลดาวัลย์ ชื่นชมบุญ (2565)

สรุปในภาพรวมของบทความ คือ งานวิจัยนี้มุ่งศึกษาการให้บริการประชาชนของเทศบาลตำบลบ้านบัว อำเภอเมืองบุรีรัมย์ โดยเน้นระดับความพึงพอใจของประชาชนและการบริการประชาชนที่ส่งผลต่อคุณภาพบริการ การศึกษานี้ใช้ทั้งวิธีวิจัยเชิงปริมาณ ผ่านแบบสอบถาม ประชาชนผู้รับบริการและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนมีระดับความพึงพอใจต่อการให้บริการของเทศบาลในระดับมาก ซึ่งการบริการประชาชนที่มีผลต่อคุณภาพการบริการ ได้แก่ ความสะดวกของสถานที่ให้บริการ การตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน ความพร้อมของสิ่งอำนวยความสะดวก ทัศนคติและพฤติกรรมของเจ้าหน้าที่ รวมถึงประสิทธิภาพในการให้บริการ โดยพบว่าการบริการประชาชนด้านสถานที่ให้บริการมีผลมากที่สุด งานวิจัยนี้สามารถนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพบริการของเทศบาลตำบลบ้านบัวให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น และสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างเหมาะสมและทั่วถึง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

การให้บริการประชาชน ของเทศบาลตำบลบ้านบัว อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการศึกษา พบว่า เทศบาลตำบลบ้านบัว อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการศึกษาชี้ว่า เทศบาลควรเพิ่มมาตรการด้านความปลอดภัย ในพื้นที่บริการ เช่น ปรับปรุงแสงสว่างและระบบรักษาความปลอดภัยพร้อมทั้งพัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่ ให้มีความสามารถในการตอบสนองความต้องการและแก้ไขปัญหาได้อย่างรวดเร็วและมีทัศนคติที่ดี นอกจากนี้ การปรับปรุงกระบวนการทำงานให้รวดเร็วขึ้น ด้วยการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ จะช่วยเพิ่มความสะดวกรวดเร็วในการบริการ และสำคัญที่สุดคือการ ติดตามผลและนำข้อเสนอแนะจากประชาชนไปปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้การบริการมีประสิทธิภาพและตรงกับความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ผู้วิจัยขอเสนอแนวปฏิบัติดังนี้ ผลการวิจัย พบว่า

1. ขยายขอบเขตการศึกษา ควรขยายการศึกษาไปยังพื้นที่อื่น ๆ และกลุ่มผู้รับบริการที่หลากหลาย เช่น ผู้สูงอายุหรือผู้พิการ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมและสะท้อนความต้องการของทุกกลุ่มได้ชัดเจนมากขึ้น
2. เน้นการใช้เทคโนโลยี ควรศึกษาและพัฒนาเทคโนโลยี เช่น แอปพลิเคชัน หรือเว็บไซต์ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการให้บริการและอำนวยความสะดวกให้กับประชาชน
3. การติดตามและประเมินผลระยะยาว ควรติดตามผลการดำเนินงานในระยะยาวเพื่อประเมินประสิทธิภาพการบริการและปรับปรุงการให้บริการให้ตรงตามความต้องการของประชาชนอย่างต่อเนื่อง

เอกสารอ้างอิง

ขวัญใจ ทองแจ่ม. (2564).ความสามารถในการเข้าถึงบริการทางด้านสาธารณสุขและความต้องการระบบสุขขัจฉริยะในเขตลาดกระบัง (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง) ThaiLIS. https://tdc.thailis.or.th/tdc/browse.php?option=show&browse_type=title&titleid=63656

- ฉัตรชนก มิชันหมาก. (2566). การศึกษาคุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักงานที่ดินจังหวัดพิษณุโลก (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยพิษณุโลก). ThaiLIS. https://tdc.thailis.or.th/tdc/browse.php?option=show&browse_type=title&titleid=51099.
- ชัยสมพล ชาวประเสริฐ. (2558). การตลาดบริการ (Service Marketing). กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- ธนศร เจริญเมือง. (2562). การกระจายอำนาจและการปกครองท้องถิ่นในประเทศไทย. เชียงใหม่: โครงการจัดพิมพ์คบไฟ.
- นครินทร์ เมฆไตรรัตน์. (2563). การกระจายอำนาจกับการบริหารจัดการท้องถิ่น: แนวคิด ทฤษฎีและการปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พรณี ประเสริฐวงศ์. (2561). การบริการอย่างมืออาชีพ. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- แพรวนภา มหามาศย์, ผศ.ดร.สุกานดา จันทวารีย์, และพระครูสุตวรธรรมกิจ, ผศ.ดร. (2565). คุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักงานขนส่งจังหวัดนนทบุรี: Quality of Service for the People of the Nonthaburi Provincial Transport Office. วารสารวิชาการรัตนบุรี, 4(2), 56-68. สืบค้นจาก <https://so07.tci-thaijo.org/index.php/rtnb/article/view/1744>.
- ลดาวลัย ชื่นชมบุญ. (2565). คุณภาพการให้บริการประชาชนของเทศบาลตำบลโคกสำโรง อำเภอบางบาล จังหวัดลพบุรี. บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- วรรณวรา ปิ่นทอง. (2565). แนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการให้บริการประชาชนของสำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดพระนครศรีอยุธยา (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยราชภัฏ). ThaiLIS. https://tdc.thailis.or.th/tdc/browse.php?option=show&browse_type=title&titleid=665
- วีระรัตน์ กิจเลิศไพโรจน์. (2559). การตลาดธุรกิจบริการ. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- วีระศักดิ์ เครือเทพ. (2560). การจัดบริการสาธารณะโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น: แนวคิด หลักการและแนวทางปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สมคิด เลิศไพฑูรย์. (2562). กฎหมายการปกครองท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สมิต สัจฉกร. (2557). ศิลปะการให้บริการ. กรุงเทพฯ: สายธาร.
- สุกฤษฎ์ ครอบจ. (2566). การศึกษาคุณภาพการให้บริการประชาชนด้านกิจการพลเรือนของกองทัพบกทหารปืนใหญ่ที่ 104 เขตอำเภอบางบาล จังหวัดพิษณุโลก (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยพิษณุโลก). ThaiLIS. https://tdc.thailis.or.th/tdc/browse.php?option=show&browse_type=title&titleid=51206
- อัญชิษฐา ชาญณรงค์. (2561). แนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการให้บริการประชาชน ของสถาบันพัฒนาฝีมือแรงงาน 11 สุราษฎร์ธานี. มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี. สืบค้นจาก <http://ir.sru.ac.th/handle/123456789/632>.
- อุดม ทุมโฆสิต. (2561). การปกครองท้องถิ่นสมัยใหม่: บทเรียนจากประเทศที่พัฒนาแล้ว. กรุงเทพฯ: แสงดาว.

คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตตำบลตะโก อำเภอห้วยราช จังหวัดบุรีรัมย์
Quality of life of the elderly in Tako Subdistrict, Huai Rat District,
Buriram Province

กุลณัฐ ทุมพร¹, ขาณิณี สมเย็น², ประนิดดา สุผา³,
ปิยะณัฐ นวลพริ้ง⁴ และ แพรวดาว มะสันเทียะ⁵

Received : 24 September 2025

Revised : 6 March 2026

Accepted : 25 March 2026

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตตำบลตะโก อำเภอห้วยราช จังหวัดบุรีรัมย์ 2) เปรียบเทียบระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล การวิจัยครั้งนี้เป็น การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) แบบสำรวจ (Survey Research) โดยมีกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในเขตตำบลตะโก อำเภอห้วยราช จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 241 คน ซึ่งคัดเลือกโดย วิธีการสุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) เกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ซึ่งประกอบด้วยข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม และแบบประเมินระดับคุณภาพชีวิต 4 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านการส่งเสริมสุขภาพ 2. ด้านการสนับสนุนด้านจิตใจและอารมณ์ 3. ด้านการพัฒนาสังคมและชุมชน 4. ด้านการสนับสนุนด้านเศรษฐกิจและความมั่นคง เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการแจกแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่าง และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ สถิติ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) ผลการวิจัยพบว่า 1. การศึกษาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตตำบลตะโก อำเภอห้วยราช จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า ระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุโดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านการพัฒนาสังคมและชุมชน รองลงมาคือ ด้านการส่งเสริมสุขภาพ ด้านการสนับสนุนด้านจิตใจและอารมณ์ และด้านการสนับสนุนด้านเศรษฐกิจและความมั่นคง 2. การเปรียบเทียบระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ผู้สูงอายุที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้แตกต่างกัน มีระดับคุณภาพชีวิตแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : ผู้สูงอายุ, คุณภาพชีวิต, ตำบลตะโก

¹ นักศึกษารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ Public Administration Student, Buriram Rajabhat University E-Mail : 650112801134@bru.ac.th

² นักศึกษารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ Public Administration Student, Buriram Rajabhat University E-Mail : 650112801131@bru.ac.th

³ นักศึกษารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ Public Administration Student, Buriram Rajabhat University E-Mail : 650112801121@bru.ac.th

⁴ นักศึกษารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ Public Administration Student, Buriram Rajabhat University E-Mail : 650112801141@bru.ac.th

⁵ นักศึกษารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ Public Administration Student, Buriram Rajabhat University E-Mail : 650112801147@bru.ac.th

ABSTRACT

The objective of this research is to 1) study the quality of life of the elderly in Tako Subdistrict, Huairat District, Buriram Province 2) Comparing the quality of life of the elderly classified by personal factors. This research is a quantitative research (Quantitative Research) survey (Survey Research) with a sample group of 241 elderly people living in Tako Subdistrict, Huai Rat District, Buriram Province, which were selected by sampling method. The research tools are questionnaires (Questionnaire) about the quality of life of the elderly. which consists of general information of respondents and 4 quality of life assessment forms, namely 1. Health promotion 2. Mental and emotional support 3. Social and community development 4. Economic and security support Collect data by distributing questionnaires to the sample and analyze data using statistics, including percentages, averages, standard deviations, t-tests, and one-way variance analysis (One-way ANOVA). The results of the research found that 1. A study on the quality of life of the elderly in Tako Subdistrict, Huai Rat District, Buriram Province found that the overall quality of life of the elderly was at a very high level. And when considering each aspect, it was found that it was at a very high level in all aspects. The area with the highest average is social and community development, followed by health promotion, mental and emotional support, and economic and security support 2. A comparison of the quality of life of the elderly classified by personal factors found that the elderly with different genders, ages, education levels and incomes have a statistically significant quality of life at the level of .05

Key word : Elderly people, quality of life, Takho Subdistrict

บทนำ

จากข้อมูลของ United Nations World Population Ageing ได้แสดงข้อมูลเกี่ยวกับประชากรที่อยู่ในวัยพึ่งพิงที่ไม่สามารถใช้แรงงานตนเองเพื่อสร้างรายได้เลี้ยงตัวซึ่งก็คือเด็กและผู้สูงอายุมีจำนวนมากกว่าประชากรในวัยแรงงานไปเรียบร้อยแล้วซึ่งแบ่งได้ 2 ลักษณะ คือสังคมผู้สูงอายุ (Aging Society) จะเป็นสังคมที่มีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปที่อยู่จริงในพื้นที่ต่อประชากรทุกช่วงอายุในพื้นที่เดียวกันและมีอัตราเท่ากับหรือมากกว่าร้อยละ 10 ขึ้นไปหรือมีประชากรอายุ 65 ปีขึ้นไปที่อยู่จริงในพื้นที่ต่อประชากรทุกช่วงอายุในพื้นที่เดียวกันอัตราเท่ากับหรือมากกว่าร้อยละ 7 ขึ้นไปสังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ (Aged Society) จะเป็นสังคมที่มีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปที่อยู่จริงในพื้นที่ต่อประชากรทุกช่วงอายุในพื้นที่เดียวกันและมีอัตราเท่ากับหรือมากกว่าร้อยละ 20 ขึ้นไปหรือมีประชากรอายุ 65 ปีขึ้นไปที่อยู่จริงในพื้นที่ต่อประชากรทุกช่วงอายุในพื้นที่เดียวกันอัตราเท่ากับหรือมากกว่าร้อยละ 14 ขึ้นไปจึงเป็นเหตุผลที่คนไทยอย่างเราจะต้องตระหนักและรับรู้

เกี่ยวกับสภาพการณ์นี้เนื่องจากสังคมไทยกำลังจะเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุในปี 2568 หรืออีกไม่ถึง 10 ปีข้างหน้าแล้ว ตามสถิติต่างๆ จะเป็นไปได้ที่เราคนไทยจะต้องเตรียมการรับมือในสถานการณ์ดังต่อไปนี้อย่างเร่งด่วนอายุของคนไทยจะยืนยาวขึ้นปัจจุบันมีการเฉลี่ยอยู่ที่ประมาณ 75 ปี แต่ในปี 2568 อายุของคนไทยโดยประมาณจะอยู่ที่ 85 ปี ยิ่งอายุยาวนานขึ้นทำให้ยิ่งต้องเตรียมเงินเยอะขึ้นสัดส่วนของผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วตอนนี้ประเทศไทยกลายเป็นประเทศที่มีผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วเป็นอันดับ 3 ของโลก อันดับ 2 รองจากสิงคโปร์ ใน ASEAN และอีกไม่ถึง 15 ปีข้างหน้าไทยจะแซงสิงคโปร์ (ณภัช สัจจนกุล, 2567:ออนไลน์) เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของสังคมและการพัฒนาทั้งด้านวิทยาศาสตร์ การแพทย์และสาธารณสุข ตลอดจนเทคโนโลยีที่ทันสมัยทำให้ผู้สูงอายุมีสุขภาพเปลี่ยนแปลงไปมีอายุยืนยาวขึ้นและพบข้อมูลการเติบโตของจำนวนประชากรผู้สูงอายุมีอัตราที่สูงขึ้นมากและเป็นไปในทางเดียวกันจากการเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างของประชากรในการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุส่งผลให้อัตราส่วนผู้สูงอายุเพิ่มสูงขึ้นในขณะที่อัตราส่วนและจำนวนประชากรวัยแรงงานเริ่มลดลงการเปลี่ยนแปลง ดังกล่าว จะส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของสมาชิกครอบครัวนับตั้งแต่การดูแลผู้สูงอายุที่ยังคงไว้ซึ่งรายได้ของผู้สูงอายุตลอดจนพลวัตทางเศรษฐกิจของประเทศ เมื่อถึงวัยสูงอายุสภาพร่างกายจะเสื่อมลงตามอายุที่เพิ่มขึ้นจิตใจและสังคมมีการเปลี่ยนแปลงอย่างเห็นได้ชัดสภาพจิตใจก็มีความอ่อนไหวโดยจะมีความวิตกกังวลสูงอีกทั้งวิถีการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุก็เปลี่ยนไปการเกษียณอายุจากการทำงาน การมีกิจกรรมหรือมีส่วนร่วมทางสังคมลดลงทำให้เกิดความรู้สึกสูญเสียบทบาทและความรู้สึกในคุณค่าของตนเองลดลงจึงจำเป็นต้องคำนึงถึงคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุด้วยปัญหาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุเป็นประเด็นสำคัญที่สังคมทั่วโลกให้ความสนใจ เนื่องจากสังคมกำลังก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ (Aging Society) โดยมีประชากรสูงอายุเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องปัญหาที่พบได้บ่อยในกลุ่มผู้สูงอายุได้แก่ สุขภาพ โรคเรื้อรัง เช่น เบาหวาน ความดันโลหิตสูง โรคข้อเสื่อม ซึ่งส่งผลต่อการดำเนินชีวิตประจำวันและอาจนำไปสู่ภาวะพึ่งพาผู้อื่นเศรษฐกิจรายได้ไม่เพียงพอต่อการใช้ชีวิตในวัยเกษียณการขาดสวัสดิการที่เพียงพอ สังคม ความเหงา โดดเดี่ยว การขาดปฏิสัมพันธ์ทางสังคม การถูกทอดทิ้ง สภาพแวดล้อมบ้านอยู่อาศัยไม่เอื้อต่อผู้สูงอายุการเดินทางลำบากการเข้าถึงบริการสาธารณะยาก (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560) ปัจจุบันบริบทของตำบลตะโกเริ่มเปลี่ยนแปลงจากสังคมชนบทสู่สังคมเมืองโดยมีการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วและชัดเจนตำบลตะโกจัดขึ้นตั้งแต่ พ.ศ.2477 ตามคำบอกเล่าผู้สูงอายุในตำบลตะโกมีอายุประมาณ 90 กว่าปี เป็นหมู่บ้านที่เกิดจากการอพยพของผู้คนจากพื้นที่สะแกโดนจังหวัดสุรินทร์ เพราะจังหวัดสุรินทร์มีพื้นที่ชายแดนติดต่อกับประเทศกัมพูชาและมักมีปัญหาทางการเมืองในประเทศกัมพูชาเสมอผู้คนจึงลี้ภัยจากถิ่นเดิมออกไปหาที่ทำนาทำไร่แห่งใหม่ได้แยกมาตั้งเป็นตำบลตะโกมีหมู่บ้านอยู่ในความรับผิดชอบจำนวน 9 หมู่บ้านและต่อมาได้ยกเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลทำให้เกิดการพัฒนาด้านสาธารณูปโภคพื้นฐานด้านต่างๆการเพิ่มขึ้นของจำนวนร้านค้า สถานบริการ ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของวิถีชีวิตของประชาชนในตำบลตะโกและการเปลี่ยนแปลงทางสังคมจากสังคมชนบทเดิมเข้าสู่สังคมกึ่งเมืองกึ่งชนบทในปัจจุบันจึงทำให้หมู่บ้านต่างๆในพื้นที่มีบริบทที่แตกต่างกันในยุคปัจจุบันมีความแตกต่างของบริบทที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

ข้อมูลสถิติประชากรจากงานทะเบียนราษฎรที่ว่า การอำเภอห้วยราชและข้อมูลจากองค์การบริหารส่วนตำบลตะโก พบว่า หมู่บ้านในเขตตำบลตะโกแต่ละหมู่บ้านมีความแตกต่างกันมากทั้งจำนวนความ

หนาแน่นของประชากร จำนวนหลังคาเรือนและจำนวนภาษีในหมู่บ้านที่ภาพรวมของชุมชนและตำบลไม่ได้ อธิบายผลข้อมูลที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับกลุ่มผู้สูงอายุมากนักการดำเนินงานด้านการพัฒนาและแก้ไขปัญหา ด้าน สาธารณสุขและคุณภาพชีวิตในกลุ่มผู้สูงอายุตำบลตะโกที่ผ่านมานั้นยังขาดข้อมูลพื้นฐานเบื้องต้นหลายด้านใน การประกอบการกำหนดแนวทางนโยบายการดำเนินงานด้านการพัฒนาและแก้ไขปัญหา ด้านสาธารณสุขและ คุณภาพชีวิตในกลุ่มผู้สูงอายุตำบลตะโกที่ผ่านมานั้นยังเป็นเพียงการกำหนดนโยบายโดยมองภาพรวมระดับ ตำบลเท่านั้นมิได้นำข้อมูลความแตกต่างของบริบทพื้นที่ดังกล่าวมาประกอบจึงส่งผลให้การดำเนินงานด้านที่ เกี่ยวกับผู้สูงอายุไม่เด่นชัดมากนักด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้นจึงเป็นความสำคัญในการเตรียมความพร้อมในการ วางแผน จากข้อมูลจำนวนประชากรผู้สูงอายุของเขตตำบลตะโก อำเภอห้วยราช จังหวัดบุรีรัมย์ มีจำนวน ผู้สูงอายุทั้งหมดรวมหญิงและชาย 605 คน (อรรถพล วรรณธิ, 2567 : ออนไลน์)

จากปัญหาและความสำคัญดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตตำบลตะโก อำเภอห้วยราช จังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อประเมินถึงระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุมีจุดมุ่งหมายเพื่อทำความเข้าใจ ปัญหาและความต้องการเฉพาะด้านต่างๆ ที่ผู้สูงอายุต้องเผชิญเช่น ปัญหาสุขภาพการเงิน สถานะทาง ครอบครัวและสังคม รวมถึงภาวะจิตใจข้อมูลที่ได้จะช่วยให้หน่วยงานรัฐและองค์กรที่เกี่ยวข้องสามารถพัฒนา นโยบายและจัดสวัสดิการที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้สูงอายุได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น นอกจากนี้ ยังเป็นแนวทางในการพัฒนาระบบสนับสนุนและการดูแลที่เหมาะสมช่วยให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดีสามารถใช้ชีวิตในชุมชนได้อย่างมั่นคงและมีความสุข

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตตำบลตะโก อำเภอห้วยราช จังหวัดบุรีรัมย์
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตตำบลตะโก อำเภอห้วยราช จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตาม เพศ อายุ การศึกษาและรายได้
3. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ที่เหมาะสมกับช่วงวัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ทบทวนวรรณกรรม

จากการทบทวนวรรณกรรมเชิงคุณภาพชีวิต (Quality of Life, QoL) พบว่าแนวคิดหลักๆจะ ครอบคลุมหลายมิติซึ่งสะท้อนถึงความเป็นอยู่และความสุขของบุคคลในระดับร่างกาย จิตใจ สังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะจากผลงานของ Beadle-Brown (2008) และกรอบ WHOQOL-BREF ของ WHO (ปราณี ศิริธรรานนท์, 2552) จึงสรุปได้ดังนี้

(Beadle-Brown et al., 2008 : 380) กล่าวถึงองค์ประกอบของคุณภาพชีวิตไว้ 8 มิติ ซึ่งครอบคลุม หลากหลายแง่มุมของชีวิตมนุษย์ ได้แก่

1. Social Inclusion การมีส่วนร่วมทางสังคมและความรู้สึกเป็นที่ยอมรับ
2. Physical Well-Being สุขภาพร่างกาย ความปลอดภัย โภชนาการและการดูแลสุขภาพ
3. Interpersonal Relations มิตรภาพครอบครัวและเครือข่ายทางสังคม
4. Material Well-Being รายได้ การงาน ทรัพย์สินและการเข้าถึงบริการ

5. Emotional Well-Being สุขภาวะทางจิต ความสุข ความพึงพอใจและการจัดการความเครียด
6. Self-Determination ความสามารถในการตัดสินใจมีอิสระในการเลือก
7. Personal Development การเติบโตทางด้านการศึกษาทักษะและศักยภาพ
8. Rights สิทธิมนุษยชน สิทธิพลเมืองและการมีส่วนร่วมในสังคม

กรอบนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Schalock & Verdugo (2002) ที่ชี้ว่าด้านเหล่านี้เชื่อมโยงกับสิทธิพื้นฐานและอิสรภาพของผู้บุคคล

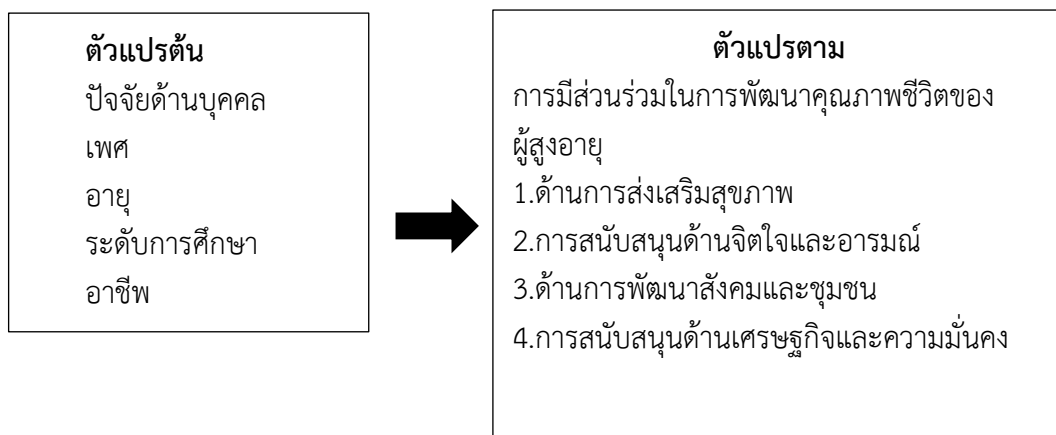
WHOQOL-BREF (WHO) 4 มิติหลักเป็นแบบประเมินคุณภาพชีวิตสั้น (26 ข้อ) ของ WHO ที่มีโครงสร้างแบ่งเป็น 4 มิติ ได้แก่

1. Physical Health กิจกรรมประจำวัน พลังงาน การนอนหลับ
2. Psychological สุขภาวะจิตใจ อารมณ์ ความหมายชีวิต
3. Social Relationships ความสัมพันธ์ส่วนบุคคล สนับสนุนทางสังคม
4. Environment สภาพแวดล้อม การเข้าถึงบริการ ความปลอดภัย

กรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษา แนวคิด ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตของ ผู้สูงอายุ โดยจากการศึกษา ค้นพบว่า ผลจากการวิจัยของการวิจัยของผู้วิจัยของคนอื่นๆ ยังมี ประเด็นขัดแย้งในสรุปว่า ปัจจัยดังกล่าวมีความเกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตหรือไม่ และปัจจัยที่ผู้วิจัย สนใจในการศึกษาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตตำบลตะโก อำเภอห้วยราช จังหวัดบุรีรัมย์นี้ ซึ่งปัจจัยที่ผู้วิจัยได้ศึกษาประกอบด้วย 4 ตัวแปร คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา มีการประกอบ อาชีพด้านใด ดังนั้นปัจจัยทั้ง 4 ตัวแปร การศึกษาโดยนำปัจจัย เพศ อายุ ระดับการศึกษา มีการ ประกอบอาชีพใดและมาศึกษาเปรียบเทียบกับคุณภาพชีวิตโดยรวมและระดับคุณภาพชีวิตรายทั้ง 4 ประกอบด้วย 1. ด้านการส่งเสริมสุขภาพ 2. การสนับสนุนด้านจิตใจและอารมณ์

รูปภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัยการศึกษาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตตำบลตะโก อำเภอห้วยราช จังหวัดบุรีรัมย์

วิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ได้แก่ ประชากรผู้สูงอายุในเขตตำบลตะโก อำเภอห้วยราช จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 605 คน (องค์การบริหารส่วนตำบลตะโก ; 2567)

2. กลุ่มตัวอย่าง ได้จากการสุ่มจากประชากรโดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางสำเร็จรูปของเครจซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan ; อ้างถึงใน ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์, 2555 ;149) ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 241 คน แล้วทำการสุ่มตัวอย่างให้กระจายไปตามหมู่บ้านต่าง ๆ ตามสัดส่วนด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตตำบลตะโก อำเภอห้วยราช จังหวัดบุรีรัมย์ ใช้วิธีเก็บข้อมูลหลักจากแบบสอบถามที่ออกแบบมาเพื่อวัดคุณภาพชีวิตกลุ่มตัวอย่างคือ ผู้สูงอายุ 241 คน ที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปโดยมี 4 ด้าน ได้แก่

- 1.ด้านการส่งเสริมสุขภาพ – เช่น พฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเอง
- 2.ด้านจิตใจและอารมณ์ – เช่น ความเครียด กำลังใจ ความรู้สึกมั่นคง
- 3.ด้านการพัฒนาสังคมและชุมชน – เช่น การมีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชน
- 4.ด้านเศรษฐกิจและความมั่นคง – เช่น รายได้ การประกอบอาชีพ

เครื่องมือนี้ได้รับการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญและผ่านการทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) เพื่อให้มั่นใจว่าข้อมูลที่ได้มีความถูกต้องและน่าเชื่อถือ นอกจากนั้นนักวิจัยยังใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล เช่น ค่าเฉลี่ย (Mean), ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation), การทดสอบค่าที (t-test), และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) เพื่อแปลผลข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม

เครื่องมือการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในเขตตำบลตะโก อำเภอห้วยราช จังหวัดบุรีรัมย์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้สูงอายุในเขตตำบลตะโก อำเภอห้วยราช จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 241 คน ซึ่งได้มาจากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามวิธีการทางสถิติ และทำการสุ่มตัวอย่างตามความเหมาะสมของพื้นที่ศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ลักษณะคำถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ แบ่งเป็น 4 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านการส่งเสริมสุขภาพ 2. ด้านการสนับสนุนด้านจิตใจและอารมณ์ 3. ด้านการพัฒนาสังคมและชุมชน 4. ด้านการสนับสนุนด้านเศรษฐกิจและความมั่นคง ลักษณะคำถามเป็น แบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ได้แก่ 5 = มากที่สุด 4 = มาก 3 = ปานกลาง 2 = น้อย 1 = น้อยที่สุด

การสร้างเครื่องมือการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือในการวิจัยตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ
2. กำหนดกรอบแนวคิดและตัวแปรในการวิจัย
3. สร้างแบบสอบถามให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย
4. นำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา
5. ปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญก่อนนำไปใช้จริง

การหาคุณภาพเครื่องมือการวิจัย การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1. การตรวจสอบความตรงของเนื้อหา (Content Validity) นำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ความเหมาะสม และความสอดคล้องของข้อความคำถามกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย และหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อความคำถาม (IOC)

2. การหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจริง และนำข้อมูลมาหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยใช้วิธี ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha)

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้

1. ทำหนังสือขออนุญาตหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการเก็บข้อมูล
2. ลงพื้นที่เก็บข้อมูลจากผู้สูงอายุในเขตตำบลตะโก อำเภอห้วยราช จังหวัดบุรีรัมย์
3. แจกแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 241 คน
4. อธิบายวิธีการตอบแบบสอบถามให้ผู้ตอบเข้าใจ
5. ตรวจสอบความครบถ้วนของแบบสอบถามก่อนนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยใช้สถิติดังต่อไปนี้

1. สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) ใช้วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. สถิติอนุมาน (Inferential Statistics) ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ Independent t-test เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่าง 2 กลุ่ม One-way ANOVA เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างมากกว่า 2 กลุ่ม โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ระดับความคิดเห็นต่อ คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตตำบลตะโก อำเภอห้วยราช จังหวัดบุรีรัมย์

การวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตตำบลตะโก อำเภอห้วยราช จังหวัดบุรีรัมย์ วิเคราะห์โดยการคำนวณค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ให้ครอบคลุมทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการส่งเสริมสุขภาพ การสนับสนุนด้านจิตใจและอารมณ์ ด้านการพัฒนาสังคมและชุมชน ด้านการสนับสนุนด้านเศรษฐกิจและความมั่นคง ดังได้นำเสนอใน ตารางที่ 4.2

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตตำบลตะโก อำเภอห้วยราช จังหวัดบุรีรัมย์ ในภาพรวม

บทบาทในเขตตำบลตะโก	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านการส่งเสริมสุขภาพ	4.03	0.49	มาก
2. การสนับสนุนด้านจิตใจและอารมณ์	3.93	0.45	มาก
3. ด้านการพัฒนาสังคมและชุมชน	4.60	0.47	มากที่สุด
4. การสนับสนุนด้านเศรษฐกิจและความมั่นคง	3.06	0.77	ปานกลาง
รวม	3.90	0.36	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตตำบลตะโก อำเภอห้วยราช จังหวัดบุรีรัมย์โดยภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{x} = 3.90$; S.D= 0.36) พิจารณาเป็นรายด้าน ด้านการพัฒนาสังคมและชุมชน ($\bar{x} = 4.60$) รองลงมา ด้านการส่งเสริมสุขภาพ ($\bar{x} = 4.03$) การสนับสนุนด้านจิตใจและอารมณ์ ($\bar{x} = 3.93$) การสนับสนุนด้านเศรษฐกิจและความมั่นคง ($\bar{x} = 3.06$)

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตตำบลตะโก อำเภอห้วยราช จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการส่งเสริมสุขภาพ

ด้านการส่งเสริมสุขภาพ	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1. ท่านได้ออกกำลังกายอย่างน้อยวันละ 30 นาทีเป็นประจำ	4.41	1.12	มาก
2. ท่านได้ล้างมือก่อนรับประทานอาหาร	4.88	.44	มากที่สุด
3. ท่านได้รับประทานอาหารครบตามหลักโภชนาการ 5 หมู่	4.68	.70	มากที่สุด
4. ท่านได้ดื่มน้ำอย่างน้อยวันละ 6-8 แก้วต่อวัน	4.36	.91	มาก
5. ท่านตรวจสุขภาพเป็นประจำอย่างน้อยปีละ 1-2 ปี	4.70	.73	มากที่สุด
6. ท่านได้งดการดื่มสุราหรือของมีเมา	2.41	1.47	น้อย
7. ท่านมีอาการนอนหลับยากหรือตื่นกลางดึกบ่อยๆ	2.75	1.47	น้อย
รวม	4.03	.49	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ของในเขตตำบลตะโก อำเภอห้วยราช จังหวัดบุรีรัมย์ ในภาพรวมด้านการมีส่วนร่วมการส่งเสริมสุขภาพอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.03) โดยมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือข้อ 2 ท่านได้ล้างมือก่อนรับประทานอาหาร ($\bar{X}$ = 4.88) และข้อ 5 ท่านตรวจสุขภาพเป็นประจำอย่างน้อยปีละ 1-2 ปี ($\bar{X}$ = 4.70) ข้อที่ได้ค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือข้อ 6 ท่านได้งดการดื่มสุราหรือของมีเมา ($\bar{X}$ = 2.41) และข้อ 7 ท่านมีอาการนอนหลับยากหรือตื่นกลางดึกบ่อยๆ ($\bar{X}$ = 2.75)

ตารางที่ 3 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตตำบลตะโก อำเภอห้วยราช จังหวัดบุรีรัมย์ด้านการมีส่วนร่วมด้านการสนับสนุนด้านจิตใจและอารมณ์

การสนับสนุนด้านจิตใจและอารมณ์	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ท่านรู้สึกมีความพึงพอใจในสภาพแวดล้อมที่อาศัยอยู่	4.72	.73	มากที่สุด
2. ท่านมีความสุขที่ได้อยู่กับครอบครัวอย่างพร้อมหน้าพร้อมตา	4.85	.54	มากที่สุด
3. ท่านรู้สึกท้อแท้บ่อยแค่ไหนเมื่อเจอปัญหาใหญ่	2.01	1.45	น้อย
4. ท่านรู้สึกหดหู่หรือวิตกกังวลในชีวิตประจำวัน	1.79	1.33	น้อยที่สุด
5. ท่านรู้สึกเป็นห่วงลูกหลานในอนาคตข้างหน้า	4.51	1.04	มากที่สุด
6. ท่านมีความรู้สึกสงบเมื่อเข้าวัดไปทำบุญและนั่งสมาธิในสถานที่ปฏิบัติธรรม	4.77	.68	มากที่สุด
7. ท่านมีความรู้สึกเบิกบานเมื่อได้รับฟังพระเทศนาธรรม	4.86	.51	มากที่สุด
รวม	3.90	.45	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อบทบาทของในเขตตำบลตะโก อำเภอห้วยราช จังหวัดบุรีรัมย์ ภาพรวมด้านการมีส่วนร่วมการสนับสนุนด้านจิตใจและอารมณ์อยู่ในระดับสูง ($\bar{X}$ = 3.90) โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 7 ท่านมีความรู้สึกเบิกบานเมื่อได้รับฟังพระเทศนาธรรม ($\bar{X}$ = 4.86) และข้อที่ได้ค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือข้อ 4 ท่านรู้สึกหดหู่หรือวิตกกังวลในชีวิตประจำวัน ($\bar{X}$ = 1.79)

ตารางที่ 4 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในเขตตำบลตะโก อำเภอห้วยราช จังหวัดบุรีรัมย์ด้านการพัฒนาสังคมและชุมชน

ด้านการพัฒนาสังคมและชุมชน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ท่านรู้สึกพอใจที่ได้รับการดูแลเอาใจใส่จากสมาชิกในครอบครัว	4.82	.62	มากที่สุด
2. ท่านมีความต้องการพึ่งพาสมาชิกในครอบครัว	4.32	1.05	มาก
3. ท่านได้พบปะสนทนากับเพื่อนบ้านเป็นประจำ	4.85	.55	มากที่สุด
5. ท่านคิดว่าชุมชนของท่านมีความเข้มแข็งมีความสามัคคี	4.69	.74	มากที่สุด
6. ท่านมีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมต่างๆ เช่น วันสำคัญทางศาสนาและประเพณีในชุมชน	4.80	.65	มากที่สุด
7. ท่านได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานราชการ ด้านสุขภาพต่างๆ	4.02	1.29	มาก
รวม	4.60	.47	มากที่สุด

จากตารางที่ 4 พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อบทบาทของในเขตตำบลตะโก อำเภอห้วยราช จังหวัดบุรีรัมย์ภาพรวมด้านการมีส่วนร่วมการสนับสนุนด้านจิตใจและอารมณ์ ($\bar{X}$ = 4.60) โดยมีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือข้อ 3 ท่านได้พบปะสนทนากับเพื่อนบ้านเป็นประจำ ($\bar{X}$ = 4.85) และข้อที่ได้ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือข้อ 7 ท่านได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานราชการ ด้านสุขภาพต่างๆ ($\bar{X}$ = 4.02)

ตารางที่ 5 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุสูงอายุในเขตตำบลตะโก อำเภอห้วยราช จังหวัดบุรีรัมย์ การสนับสนุนด้านเศรษฐกิจและความมั่นคง

การสนับสนุนด้านเศรษฐกิจและความมั่นคง	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ท่านมีความรู้สึกรู้สึกมั่นคงทางการเงินในปัจจุบัน	3.45	1.48	ปานกลาง
2. ท่านมีแผนการเก็บออมสำหรับอนาคต	2.99	1.44	ปานกลาง
3. ท่านมีความมั่นใจในการบริหารรายได้และค่าใช้จ่ายของตัวเอง	3.38	1.45	ปานกลาง
4. ท่านได้รับความช่วยเหลือหรือสนับสนุนทางการเงินจากภาครัฐ	4.06	1.12	มาก
5. ท่านมีความพึงพอใจต่อค่าครองชีพที่ได้รับในปัจจุบัน	3.77	1.23	มาก
6. ท่านมีหนี้สินหรือข้อผูกพันทางการเงิน	1.90	1.33	น้อย
7. ท่านมีอาการนอนหลับยากหรือตื่นกลางดึกบ่อยๆ	2.75	1.47	น้อย
รวม	3.06	.77	ปานกลาง

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

จากตารางที่ 5 คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุของในเขตตำบลตะโก อำเภอห้วยราช จังหวัดบุรีรัมย์ ในภาพรวมการสนับสนุนด้านเศรษฐกิจและความมั่นคง ($\bar{X}$ = 3.06) เมื่อพิจารณารายข้อโดยมีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ข้อ 4 ท่านได้รับความช่วยเหลือหรือสนับสนุนทางการเงินจากภาครัฐหรือหน่วยงานอื่นรวมทั้งจากบุตรหลาน ($\bar{X}$ = 4.06) และข้อที่ได้ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือข้อ 7 ท่านเคยประสบปัญหาทางการเงินในช่วงปีที่ผ่านมา ($\bar{X}$ = 1.90)

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตตำบลตะโก อำเภอห้วยราช จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามอายุ

คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	P
1.ด้านการส่งเสริมสุขภาพ	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่มผลรวม	2	.046	.023	.092	.912
2.การสนับสนุนด้านจิตใจและอารมณ์	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่มผลรวม	2	1.161	.581	2.801	.063
3.ด้านการพัฒนาสังคมและชุมชน	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่มผลรวม	2	1.777	.888	4.034	.019
4.การสนับสนุนด้านเศรษฐกิจและความมั่นคง	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่มผลรวม	2	.401	.201	.329	.720
รวมทั้งหมด	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่มผลรวม	2	.196	.098	.734	.481

จากตารางที่ 6 พบว่า ผลการเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตตำบลตะโก อำเภอห้วยราช จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามอายุโดยภาพรวมไม่มีความแตกต่างกันเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการพัฒนาสังคมและชุมชนมีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ผู้วิจัยจึงทำการเปรียบเทียบเป็นรายคู่ตามวิธีของ (Scheff's Method เชฟเฟ้ (

ตารางที่ 7 เปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตตำบลตะโก อำเภอห้วยราช จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการพัฒนาสังคมและชุมชนโดยภาพรวมจำแนกตามอายุ

ภาพรวม	$\bar{X}$	ด้านการพัฒนาสังคมและชุมชนจำแนกตามอายุ		
		60-69 ปี	70-79 ปี	80 ปีขึ้นไป
		4.57	4.54	4.77
60-69 ปี	4.57	-	.03308	-.19657
70-79 ปี	4.54	-	-	-.22964*
80 ปีขึ้นไป	4.77	-	-	-
ผลรวม	4.60	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 7 จากผลเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยรายคู่ของคุณภาพชีวิตด้านการพัฒนาสังคมและชุมชนในเขตตำบลบ้านตะโก อำเภอห้วยราช จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามอายุ พบว่า ผู้สูงอายุที่มีอายุระหว่าง 70-79 ปี มีความแตกต่างกับผู้ที่มีอายุ 80 ปีขึ้นไปอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้สูงอายุ 70-79 ปี มีคุณภาพชีวิตที่น้อยกว่าผู้ที่มีอายุ 80 ปีขึ้นส่วนคู่อื่นๆ ไม่มีความแตกต่างกัน

ตารางที่ 8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตตำบลตะโก อำเภอห้วยราช จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามระดับการศึกษา

คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	P
1.ด้านการส่งเสริมสุขภาพ	ระหว่างกลุ่ม	2	1.441	.720	2.953	.054
	ภายในกลุ่มผลรวม					
2.การสนับสนุนด้านจิตใจและอารมณ์	ระหว่างกลุ่ม	2	.052	.026	.124	.884
	ภายในกลุ่มผลรวม					
3.ด้านการพัฒนาสังคมและชุมชน	ระหว่างกลุ่ม	2	1.255	.627	2.821	.062
	ภายในกลุ่มผลรวม					
4.การสนับสนุนด้านเศรษฐกิจและความมั่นคง	ระหว่างกลุ่ม	2	.538	.269	2.034	.133
	ภายในกลุ่มผลรวม					
รวมทั้งหมด	ระหว่างกลุ่ม	2	.538	.269	2.034	.133
	ภายในกลุ่มผลรวม					

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

จากตารางที่ 8 พบว่า ผลการเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตตำบลตะโก อำเภอห้วยราช จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามระดับการศึกษาโดยภาพรวมและรายด้านไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผู้วิจัยจึงทำการเปรียบเทียบเป็นรายคู่ด้วยวิธีของ (Scheff's method เชฟเฟ้)

อภิปรายผลการวิจัย

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 เพื่อศึกษาระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตตำบลตะโก อำเภอห้วยราช จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า ระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุโดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านการพัฒนาสังคมและชุมชน รองลงมา คือ ด้านการส่งเสริมสุขภาพ ด้านการสนับสนุนด้านจิตใจและอารมณ์ และด้านการสนับสนุนด้านเศรษฐกิจและความมั่นคง เหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะ ผู้สูงอายุในชุมชนได้รับการดูแลและการสนับสนุนจากครอบครัว ชุมชน และหน่วยงานภาครัฐ รวมทั้งมีกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชนที่ช่วยส่งเสริมสุขภาพกาย สุขภาพจิต และการมีส่วนร่วมทางสังคม ทำให้ผู้สูงอายุสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุขและมีคุณภาพชีวิตที่ดี สอดคล้องกับ งานวิจัยที่ศึกษาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุที่พบว่า ผู้สูงอายุที่ได้รับการสนับสนุนจากครอบครัว ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จะมีระดับคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับดีหรือระดับมาก วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 เพื่อเปรียบเทียบระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตตำบลตะโก อำเภอห้วยราช จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้ พบว่า ผู้สูงอายุที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้แตกต่างกัน มีระดับคุณภาพชีวิตแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะ ปัจจัยด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้ เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการดำรงชีวิต การเข้าถึงทรัพยากร การดูแลสุขภาพ และการมีส่วนร่วมทางสังคมของผู้สูงอายุ ซึ่งอาจส่งผลให้ผู้สูงอายุแต่ละกลุ่มมีระดับคุณภาพชีวิตแตกต่างกัน สอดคล้องกับ งานวิจัยเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุหลายการศึกษาที่พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล เช่น เพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้ มีความสัมพันธ์กับระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ

ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ

ด้านสุขภาพ : เน้นการป้องกันมากกว่าการรักษา ส่งเสริมการออกกำลังกาย การรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ หลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยง เช่น สูบบุหรี่และดื่มแอลกอฮอล์

ด้านจิตใจและอารมณ์ : ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีสุขภาพจิตที่ดี มีที่ปรึกษาและได้รับการดูแลจากครอบครัวและชุมชน

ด้านสังคมและชุมชน : พัฒนาคุณภาพชีวิตในทุกมิติ สร้างความเข้มแข็งและความสามัคคีในชุมชน

ด้านเศรษฐกิจและความมั่นคง : สนับสนุนโอกาสในการทำงานและฝึกอบรมทักษะเพิ่มการเข้าถึงแหล่งเงินทุนสร้างโอกาสทางธุรกิจในชุมชน

สรุป

วัตถุประสงค์ที่ 1 ศึกษาคุณภาพชีวิต 4 ด้าน

จากการศึกษาพบว่าผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบผลการวิจัยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ดังนี้

1.ด้านพัฒนาสังคมและชุมชน (ระดับมากที่สุด ($\bar{X}$) = 4.60) มีความสัมพันธ์ในชุมชนแน่นแฟ้น รู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของสังคมและร่วมกิจกรรมสม่ำเสมอ

2.ด้านการส่งเสริมสุขภาพ (ระดับมาก ($\bar{X}$) = 4.03) สามารถช่วยเหลือตนเองในชีวิตประจำวันได้ดี ร่างกายแข็งแรงตามวัย

3.ด้านจิตใจและอารมณ์ (ระดับมาก ($\bar{X}$) = 3.93) มีความสุขในการดำเนินชีวิต พึงพอใจในสิ่งที่ตนมี และมีที่ยึดเหนี่ยวจิตใจจากกิจกรรมทางศาสนา

4.ด้านเศรษฐกิจและความมั่นคง (ระดับปานกลาง ($\bar{X}$) = 3.06) มีความมั่นคงด้านที่อยู่อาศัย แต่ยังเผชิญความท้าทายด้านรายได้และความเสถียรทางการเงิน

วัตถุประสงค์ที่ 2 เปรียบเทียบคุณภาพชีวิตตามปัจจัยส่วนบุคคล

ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ผู้สูงอายุที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้แตกต่างกัน มีระดับคุณภาพชีวิตแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เหตุผล ปัจจัยส่วนบุคคลที่ต่างกันส่งผลโดยตรงต่อขีดความสามารถในการเข้าถึงทรัพยากร การดูแลสุขภาพ และโอกาสในการทำกิจกรรมทางสังคมที่ต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตในงานวิจัยระดับสากล

ข้อเสนอแนะของการนำไปใช้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ จากผลการวิจัยพบว่า คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตตำบลตะโก อำเภอห้วยราช จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ดังนั้น องค์การบริหารส่วนตำบลตะโก และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญกับการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุอย่างต่อเนื่อง โดยควรจัดบริการด้านสุขภาพเพื่อส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีร่างกายที่แข็งแรง รวมทั้งให้ความรู้ด้านสุขภาพในรูปแบบการลงพื้นที่ถึงที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุ เนื่องจากผู้สูงอายุส่วนใหญ่มักใช้ชีวิตอยู่ภายในบ้าน การให้ความรู้ในลักษณะดังกล่าวจะช่วยให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ควรจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพและกิจกรรมนันทนาการสำหรับผู้สูงอายุ เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุได้พบปะ พูดคุย และทำกิจกรรมร่วมกัน ซึ่งจะช่วยเสริมสร้างกำลังใจและความสัมพันธ์ทางสังคมให้กับผู้สูงอายุ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาปัจจัยด้านอื่น ๆ หรือตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุเพิ่มเติม เช่น การรับรู้และการเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยเฉพาะสื่อสังคมออนไลน์ ซึ่งอาจส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในปัจจุบัน ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ โดยเปรียบเทียบระหว่างชุมชนเมืองและชุมชนชนบท เพื่อให้เห็นความแตกต่างของบริบททางสังคมและเศรษฐกิจ ควรศึกษาหรือจัดทำแบบสอบถามเกี่ยวกับการจัดตั้งชมรมผู้สูงอายุในชุมชน เพื่อส่งเสริมให้ผู้สูงอายุได้ทำกิจกรรมร่วมกัน ส่งผลให้เกิดสุขภาวะทางอารมณ์ที่ดี มีเครือข่ายทางสังคม และเอื้อต่อการดูแลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างเหมาะสม

3. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย การส่งเสริมสุขภาพ ควรเพิ่มงบประมาณด้านสาธารณสุข โดยเน้นการป้องกันโรคมกกว่าการรักษา พัฒนาระบบการส่งเสริมสุขภาพเชิงรุก ส่งเสริมการออกกำลังกายและกิจกรรมทางกาย รวมทั้งสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีสุขภาพที่ดีของประชาชน การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ควร

ปรับปรุงระบบการศึกษาให้มีคุณภาพ ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต พัฒนาทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตและตลาดแรงงาน รวมถึงสนับสนุนการวิจัยและการพัฒนา การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน ส่งเสริมบทบาทของภาคประชาสังคม และสร้างระบบการบริหารที่มีความโปร่งใสและสามารถตรวจสอบได้ เพื่อให้การพัฒนาชุมชนเป็นไปอย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะของการนำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาปัจจัยด้านอื่น หรือตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุอื่นๆ ที่แตกต่างที่ทำให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดี เช่น ตัวชี้วัดด้านการรับรู้การเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศทั้งสื่อสังคมออนไลน์
2. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุเปรียบเทียบในเขตชุมชนเมืองและชุมชนชนบท
3. ทำแบบสอบถามเรื่องการจัดตั้งชมรมผู้สูงอายุในชุมชนเพื่อให้ผู้สูงอายุมีการทำกิจกรรมและส่งเสริมให้เกิดภาวะทางอารมณ์ที่ดีและมีสังคมร่วมทั้งเกิดเครือข่ายเพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้เข้ามาดูแลได้อย่างเหมาะสม

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. การส่งเสริมสุขภาพในเขตตำบลตะโก อำเภอห้วยราช จังหวัดบุรีรัมย์ โดยการเพิ่มงบประมาณด้านสาธารณสุขส่งเสริมการป้องกันโรคมากกว่าการรักษาสร้างระบบส่งเสริมสุขภาพเชิงรุกส่งเสริมการออกกำลังกาย และกิจกรรมทางกาย สร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพ
2. พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ สนับสนุนการจัดตั้ง ชมรมผู้สูงอายุเข้มแข็ง และศูนย์เรียนรู้ตลอดชีวิตในชุมชน โดยเน้นการฝึกทักษะการใช้เทคโนโลยีและสื่อสังคมออนไลน์ เพื่อให้ผู้สูงอายุเท่าทันโลก ลดความโดดเดี่ยว มีเครือข่ายความสัมพันธ์ทางสังคม และสร้างสุขภาวะทางอารมณ์ที่ดี
3. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน เปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและวางแผนพัฒนาชุมชนผ่านเวทีประชาคม พร้อมทั้งปรับปรุงระบบการบริหารงานของ อบต. ให้มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ และจัดสรรทรัพยากรที่เอื้อต่อสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตในระยะยาว

เอกสารอ้างอิง

- เกริกศักดิ์ บุญญานพวงศ์ & สุรีย์ บุญญานพวงศ์. (2554). รายงานการวิจัยศักยภาพของผู้สูงอายุในการทำงานเพื่อสังคม. เชียงใหม่ : โครงการขรรษาการศึกษา สถาบันวิจัยสังคมมหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- กนกกร เลิศลาภ. (2561). คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครสกลนคร [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร]. สกลนคร.
- กรมกิจการผู้สูงอายุ. รายงานสถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ. 2565. กรุงเทพฯ: บริษัท อมรินทร์คอร์ปอเรชันส์ จำกัด (มหาชน); 2566.
- ข้าวสด. (2550). รายงานองค์การสหประชาชาติได้จัดประชุมสมัชชาโลกเกี่ยวกับผู้สูงอายุ. อ้างถึงใน

สุรจิตต์ วุฒิการณ .สืบค้นจาก <https://www.un.org>

ขุนนาค และเรวดี สุวรรณนพเก้า. (2551). พัฒนาการ การจัดทำทะเบียนราษฎรและสำมะโน ประชากรในประเทศไทย. กรุงเทพฯ: บริษัทจรัสสินทวงศ์การพิมพ์.

จิรัชยา เคล้าดี, สุภชัย นาคสุวรรณ, และจักรวาล นาคโมตรี. (2560). ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ในจังหวัดนครศรีธรรมราช. วารสารราชพฤกษ์, 5(1), 27-32.

จิราภรณ์ เกษร. (2560). คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในจังหวัดหนองคาย [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม]. มหาสารคาม.

ชนัญ วงษ์วิภาค. (2544). ประมวลข้อมูลพื้นฐานชุมชนในมิติทางมานุษยวิทยา. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร. จาก ฐานข้อมูลงานวิจัย ศมส.https://www.sac.or.th/databases/sac_research/

ชมพูนุท พรหมภักดี. (2556). การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุของประเทศไทย (Aging society in Thailand) สืบค้นจาก <https://library.senate.go.th>

ชรัณฉัตร อ้นเกษม. (2560). คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลลาดขวาง อำเภอบ้านโพธิ์จังหวัดฉะเชิงเทรา วิทยานิพนธ์หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต วิชาการบริหารทั่วไป, มหาวิทยาลัยบูรพา ThaiLIS. https://tdc.thailis.or.th/tdc/dccheck.php?Int_code=95&RecId=33525&obj_id=190242&showmenu=no

ชัยรัตน์ พรหมดวง. (2565). ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ที่อยู่อาศัยในเขตเทศบาลตำบลเตราะบอน อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี (วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์) จาก <https://kb.psu.ac.th/psukb/handle/2016/18083>

ชรัณฉัตร อ้นเกษม. (2560). คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลลาดขวาง อำเภอบ้านโพธิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา (วิทยานิพนธ์หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต วิชาการบริหารทั่วไป, มหาวิทยาลัยบูรพา) ThaiLIS. https://tdc.thailis.or.th/tdc/dccheck.php?Int_code=95&RecId=33525&obj_id=190242&showmenu=no

ณรงค์ คุณสุข. (2559). คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลแสนตุง อำเภอเขาสมิง จังหวัดตราด วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา. ชลบุรี.

ณปภัช สัจจนกุล. (2567). การสูงวัยประชากรโลกขององค์การสหประชาชาติ. สืบค้นจาก <https://m-society.go.th>

ดวงใจ คำคง. (2554). ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ตำบลลำสินธุ์ อำเภอศรีนครินทร์ จังหวัดพัทลุง วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยทักษิณ, สงขลา.

เด่น นวลไธสง. (2560). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในเขตความรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลวังไม้ขอน อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดสุโขทัย วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยนเรศวร. พิษณุโลก.

- ดาวพระศุภร์ ก้อนคำ อรทัย เลียงจินดาถาวร สิริภาพรรณ ลีภัยเจริญ. (2565). แนวทางการ พัฒนาการดูแล
สุขภาพผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงของเทศบาล ตำบลพระเหลา อำเภอนา จังหวัดอำนาจเจริญ.
วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี,14(1), 231-244. จาก
<https://drive.google.com/file/d/18nloKEM01uP4jW5DTYo7othMnh85kbPY/>
- ทวีมนัย อุดชาชน. (2566). ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลขามเรียง
อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทบริหารศาสตรมหาบัณฑิต, ราชภัฏมหาสารคาม
Thailis. [https://tdc.thailis.or.th/tdc/dccheck.php?Int_code=34&ReclD=9159](https://tdc.thailis.or.th/tdc/dccheck.php?Int_code=34&ReclD=9159&obj_id=61368&showmenu=no)
&obj_id=61368&showmenu=no
- ทวีมนัย อุดชาชน. (2566).ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลขามเรียง
อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม (วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทบริหารศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏ
มหาสารคาม).Thailis.[https://tdc.thailis.or.th/tdc/dccheck.php?Int_code=34&ReclD=9159](https://tdc.thailis.or.th/tdc/dccheck.php?Int_code=34&ReclD=9159&obj_id=61368&showmenu=no)
&obj_id=61368&showmenu=no
- นริศรา พิงโพธิ์สภ & ธาตุกร จันประเสริฐ. (2555). การสังเคราะห์งานวิจัยที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะ
ทางจิตและสังคมที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในประเทศ. สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ:มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- บุศยมาศ พลเศษ. (2563). คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในตำบลหนองหล่ม อำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา
(วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศาสตรมหาบัณฑิต), มหาวิทยาลัยพะเยา. พะเยา.
- บรรลุ ศิริพานิช. (2560). สถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ. 2559. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยประชากรและสังคม
มหาวิทยาลัยมหิดล
- ปิยากร หวังมหาพร & คณะ. (2562).การมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ สืบค้นจาก
<http://ithesis-ir.su.ac.th>
- ปิยพร เวียงสมุทร. (2558). คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเข็ญ อำเภอ
พนัสนิคม จังหวัดชลบุรี (วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทบริหารศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา). Thailis.
[https://tdc.thailis.or.th/tdc/dccheck.php?Int_code=95&ReclD=27735&obj_id=192504&](https://tdc.thailis.or.th/tdc/dccheck.php?Int_code=95&ReclD=27735&obj_id=192504&showmenu=no)
showmenu=no
- ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. (2555). ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์ ภาควิชาทดสอบ.
และวิจัยทางการศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่10) คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- ปราโมทย์ ประสาทกุล (บ.ก.). (2562). สถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ. 2561. กรุงเทพฯ: พรินเทอรี่.
- ปรียาดา ยังอยู่. (2562). ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในตำบลดอนยาง อำเภอปะทิว
จังหวัดชุมพร วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ปิยพร ประสมทรัพย์ และ โชติ บดีรัฐ. (2565). ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหาร
ส่วนตำบลท้ายทุ่ง อำเภอทับคล้อ จังหวัดพิจิตร. Journal of Roi KaensarnAcademi,7(12),1-11
<https://so02.tcithaijo.org/index.php/JRKSA/article/view/256506/174417>

- พระครูปลัดประวิทย์ วรรณโม. (2565). ปัจจัยด้านสวัสดิการสังคมที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ในเขตเทศบาลเมืองสามพราน จังหวัดนครปฐม. วารสารวิทยาลัยนครราชสีมา, 16(3), 354-369. จาก <https://so03.tcithaijo.org/index.php/hsjournalnmc/article/view/262218/175936>
- ภริตา แซ่ตั้ง, และนิพนธ์ ศศิธรเสาวภา. (2564). คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโพรงมะเดื่อ อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม. วารสารวิชาการศิลปศาสตร์ประยุกต์, 14(2), 1-15.
- มยุรี พงษ์นาค. (2555). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยรามคำแหง. กรุงเทพฯ.
- ลักษณ์ จันทร์ธนสมบัติ. (2552). ทักษะต่อการเป็นผู้สูงอายุที่มีความสุขของผู้สูงอายุใน กรุงเทพมหานคร กรณีศึกษาสาธารณสุข 40 บางแค. วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหาร และนโยบายสวัสดิการสังคม มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- วลัยพร นันทสุวัฒน์ & คณะ. (2552). สุขภาพจิตของผู้สูงอายุ (Mental Health of the Elderly). สืบค้นจาก <https://he01.tci-thaijo.org>
- วันชัย กองกา. (2552). คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ. วารสารสุขภาพ, 34(1), 45-50.
- วิทธิไกร เดชพลกรัง. (2554). กลไกการส่งเสริมการมีงานทำของผู้สูงอายุที่เป็นแรงงานนอกระบบ สืบค้นจาก <https://thaitgri.org>
- วิภาพร ตันทสวัสดิ์. (2558). ธรรมชาติของผู้ใหญ่และผู้สูงอายุในเอกสารการสอนชุดวิชาการผู้สูงอายุและผู้สูงอายุ. นนทบุรี: สาขาวิชามนุษยนิเวศศาสตร์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- สุทธิพงศ์ บุญผดุง. (2554). การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในท้องถิ่นโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2557). การสำรวจประชากรสูงอายุในประเทศไทย สืบค้นจาก <https://www.nso.go.th>
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สิริมา อธิธีประเสริฐ. (2560). คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเทศบาลตำบลแก่งกะเจ็ด อำเภอเมือง จังหวัดระยอง วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา. ชลบุรี.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. การคาดประมาณประชากรของประเทศไทย พ.ศ. 2553-2583 (ฉบับปรับปรุง). กรุงเทพฯ; 2562.
- สุทธิพงศ์ บุญผดุง (2554). ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ. วารสารการศึกษา, 12(3), 5-15.
- สาวิตรี พลทวี. (2555). ลักษณะและความต้องการของผู้ดูแลในการดูแลอาว จังหวัดสิงห์บุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์, ภาควิชาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์, สาขาการบริหารและนโยบายสวัสดิการสังคม.

- สิริพร คีนเมือง (2561). คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในยุคปัจจุบัน. วารสารสุขภาพจิตผู้สูงอายุ, 18(2), 18-25.
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ. (2561). สำรวจประชากรสูงอายุในประเทศไทย พ.ศ. 2567 สืบค้นจาก <https://www.nso.go.th>
- พัชรภรณ์ พัฒนะ (2560). ปัจจัยที่ส่งผลต่อสุขภาพและความเป็นอยู่ของผู้สูงอายุ. วารสารวิทยาศาสตร์สุขภาพ, 10(1), 10-20.
- อุทัยทิพย์ เจียวิวรรณ์กุล. (2550). เรื่องสร้างสรรค์ สานฝันสู่องค์การแห่งความสุข:มองผ่าน Happy Menu กรุงเทพฯ: พี.เอ. ลีฟวิ่ง.
- องค์การอนามัยโลก. (2561). การส่งเสริมสุขภาพจิต แนวคิด หลักฐาน และแนวปฏิบัติ. สืบค้นจาก <https://iris.who.int>
- องค์การสหประชาชาติ. (2545). อ้างถึงใน รศรินทร์ เกรย์ และคณะ (2556, หน้า 6). รศรินทร์ เกรย์, อมรรักษ์ องค์การบริหารส่วนตำบลตะโก. (2567). รายงานจำนวนประชากรตำบลตะโก อำเภอห้วยราช จังหวัดบุรีรัมย์. สืบค้นจาก <https://bantako.go.th/portal/index.php>.
- อุษา จุฑะสุวรรณศิริ และ ศศิธร เทียมถนอม. (2564). ระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตธนบุรี. รายงานการวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- อรรถพล วรรณธิ. (2567). ข้อมูลสถิติประชากรจากงานทะเบียนราษฎรที่ว่าการอำเภอห้วยราชและข้อมูลจาก องค์การบริหารส่วนตำบลตะโก. สืบค้นจาก <https://www.tago.go.th>
- Gunawan, I, Lin, M.-H., & Hsu, H. C.(2020). Exploring The Quality of Life The Related Factors among The Elderly in Indonesia. South East Asia Nursing.
- Beadle-Brown, J., Murphy, G., and Di Terlizzi, M. 2008. "Quality of Life for the Camber well Cohort." Journal of Applied Research in Intellectual Disabilities 24, 3:380-390.
- "Flanagan J. C. 1978. "A research approach to improving our quality of life." American. Psychologist 3, S: 138 - 147.
- Padilla, G. V., & Grant, M. M. 1985. "Quality of life as a cancer nursing outcome variable. Advances in Nursing." Science 8, 1: 45 - 60.
- Schalock, R. L., and Verdugo, M. A. (2002). Quality of life for human service practitioners. Washington, DC: American Association on Mental Retardation.
- Sha Stromberg, M.F. (1984). "Selecting and Instrument to Measure Quality of life" Oncology Nursing forum. 11 (September-October) : (p. 40). Publisher. <https://ir.stou.ac.th/bitstream/123456789/11467/1/168957.pdf>
- Srma, R. C. (1988). The Meaning of Quality Lijfe. In R.C Sharma, editor. Population. Resource, Environment, and Quality of Life. New Delhi: Dhanpat Rai and Sons p. 1 5 6). Publisher. <https://so03.tcithaijo.org>

Zhan, L. 1992. "Quality of life: Conceptual and measurement issue". Journal of Advanced Nursing 17,7:795-800.

แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรโรงเรียนบุรีรัมย์พิทยาคม จังหวัดบุรีรัมย์ Personnel work Motivation at Buriram Pittayakhom School Buriram Province

พัฒนิตา วรรณทวี¹, รวินันท์ ชันเสน², วรรณวิสา วงศ์ประสิทธิ์³,
อัณชลี สิงห์โคตร⁴ และ สากล พรหมสถิตย์⁵

Received : 9 June 2025

Revised : 23 July 2025

Accepted : 23 July 2025

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรโรงเรียนบุรีรัมย์พิทยาคม จังหวัดบุรีรัมย์ และ 2) เพื่อเสนอแนวทางเกี่ยวกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรโรงเรียนบุรีรัมย์พิทยาคม จังหวัดบุรีรัมย์ โดยกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยนี้ประกอบด้วยบุคลากรโรงเรียนบุรีรัมย์พิทยาคม จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 221 คน รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้แนวคิดแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรเป็นกรอบการวิจัย พื้นที่วิจัยคือโรงเรียนบุรีรัมย์พิทยาคม จังหวัดบุรีรัมย์ กลุ่มตัวอย่างจำนวน 142 คน โดยใช้วิธีการคัดเลือกแบบสุ่มเชิงช่วงชั้นอย่างมีสัดส่วน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรโรงเรียนบุรีรัมย์พิทยาคม จังหวัดบุรีรัมย์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.14 (S.D. = 0.403) 2) ข้อเสนอแนะที่เกี่ยวกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรโรงเรียนบุรีรัมย์พิทยาคม จังหวัดบุรีรัมย์ มีจำนวน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านความสำเร็จของงาน ด้านลักษณะของงาน ด้านสภาวะการทำงาน ด้านความรับผิดชอบ และด้านเงินเดือน โดยจำเป็นต้องมีการประเมินผลการทำงานอย่างละเอียด พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะในการพัฒนา รวมถึงการประชุมหรือการพูดคุยในกลุ่มอย่างสม่ำเสมอ เพื่อเพิ่มความสามารถในการทำงานและพัฒนาทักษะการบริหารเวลา เช่น การตั้งเป้าหมายที่ชัดเจน การวางแผนงานล่วงหน้า เพื่อให้สามารถทำงานได้ทันเวลา และมีคุณภาพ

คำสำคัญ : แรงจูงใจ, บุคลากร, การปฏิบัติงาน

¹ นักศึกษารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ Public Administration Student, Buriram Rajabhat University E-Mail : 650112801091@bru.ac.th

² นักศึกษารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ Public Administration Student, Buriram Rajabhat University E-Mail : 650112801097@bru.ac.th

³ นักศึกษารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ Public Administration Student, Buriram Rajabhat University E-Mail : 650112801099@bru.ac.th

⁴ นักศึกษารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ Public Administration Student, Buriram Rajabhat University E-Mail : 650112801108@bru.ac.th

⁵ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ Assistant Professor in Public Administration at Buriram Rajabhat University E-Mail : sakon.pt@bru.ac.th

ABSTRACT

This research article has two objectives: (1) to study the level of work motivation among personnel at Buriram Pittayakhom School, Buriram Province. (2) to propose guidelines for enhancing work motivation among personnel at Buriram Pittayakhom School, Buriram Province. The sample group consisted of 221 personnel from the school. This study employed a quantitative research methodology, using the concept of work motivation as the research framework. The research was conducted at Buriram Pittayakhom School, Buriram Province. A proportionally stratified random sampling method was used to select a sample of 142 participants. The research instrument was a questionnaire. Data were analyzed using basic statistical methods, including frequency, percentage, mean, and standard deviation.

The research findings revealed that: (1) the overall level of work motivation among personnel at Buriram Pittayakhom School was at a moderate level, with a mean score of 3.14 (S.D. = 0.403); and (2) the proposed guidelines to improve work motivation covered five key areas: achievement, nature of work, working conditions, responsibility, and salary. It is recommended that performance evaluations be conducted in detail, with constructive feedback provided to support ongoing development. Regular meetings and group discussions should also be organized to enhance work skills and time management abilities, such as setting clear goals and planning tasks in advance, to ensure timely and high-quality work outcomes.

Key word : motivation, personnel, work performance

บทนำ

จากการบริหารงานให้ประสบผลสำเร็จ นอกจากจะต้องรู้จักการบริหารจัดการทรัพยากรต่างๆ ที่มีอยู่ในองค์กรแล้วยังจะต้องรู้จักการจูงใจสมัยใหม่ โดยหาสิ่งเร้าหรือแรงกระตุ้นให้ บุคลากรรู้สึก อยากทำงานให้เกิดประสิทธิภาพ เพื่อให้องค์กรบรรลุเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ โดยเฉพาะสิ่งเร้าที่มี อิทธิพลต่อสภาวะทางอารมณ์ ความรู้สึก และความต้องการด้านร่างกาย การที่ผู้นำจะจูงใจและ กระตุ้นให้บุคลากรเกิดกำลังใจในการปฏิบัติงานจะต้องรู้จักหรือทำความรู้จัก กับคนในองค์กรของตน ด้วย ดังนั้นจึงเป็นประเด็นสำคัญในการศึกษาพฤติกรรมองค์การ ผู้นำต้องมีความเข้าใจความรู้สึก ค่านิยม และธรรมชาติของบุคคลและความต้องการเพื่อจะได้กำหนด สิ่งจูงใจหรือเป้าหมายที่สำคัญสำหรับการจูงใจให้บุคลากรทำงานได้ตามความต้องการขององค์การ จักรี ศรีจารุเมธีญาณและ สุรศักดิ์ อุดเมืองเพีย (2563, น.2)

การสร้างความผูกพันของบุคลากรต่อองค์กร (Employee Engagement) จึงเป็น ประเด็นที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อองค์กรต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน พชรวิทย์ จันทร์ศิริสิริ (2563, น.51-67) ฉะนั้น ในส่วนของการบริหารการศึกษาให้บรรลุตามเป้าหมาย ตามที่กำหนดไว้ใน พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ

ผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้บริหารหน่วยงานทาง การศึกษาต้องมีทักษะหรือความสามารถในการบริหารจัดการ ทั้งด้านการคิดและการวางแผน ด้านการบริหารจัดการ หลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ด้านการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับ เพื่อนร่วมงานสามารถโน้มน้าว และจูงใจเพื่อนร่วมงานโดยใช้วิธีสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ สุวัฒน์ จุลสุวรรณ (2562, น.145-159) ดังนั้น ผู้บริหารจึงจำเป็นต้องมีทักษะดังกล่าวรวมถึงทักษะการสร้างเสริมแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา เพื่อที่จะขับเคลื่อนสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมายของการจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

โรงเรียนบุรีรัมย์พิทยาคม ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ เป็นโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ซึ่งเป็นเมืองศูนย์กลางการพัฒนาของจังหวัดบุรีรัมย์ ที่มีความเจริญเติบโตทั้งในด้านเศรษฐกิจและสังคม โรงเรียนมีภารกิจหลักในการให้การศึกษามีคุณภาพแก่เด็กนักเรียนในพื้นที่ โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของนักเรียนในทุกระดับชั้น รวมถึงด้านสังคมและวัฒนธรรมโรงเรียนบุรีรัมย์พิทยาคม ตั้งอยู่ในพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์และวัฒนธรรม โดยนักเรียนที่เรียนที่โรงเรียนแห่งนี้มา จากหลากหลายพื้นที่ทั้งในตัวเมืองและพื้นที่ชนบทที่อยู่ใกล้เคียง โรงเรียนจึงมีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความเข้าใจและการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขในสังคมที่หลากหลาย

จากหลักการและเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรโรงเรียนบุรีรัมย์พิทยาคม จึงสนใจศึกษาเกี่ยวกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานที่ส่งผลต่อสมรรถนะการปฏิบัติงานของ บุคลากรสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต32 เพื่อนำผลวิจัยมาใช้เป็นแนวทางสำหรับการพัฒนาปรับปรุงและพัฒนาแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรโรงเรียนบุรีรัมย์พิทยาคม
2. ข้อเสนอแนะที่เกี่ยวแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรโรงเรียนบุรีรัมย์พิทยาคม

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน

ศุภรัตน์ ถนอมแก้ว เกษราภรณ์ สุดตาพงศ์ และยุวดี ลีเบ็น (2559, น.11-16) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ความหมายของแรงจูงใจ หมายถึง แรงขับเคลื่อนที่อยู่ภายในตัวบุคคล โดยมีปัจจัยที่แตกต่างกันออกไปของแต่ละบุคคล และในความแตกต่างของแต่ละบุคคลมีปัจจัยที่สำคัญอย่างหนึ่งที่ทำให้แต่ละบุคคลแตกต่างกันออกไปคือ ช่วงวัยที่แตกต่างกัน

จักรี ศรีจารุเมธิญาณ และสุรศักดิ์ อุดเมืองเพีย (2563, น.426) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ความหมายของแรงจูงใจ หมายถึง กระบวนการต่างๆ ทางร่างกายและจิตใจถูกกระตุ้นจากสิ่งเร้าให้เกิดการแสดงออกทางพฤติกรรม เพื่อที่จะก่อให้เกิดจุดมุ่งหมายและเป้าหมายที่ต้องการ

บุญวัฒน์ คำชูราษฎร์ (2564, น.53) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ความหมายของแรงจูงใจ หมายถึง สภาวะที่เป็นแรงกระตุ้นหรือเป็นกระบวนการที่สร้างขึ้น และกระตุ้นผลักดันให้บุคคลเกิดพฤติกรรมหรือแสดง

พฤติกรรมออกมา ทั้งที่เป็นพฤติกรรมโดยสัญชาตญาณและพฤติกรรมจากการเรียนรู้ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามแรงจูงใจนั้นต้องการ

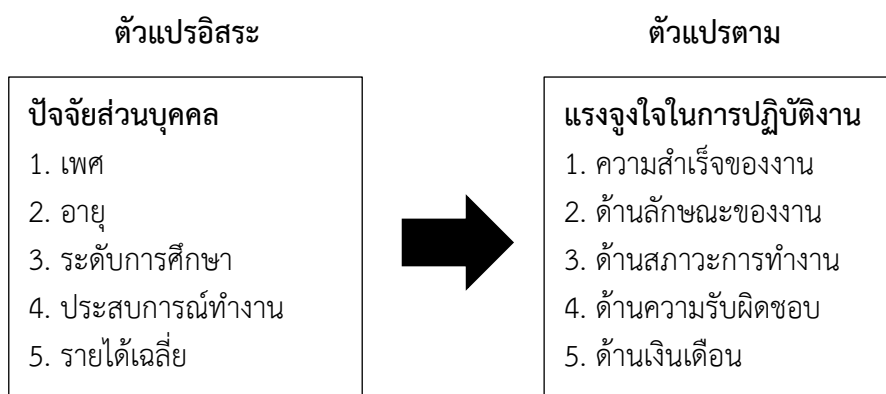
อุไรลักษณ์ ปุมเป้า (2565, น.16) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ความหมายของแรงจูงใจ หมายถึง แรงผลักดันต่อบุคคลที่ทำให้เกิดแรงกระตุ้น หรือสิ่งเร้าให้บุคคลใช้ความรู้ความสามารถของตนเองในการกระทำการ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการของตนโดยความเต็มใจ

บุรินทร์วรวิทย์ พ่วนอ้อย อนุชิต บุรณพันธ์ และมัทนา วังถนอมศักดิ์ (256, น.232) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ความหมายของแรงจูงใจ หมายถึง กระบวนการกระตุ้นพฤติกรรมบุคคล เพื่อให้บุคคลนั้นปฏิบัติงานด้วยความทุ่มเท เต็มใจ อันจะนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายขององค์กร หรือเงื่อนไขที่กำหนดไว้

กรอบแนวคิดการวิจัย ของ เฟรดเดอริก เฮอริชเบิร์ก, 1959

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาเกี่ยวกับ ระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากร กรอบแนวคิดหรือหลักการที่จะศึกษามีประเด็นที่เกี่ยวข้อง 2 ประเด็นดังนี้ คือ ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยส่วนบุคคล และแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากร รายละเอียดดังภาพประกอบ

รูปภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยแบบผสมวิธี เพื่อศึกษาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรโรงเรียนบุรีรัมย์พิทยาคม ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ บุคลากร 11 ประเภทบุคลากรที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนบุรีรัมย์พิทยาคม ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 221 คน (โรงเรียนบุรีรัมย์พิทยาคม ณ เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2567) กลุ่มตัวอย่าง ได้จากการสุ่มจากบุคลากร โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง 142 คน โดยใช้สูตรของ (Yamane, 1973, p.727) ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling)

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัย โดยนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาจัดระเบียบข้อมูลลงรหัส และทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปเพื่อคำนวณค่าสถิติ ดังนี้ วิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล

บุคคล ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ (Percentage) วิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยที่ส่งผลต่อระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติของบุคลากร โดยใช้ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$ และค่าส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่องแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรโรงเรียนบุรีรัมย์พิทยาคม ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ดังนี้

วัตถุประสงค์ที่ 1 ศึกษาระดับแรงจูงใจในการทำงานของบุคลากรโรงเรียนบุรีรัมย์พิทยาคม ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) ดังแสดงในภาพตอนที่ 1 จำนวนและร้อยละเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

สภาพทั่วไป	จำนวนประชากร (N=142)	
	จำนวน	ร้อยละ (%)
1. เพศ		
ชาย	71	50.00
หญิง	71	50.00
2. อายุ		
20 – 30 ปี	5	3.50
31 – 40 ปี	61	43.00
41 – 50 ปี	63	44.40
51 ปีขึ้นไป	13	9.20
3. ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษาตอนต้น	1	0.70
ประถมศึกษาตอนปลาย	4	2.80
มัธยมศึกษาตอนต้น หรือ เทียบเท่า	6	4.20
มัธยมศึกษาตอนปลาย หรือ เทียบเท่า	2	1.40
อนุปริญญา หรือเทียบเท่า	2	1.40
ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า	54	38.00
สูงกว่าปริญญาตรี	73	51.40
4. ประสบการณ์ทำงานในหน่วยงานนี้ (ปี)		
1-5 ปี	54	38.00
6-10 ปี	47	33.10
11-20 ปี	31	21.80

สภาพทั่วไป	จำนวนประชากร (N=142)	
	จำนวน	ร้อยละ (%)
5. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน (บาท)	10	7.00
ไม่เกิน 20,000 บาท	66	46.50
20,001 – 25,000 บาท	19	13.40
25,001 – 30,000 บาท	13	9.20
มากกว่า 30,000 บาท	44	31.00

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศชายและเพศหญิง มีจำนวน 71 คน เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 50.0 มีอายุระหว่าง 41-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 44.4 มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 51.4 มีประสบการณ์การทำงานในหน่วยงานนี้ 1-5 ปี คิดเป็นร้อยละ 38.0 และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ไม่เกิน 20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 46.5

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรโรงเรียนบุรีรัมย์พิทยาคมตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระบบแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรโรงเรียนบุรีรัมย์พิทยาคม ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมและรายด้าน

แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน	จำนวนประชากร (N=142)			
	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล	อันดับ
4. ด้านความรับผิดชอบ	3.15	0.449	ปานกลาง	1
3. ด้านสภาวะการทำงาน	3.15	0.418	ปานกลาง	1
5. ด้านเงินเดือน	3.14	0.510	ปานกลาง	2
1. ด้านความสำเร็จของงาน	3.14	0.397	ปานกลาง	2
2. ด้านลักษณะของงาน	3.10	0.460	ปานกลาง	3
รวม	3.14	0.403	ปานกลาง	

จากตารางที่ 2 พบว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรโรงเรียนบุรีรัมย์พิทยาคม ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.14 ($\bar{X}$ = 3.14, S.D.=0.403) เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติงานมีค่าเฉลี่ย อยู่ ในระดับปานกลางทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านความรับผิดชอบ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.15 ($\bar{X}$ = 3.15, S.D.=0.449) ด้านสภาวะการทำงาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.15 ($\bar{X}$ = 3.15, S.D.=0.418) รองลงมา ได้แก่ ด้านเงินเดือน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.14 ($\bar{X}$ = 3.14, S.D.= 0.510) ด้านความสำเร็จของงาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.14 ($\bar{X}$ = 3.14, S.D.= 0.397) และสุดท้าย ได้แก่ ด้านลักษณะของงาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.10 ($\bar{X}$ = 3.10, S.D. = 0.460)

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรโรงเรียนบุรีรัมย์พิทยาคมตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านความสำเร็จของงาน

แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ด้านความสำเร็จของงาน	จำนวนประชากร (N=142)			
	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล	อันดับ
3. ท่านสามารถแก้ไขปัญหาในงานที่ทำอยู่ได้อย่างถูกต้องเรียบร้อย	3.16	0.486	ปานกลาง	1
2. ท่านสามารถปฏิบัติงานให้ประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่วางไว้	3.16	0.406	ปานกลาง	1
1. ท่านสามารถปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายสำเร็จได้ตามกำหนดเวลา	3.15	0.460	ปานกลาง	2
4. ท่านพึงพอใจในความสำเร็จในงานที่ท่านได้รับมอบหมาย	3.14	0.527	ปานกลาง	3
5. ผลการปฏิบัติงานของท่านมีคุณภาพเหมาะสมกับงานเสมอ	3.11	0.501	ปานกลาง	4
รวม	3.14	0.397	ปานกลาง	

จากตารางที่ 3 พบว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรโรงเรียนบุรีรัมย์พิทยาคมตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านความสำเร็จของงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.14 ($\bar{X} = 3.14$, S.D. = 0.397) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ ข้อ 3 ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ข้อ 2 ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.16 ($\bar{X} = 3.16$, S.D. = 0.486) ข้อ 1 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.15 ($\bar{X} = 3.15$, S.D. = 0.460) ข้อ 4 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.14 ($\bar{X} = 3.14$, S.D. = 0.527) และข้อ 5 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.11 ($\bar{X} = 3.11$, S.D. = 0.501)

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรโรงเรียนบุรีรัมย์พิทยาคมตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านลักษณะของงาน

แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ด้านลักษณะของงาน	จำนวนประชากร (N=142)			
	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล	อันดับ
1. งานที่ท่านได้รับมอบหมายให้ทำอย่างเต็มที่	3.13	0.489	ปานกลาง	1
3. งานที่ท่านได้ทำอยู่ในขณะนี้เป็นการเพิ่มทักษะและประสบการณ์ของตนเอง	3.11	0.542	ปานกลาง	2
2. ท่านมีอิสระในงานที่ได้รับมอบหมายให้ทำอย่างเต็มที่	3.09	0.570	ปานกลาง	3

แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ด้านลักษณะของงาน	จำนวนประชากร (N=142)			
	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล	อันดับ
5. งานที่ท่านปฏิบัติมีความท้าทาย ทำให้มีความกระตือรือร้นในการ ปฏิบัติงาน	3.09	0.531	ปานกลาง	3
4. ท่านพึงพอใจกับปริมาณงานที่ ได้รับมอบหมาย	3.07	0.554	ปานกลาง	4
รวม	3.10	0.460	ปานกลาง	

จากตารางที่ 4 พบว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรโรงเรียนบุรีรัมย์พิทยาคมตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านลักษณะของงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.10 ($\bar{X} = 3.10$, S.D. = 0.460) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ ข้อ 1 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.13 ($\bar{X} = 3.13$, S.D. = 0.489) รองลงมาคือข้อ 3 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.11 ($\bar{X} = 3.11$, S.D. = 0.542) ข้อ 2 ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ข้อ 5 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.07 ($\bar{X} = 3.07$, S.D. = 0.554)

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรโรงเรียนบุรีรัมย์พิทยาคมตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านสภาวะการทำงาน

แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ด้านสภาวะการทำงาน	จำนวนประชากร (N=142)			
	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล	อันดับ
3. หน่วยงานของท่านมีอาคารสถานที่และ ห้องทำงานมีสภาพที่เหมาะสมในการ ปฏิบัติงาน	3.18	0.541	ปานกลาง	1
4. หน่วยงานของท่านมีระบบ สาธารณูปโภคอย่างเพียงพอ เช่น ระบบ ประปา ไฟฟ้า และน้ำดื่มเป็นต้น	3.17	0.445	ปานกลาง	2
2. หน่วยงานของท่านมีวัสดุอุปกรณ์ เครื่องใช้สำนักงาน และสิ่งอำนวยความสะดวก สะดวกเหมาะสมในการปฏิบัติงาน	3.16	0.500	ปานกลาง	3
5. บรรยากาศในสถานที่ทำงานของท่าน ทำให้เกิดความรู้สึกไม่เบื่อหน่ายที่จะ ปฏิบัติงาน	3.15	0.466	ปานกลาง	4
1. จำนวนบุคลากรในหน่วยงานของท่านมี จำนวนที่เหมาะสมเพียงพอต่อจำนวน ปริมาณงาน ของแต่ละตำแหน่ง	3.11	0.501	ปานกลาง	5
รวม	3.15	0.418	ปานกลาง	

จากตารางที่ 5 พบว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรโรงเรียนบุรีรัมย์พิทยาคมตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านสภาวะการทำงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.15 ($\bar{X} = 3.15$, S.D. = 0.418) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ ข้อ 3 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.18 ($\bar{X} = 3.18$, S.D. = 0.541) รองลงมาคือข้อ 4 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.17 ($\bar{X} = 3.17$, S.D. = 0.445) ข้อ 2 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.16 ($\bar{X} = 3.15$, S.D. = 0.466) และข้อ 1 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.11 ($\bar{X} = 3.11$, S.D. = 0.501)

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรโรงเรียนบุรีรัมย์พิทยาคมตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านความรับผิดชอบ

แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ด้านความรับผิดชอบ	จำนวนประชากร (N=142)			
	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล	อันดับ
2. ท่านตั้งใจที่จะปฏิบัติงานอย่างเต็ม ความรู้ความสามารถเพื่อให้บรรลุผล สำเร็จตามเป้าหมาย	3.21	0.530	ปานกลาง	1
3. ท่านอุทิศเวลาทำงานอย่างเต็มที่ เมื่อได้รับมอบหมายในการปฏิบัติงาน	3.17	0.461	ปานกลาง	2
4. ท่านได้รับมอบหมายให้ทำงาน ใหม่ๆ อยู่เสมอ	3.13	0.569	ปานกลาง	3
1. ท่านมีหน้าที่และความรับผิดชอบ กำหนดไว้อย่างชัดเจน	3.12	0.484	ปานกลาง	4
5. ท่านมีอิสระในการแสดงความคิด เห็นและข้อเสนอแนะต่อ ผู้บังคับบัญชาในการปฏิบัติงานใน หน้าที่	3.11	0.560	ปานกลาง	5
รวม	3.15	0.449	ปานกลาง	

จากตารางที่ 6 พบว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรโรงเรียนบุรีรัมย์พิทยาคมตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านสภาวะการทำงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.15 ($\bar{X} = 3.15$, S.D. = 0.418) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ ข้อ 2 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.21 ($\bar{X} = 3.21$, S.D. = 0.530) รองลงมาคือข้อ 3 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.17 ($\bar{X} = 3.17$, S.D. = 0.461) ข้อ 4 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.13 ($\bar{X} = 3.13$, S.D. = 0.569) ข้อ 1 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.12 ($\bar{X} = 3.12$, S.D. = 0.484) และข้อ 5 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.11 ($\bar{X} = 3.11$, S.D. = 0.560)

ตารางที่ 7 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรโรงเรียนบุรีรัมย์พิทยาคมตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านเงินเดือน

แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ด้านเงินเดือน	จำนวนประชากร (N=142)			
	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล	อันดับ
4. การเบิกจ่ายสวัสดิการอื่นๆ เช่น ค่ารักษาพยาบาล ค่าเล่าเรียนบุตร และค่าพาหนะ เป็นต้น มีความเพียงพอรวดเร็วและถูกต้องกับความเป็นจริงในปัจจุบัน	3.19	0.545	ปานกลาง	1
2. อัตราเงินเดือนหรือค่าจ้างมีความเหมาะสมกับความรู้ ความสามารถ	3.17	0.545	ปานกลาง	2
1. เงินเดือนที่ท่านได้รับมีความเหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบัน	3.13	0.569	ปานกลาง	3
5. ค่าตอบแทนที่ท่านได้รับมีความเหมาะสมกับปริมาณงานที่รับผิดชอบ	3.11	0.572	ปานกลาง	4
3. ค่าตอบแทนนอกเวลาปฏิบัติงานมีความเหมาะสม	3.09	0.618	ปานกลาง	5
รวม	3.14	0.510	ปานกลาง	

จากตารางที่ 7 พบว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรโรงเรียนบุรีรัมย์พิทยาคมตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านสภาวะการทำงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.14 ($\bar{X} = 3.14$, S.D. = 0.510) ข้อ 4 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.19 ($\bar{X} = 3.19$, S.D. = 0.545) รองลงมาคือข้อ 2 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.17 ($\bar{X} = 3.17$, S.D. = 0.545) ข้อ 1 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.13 ($\bar{X} = 3.13$, S.D. = 0.569) ข้อ 5 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.11 ($\bar{X} = 3.11$, S.D. = 0.572) และข้อ 3 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.09 ($\bar{X} = 3.09$, S.D. = 0.618)

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากการตอบแบบสอบถามแบบปลายเปิดที่เกี่ยวกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรโรงเรียนบุรีรัมย์พิทยาคมตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์

ตารางที่ 8 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ

แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากร	ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ	จำนวน	ร้อยละ
1. ด้านความสำเร็จของงาน	ควรพัฒนาทักษะการบริหารเวลา อย่างการตั้งเป้าหมายที่ชัดเจน และการวางแผนงานล่วงหน้า เพื่อให้สามารถทำงานได้ทันเวลาและทำให้มีคุณภาพ	10	14.2
2. ด้านลักษณะของงาน	ควรมีการประเมินผลการทำงานอย่างละเอียดและให้ข้อเสนอแนะในการพัฒนา	15	21.3
3. ด้านสภาวะการทำงาน	ควรมีการประชุมหรือการพูดคุยในกลุ่มอย่างสม่ำเสมอ เพื่อสามารถเพิ่มความสามารถในการทำงาน	7	9.94
4. ด้านความรับผิดชอบ	ควรฝึกการรับมือกับสถานการณ์ที่ยากลำบาก เพื่อหาทางออกที่เหมาะสมเมื่อเผชิญกับปัญหา	16	22.72
5. ด้านเงินเดือน	ควรมีการปรับเงินเดือนให้เหมาะสมกับภาระงานและความรับผิดชอบ	32	45.44
รวม		80	100

จากตาราง 8 พบว่า ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ ที่มีจำนวนมากที่สุดคือ ควรมีการปรับเงินเดือนให้เหมาะสมกับภาระงานและความรับผิดชอบ จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 45.44 ควรฝึกการรับมือกับสถานการณ์ที่ยากลำบากเพื่อหาทางออกที่เหมาะสมเมื่อเผชิญกับปัญหา จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 22.72 ควรมีการประเมินผลการทำงานอย่างละเอียดและให้ข้อเสนอแนะในการพัฒนา จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 21.3 ควรพัฒนาทักษะการบริหารเวลาอย่างการตั้งเป้าหมายที่ชัดเจนและการวางแผนงานล่วงหน้า เพื่อให้สามารถทำงานได้ทันเวลาและทำให้มีคุณภาพ จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 14.2 และน้อยที่สุดคือ ควรมีการประชุมหรือการพูดคุยในกลุ่มอย่างสม่ำเสมอในการทำงาน จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 9.94

วัตถุประสงค์ที่ 2 ข้อเสนอแนะที่เกี่ยวกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรโรงเรียนบุรีรัมย์พิทยาคม ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความเห็นสอดคล้องกัน โดยลำดับที่ 1 ด้านความสำเร็จของงาน ควรพัฒนาทักษะการบริหารเวลา อย่างการตั้งเป้าหมายที่ชัดเจน และการวางแผนงานล่วงหน้า เพื่อให้สามารถทำงานได้ทันเวลาและทำให้มีคุณภาพ ลำดับที่ 2 ด้านลักษณะของงาน ควรมีการประเมินผลการทำงานอย่างละเอียดและให้ข้อเสนอแนะในการพัฒนา ลำดับที่ 3 ด้านสภาวะการทำงาน ควรมีการประชุมหรือการพูดคุยในกลุ่มอย่างสม่ำเสมอ เพื่อสามารถเพิ่มความสามารถในการทำงาน ลำดับที่ 4 ด้านความรับผิดชอบ ควรฝึกการรับมือกับสถานการณ์ที่ยากลำบาก เพื่อหาทางออกที่เหมาะสมเมื่อเผชิญกับปัญหา ลำดับที่ 5 ด้านเงินเดือน ควรมีการปรับเงินเดือนให้เหมาะสมกับภาระงานและความรับผิดชอบ

บทสรุปผลการศึกษา

จากผลการวิเคราะห์ แรงจูงใจในการทำงานของบุคลากรโรงเรียนบุรีรัมย์พิทยาคม พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้น เพื่อศึกษาการปฏิบัติงานของบุคลากร ผู้บริหาร และบุคลากรโรงเรียนบุรีรัมย์พิทยาคม ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ในการทำงานด้าน ต่าง ๆ นั้น ควรพัฒนาทักษะการบริหารเวลา อย่างการตั้งเป้าหมายที่ชัดเจน ควรแบ่งงานออกเป็น ส่วน ๆ จัดอันดับความสำคัญที่ชัดเจน และควรมีการประชุมหรือพูดคุยในกลุ่มอย่างสม่ำเสมอ เพื่อเพิ่มความสามารถในการทำงาน

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า ระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรโรงเรียนบุรีรัมย์พิทยาคม อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ปัจจัยต่างๆ เช่น การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลหรือพฤติกรรมของผู้บริหารที่ช่วยเสริมสร้างแรงจูงใจ และประสิทธิผลในการปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ เปรมปักษ์ร์ เพชรจรัสศรี ภูษิตย์ วงษ์เล็ก ปฎิมา รุ่งเรือง และ จตุพร สังขวรรณ (2565) ได้ศึกษาเรื่อง แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรโรงเรียนอรรณพวิทย สอดคล้องกับการศึกษาของ ศศกร สร้อยศรี (2560, น.66-78) ได้ศึกษาเรื่อง แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนเตรียมบัณฑิต ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ อีร์สรล โกคินนิโซค โซภี วิวัฒน์ชาญกิจ และ ในตะวัน กำหอม (2567) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนในเครือข่ายสารสนเทศการปกครองที่ 8 อยู่ในระดับปานกลาง

ทั้งนี้ระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรโรงเรียนบุรีรัมย์พิทยาคม ด้านความสำเร็จของงาน พบว่า ความพึงพอใจในความสำเร็จในงานที่ได้รับ มอบหมายเชื่อมโยงกับแรงจูงใจในการทำงาน การสนับสนุนจากองค์กรและโอกาสก้าวหน้า ปัจจัย เหล่านี้ส่งผลต่อประสิทธิภาพและความมั่นคงของบุคลากร ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ กันยาภัทร ภัทรโสทธิ (2560) ได้ศึกษาเรื่อง แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนนวมินทราชูทิศ สตรีวิทยา 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับการศึกษาของ ธนพรรธ อนุเวช (2564) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการสร้างเสริมแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า ข้อเสนอแนะที่เกี่ยวกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรโรงเรียนบุรีรัมย์พิทยาคม อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ภาพรวมของบุคลากรแตกต่างกันในปัจจัยเรื่อง เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงานในหน่วยงานนี้ รายได้เฉลี่ย ซึ่งสอดคล้องกับ รัชนิดา ไสยรส และ สิทธิพร สุนทร (2561) ได้ศึกษาเรื่อง แรงจูงใจที่ส่งผลต่อสมรรถนะในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 สอดคล้องกับการศึกษาของ อัคราฐ หายธงชัย และ นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ (2563) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติหน้าที่ของครู กลุ่มโรงเรียนหนองหาน 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 อยู่ในระดับปานกลาง

ทั้งนี้ข้อเสนอแนะที่เกี่ยวกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรโรงเรียนบุรีรัมย์พิทยาคม ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะนโยบายที่เกี่ยวกับแรงจูงใจในการทำงานของบุคลากรโรงเรียนบุรีรัมย์พิทยาคม ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมเป็นรายด้าน ด้านความสำเร็จของงาน ควรเน้นการพัฒนาทักษะการบริหารเวลา อย่างการตั้งเป้าหมายที่ชัดเจน และการวางแผนงานล่วงหน้า เพื่อให้สามารถทำงานได้ทันเวลา และทำให้มีคุณภาพ ด้านลักษณะของงาน ควรจัดให้มีการประเมินผลการทำงานอย่างละเอียดและให้ข้อเสนอแนะในการพัฒนา ด้านสภาวะการทำงาน ควรมีการประชุมหรือพูดคุยในกลุ่มอย่างสม่ำเสมอ เพื่อสามารถเพิ่มความสามารถในการทำงาน ด้านความรับผิดชอบ ควรฝึกการรับมือสถานการณ์ที่ยากลำบาก เพื่อหาทางออกที่เหมาะสมเมื่อเผชิญกับปัญหา ด้านเงินเดือน ควรมีการปรับเงินเดือนให้เหมาะสมกับภาระงาน และความรับผิดชอบ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ปัทมา บุญนาค และ โสภณ เพ็ชรพวง (2566) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรมของผู้บริหารที่ส่งต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนในเครือข่ายสารสาสน์ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับการศึกษาของ กษมา สุวรรณรักษ์ และ ชวิศา พิศาลรัชรินทร์ (2563) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาแรงจูงใจของผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในการเรียนภาษาอังกฤษที่โรงเรียนกวดวิชา ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ บรรณสรณ์ นรดี (2563) ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาและแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในกลุ่มพัฒนาคุณภาพการศึกษาโคกเพชรดอกคำเม็ด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 ได้ศึกษาเรื่อง อยู่ในระดับปานกลาง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ควรออกแบบนโยบายที่สนับสนุนการสร้างระบบรางวัลที่เชื่อมโยงกับผลการปฏิบัติงาน ของบุคลากร เช่น การให้รางวัลตามความสำเร็จของงาน ทั้งในด้านเงินเดือนและสวัสดิการ
2. ควรส่งเสริมนโยบายที่สร้างสภาพแวดล้อมการทำงานที่เอื้อต่อการพัฒนาศักยภาพของ บุคลากร
3. ควรพัฒนานโยบายที่ส่งเสริมการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพระหว่างผู้บริหารและบุคลากร เช่น การรับฟังข้อเสนอแนะความคิดเห็นของบุคลากรในองค์กร

ข้อเสนอแนะของการนำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาปัจจัยด้านอื่น หรือตัวชี้วัดอื่น เช่น ตัวชี้วัดด้านนโยบายและการบริหาร การควบคุมดูแลงาน
2. พิจารณาเครื่องมือวิจัยที่ท่านสมัยมาช่วยในการเก็บข้อมูล เช่น การใช้แอปพลิเคชัน หรือ ระบบออนไลน์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการรวบรวมข้อมูล
3. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากร

เอกสารอ้างอิง

- กษมา สุวรรณรักษ์ , ชวิศา พิศาลรัชนีกร. (2563). การศึกษาแรงจูงใจของผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในการเรียนภาษาอังกฤษที่โรงเรียนกวดวิชา. วารสารสุทธิปริทัศน์, 34(2), 45–58. สืบค้นจาก <https://nida.ac.th/research/การศึกษาแรงจูงใจของผู้เรียน>
- กันยาภัทร ภัทรโสทธิ. (2560). แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียน นวมนิเทศศาสตร์ สตรีวิทยา 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 2. วารสาร ไตรศาสตร์, 3(2), หน้า 18–37. สืบค้น จาก <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/jts/article/view/278411>.
- จักรี ศรีจารุเมธีญาณ , สุรศักดิ์ อุดมเมืองเพีย. (2563). แรงจูงใจในการทำงาน : ทฤษฎีและการประยุกต์ใช้. วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยมหาสารคามวิทยาเขตอีสาน, 5(1), 426–433. <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/mcjou/article/view/240213/16426>
- ณัฐวุฒิ แสงสุวรรณ. (2561). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ของครูโรงเรียนในเครือข่ายสารสนเทศ การปกครองที่ 8. วารสารวิจัยและพัฒนาระบบสุขภาพ, 11(2), 45–56. สืบค้นจาก <https://so12.tci-thaijo.org/index.php/src/article/view/1312/1185>
- ธนพรธ อนุเวช. (2564). แนวทางในการปฏิบัติงานของครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ร้อยเอ็ด (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. <http://202.28.34.124/dspace/bitstream/123456789/1146/1/62010586021.pdf>
- ธีรสรณ์ โกคินนิธิโชค, โสภี วิวัฒน์ชาญกิจ, ในตะวัน กำหม่อม. (2567). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร สถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนในเครือข่ายสารสนเทศ การปกครองที่ 8. (บทความวิจัย). วารสารสังคมศึกษาศาสตร์ และวัฒนธรรม ปีที่ 5 ฉบับที่ 2 [กรกฎาคม-ธันวาคม 2567].
- บรรณสรณ์ นรดี (2563). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาและแรงจูงใจ ในการปฏิบัติงานของครูในกลุ่มพัฒนาคุณภาพการศึกษาโคกเพชรตองอำเภอดอนจาน สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3. วารสารนวัตกรรมการศึกษาและการวิจัย, 4(3), 305–317. สืบค้น จาก <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/jeir/article/view/247448>.
- บุญจิตราดุลย์, น. (2565). ภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติ หน้าที่ของครู กลุ่มโรงเรียนหนองหาน 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3. วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์, 7(1), 1–12. สืบค้นจาก <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/mcjou/article/view/254534/171850>
- บุญวัฒน์ คำชูราษฎร์. (2564). ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมทางการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา กับ แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ. วารสาร วิทยานิพนธ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, 1(1), 1–100. สืบค้นจาก https://tdc.thailis.or.th/tdc/browse.php?option=show&browse_type=title&titleid=63584

- บุญอักษร, ป., & เพชรพวง, โ. (2566). ภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรมของผู้บริหารที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนในเครือข่ายสารสนเทศ. วารสารวิชาการสถาบันเทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ, 9(2), 135–144. สืบค้นจาก <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/svittj/article/view/264531/182288>
- บุรินทร์พรวิทย์ พวนอยู่ , อนุชิต บุณพันธ์ , มัทนา วังถนอมศักดิ์. (2565). แรงจูงใจในการทำงานในยุคปกติพิมพ์. วารสารเทคโนโลยีมีเดียและการออกแบบ, 5(1), 145–146. สืบค้นจาก <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/tmd/article/download/259705/175672>
- ปัทมดา บุญนาค และโสภณ เพ็ชรพวง. (2566). ภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรมของผู้บริหารที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนในเครือข่ายสารสนเทศ. วารสารวิชาการสถาบันเทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ ปีที่ 9 ฉบับที่ 2 (2023): กรกฎาคม-ธันวาคม, 2566. หน้า 136-147. สืบค้นจาก <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/svittj/article/view/264531>.
- เปรมปภัสร เพชรจรัสศรี, ภูษิตย์ วงษ์เล็ก, ปฎิมา รุ่งเรือง, ตรีวิทย์ อัครศิริศิลป์, จตุพร สังขวรรณ. (2565). แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรโรงเรียนอรรถวิทย์. (บทความวิจัย). สถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทยในพระ ราชนูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี.
- พรวิทย์ จันทรศิริสิริ, ภาวดี มิสสัย, กวณัน เทตบุตร. (2563). การศึกษาความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ของผู้บริหารระดับต้น มหาวิทยาลัยราชภัฏ. วารสารมนุษยสังคมสาร (มสส.) ปีที่ 18 ฉบับที่ 1 (มกราคม – เมษายน 2563) : หน้า 51-67. สืบค้นจาก https://tdc.thailis.or.th/tdc/browse.php?option=show&browse_type=title&titleid=612376
- เพชรจรัสศรี, เปรมปภัสร, วงษ์เล็ก, ภูษิตย์, รุ่งเรือง, ปฎิมา, อัครศิริศิลป์, ตรีวิทย์, & สังขวรรณ, จตุพร. (2565). แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรโรงเรียนอรรถวิทย์. วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ สถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย, 28(1), 114–123. สืบค้นจาก <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/apheit-ss/article/view/255836>
- ภัทรโสทธิ, ก. (2567). แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนนวมินทราชูทิศ สตรีวิทยา 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี, 15(1), 45–60. สืบค้นจาก <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/jts/article/view/278411/187287>
- รัชนิดา ไสยรส และสิทธิพร สุนทร (2561). แรงจูงใจที่ส่งผลต่อสมรรถนะในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3. วารสารบัณฑิตศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย, 16(1), 31–40. สืบค้น จาก <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/mgsj/article/view/177132>.
- วัชรวิศ เจริญกุล. (2563). แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนบ้านยางสูง (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร, บัณฑิตวิทยาลัย). สืบค้นจาก <http://ithesis-ir.su.ac.th/dspace/bitstream/123456789/3257/1/59252340.pdf>

- ศศกร สร้อยศรี. (2560). แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนเตรียมบัณฑิต. วารสารวิชาการเซาธ์อีสท์บางกอก (สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์). 3(1). 66-78.
- ศิริพร สร้อยศรี , ดลฤดี เกิดสมุทร. (2562). แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนเตรียมบัณฑิต. วารสารวิชาการเซาธ์อีสท์บางกอก (สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์), 3(1), 66-78. สืบค้นจาก https://so05.tci-thaijo.org/index.php/SB_Journal/article/view/191602
- ศุภรัตน์ ถนอมแก้ว, กษราภรณ์ สุดตาพงศ์, ยุวดี ลีเป็น. (2559). กลยุทธ์การสร้างแรงจูงใจในแต่ละช่วงวัยของพนักงานในองค์กร. วารสารการจัดการสมัยใหม่ ปีที่ 14, ฉบับที่ 1 (ม.ค.-มิ.ย. 2559), หน้า 11-16. สืบค้นจาก https://tdc.thailis.or.th/tdc/browse.php?option=show&browse_type=title&titleid=503397
- สังข์ทอง, อ. (2564). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาและแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในกลุ่มพัฒนาคุณภาพการศึกษาโคกเพชรตองอำเภัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3. วารสารการวิจัยและนวัตกรรมการศึกษา, 6(1), 1-15. สืบค้นจาก <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/jeir/article/view/247448/167648>
- สุขแสง, ส., & สารนาท, ว. (2562). แรงจูงใจที่ส่งผลต่อสมรรถนะในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3. วารสารวิชาการบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 16(1), 1-12. สืบค้นจาก <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/mgsj/article/view/177132/126213>
- สุวัฒน์ จุลสุวรรณ, ศราวุฒิ สนใจ. (2562). โปรแกรมพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา. ปีที่ 30, ฉบับที่ 3 (ก.ย.-ธ.ค. 2562), หน้า 145-159. สืบค้นจาก https://tdc.thailis.or.th/tdc/browse.php?option=show&browse_type=title&titleid=537750
- อัศราวุธ หาญธงชัย และนพพงษ์ บุญจิตราดุลย์. (2563). ภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติหน้าที่ของครู กลุ่มโรงเรียนหนองหาน 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3. วารสารมจร อุบลปริทรรศน์. หน้า 37-50. สืบค้นจาก <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/mcjou/article/view/254534>.
- อุไรลักษณ์ ปุ่มเป้า. (2565). แรงจูงใจในการปฏิบัติงานที่ส่งผลต่อสมรรถนะในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอบลาปาก จังหวัดนครพนม (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร. สืบค้นจาก https://tdc.thailis.or.th/tdc/browse.php?option=show&browse_type=title&titleid=605935

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นเทศบาลตำบลสองชั้น อำเภอกระสัง จังหวัดบุรีรัมย์

Public participation in the development of Song Chan subdistrict municipality, Krasang District, Buriram Province

กฤษณรัตน์ วรรณสวัสดิ์¹, จิรัชยา พุทธา², ชลมาศ โคล³,
สุจิรา เรืองสุขสุด⁴ และ สากล พรหมสถิตย์⁵

Received : 3 July 2025

Revised : 15 July 2025

Accepted : 9 October 2025

บทคัดย่อ

บทความวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นเทศบาลตำบลสองชั้น อำเภอกระสัง จังหวัดบุรีรัมย์” นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นเทศบาลตำบลสองชั้น อำเภอกระสัง จังหวัดบุรีรัมย์ 2) เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นเทศบาลตำบลสองชั้น อำเภอกระสัง จังหวัดบุรีรัมย์ กลุ่มประชากร คือ ประชากรตำบลสองชั้น อำเภอกระสัง จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 12,224 คน รูปแบบการวิจัย เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นเป็นกรอบการวิจัยพื้นที่วิจัย คือ ในเขตเทศบาลตำบลสองชั้น อำเภอกระสัง จังหวัดบุรีรัมย์ กลุ่มตัวอย่าง 387 คนโดยใช้สูตรของ Taro Yamane เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน หรือ S.D. T-test F-test

ผลการวิจัยพบว่า 1) ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลสองชั้น อำเภอกระสัง จังหวัดบุรีรัมย์ ขาดการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ทำให้โครงการบางโครงการไม่ตอบสนองความต้องการของประชาชน 2) ประชาชนขาดความรู้/ทักษะและข้อมูลที่เข้าถึงได้ ประชาชนบางกลุ่มไม่มีความรู้เรื่องกระบวนการจัดทำแผนงบประมาณ หรือตัวชี้วัดผล จึงไม่สามารถมีส่วนร่วมเชิงสร้างสรรค์หรือตรวจสอบได้อย่างมีประสิทธิภาพ ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านประเมินผลมีค่าคะแนนอยู่ในระดับปานกลาง ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ อยู่ในระดับปานกลาง ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน อยู่ในระดับปานกลาง โดยการทดสอบสมมติฐาน พบว่าประชาชน ที่มีเพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา รายได้ที่แตกต่างกัน มีความเห็นกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ 0.5

¹ นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ Public Administration Student, Buriram Rajabhat University E-Mail : 650112801076@bru.ac.th

² นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ Public Administration Student, Buriram Rajabhat University E-Mail : 650112801078@bru.ac.th

³ นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ Public Administration Student, Buriram Rajabhat University E-Mail : 65011280080@bru.ac.th

⁴ นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ Public Administration Student, Buriram Rajabhat University E-Mail : 650112801104@bru.ac.th

⁵ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ Assistant Professor in Public Administration at Buriram Rajabhat University E-Mail : sakon.pt@bru.ac.th

คำสำคัญ : การมีส่วนร่วมของประชาชน, การพัฒนา, เทศบาลตำบลสองชั้น

ABSTRACT

This research article Title “People’s Participation in the Local Development of the Song Chan Sub-district Municipality, Krasang, Buriram Province” aims to study 1) the level of people’s participation in the local development of the Song Chan Sub-district Municipality, Krasang District, Buriram Province 2) Suggestions related to people’s participation in the local development of the two-layer municipality, Krasang District, Buriram Province, 12,224 people. The research model is quantitative research. use the concept of public participation in the local development as a research framework for the research area, namely in the Song Chan Sub-district Municipality, Krasang District, Buriram Province. a sample of 387 people using Taro Yamane’s formula. The research tool is a questionnaire. Data is analyzed by standard deviation T-test and F-test.

The results of the research found that 1) People in the municipality of Song Chan Sub-district, Krasang District, Buriram Province lack participation in setting policies for local development. As a result, some project do not meet the needs of the people. 2) people lack knowledge/skills and accessible information. Some groups of people do not have knowledge of the budget planning process or result indicators. Therefore, they cannot participate creatively or check effectively. The overall level of public participation is moderate. It was found that the highest average aspect is that the evaluation has a moderate. By the base test, it was found that people with gender, age, marital status, education level, and different income have opinions on people’s participation in local development. Statistically significant at the level of 0.5

Key word : Mechanisms of vote buying, Patterns of vote buying, Village

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ได้ให้ความสำคัญกับการกระจายอำนาจและมุ่งที่กระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมากยิ่งขึ้น โดยพิจารณาจากหมวด 4 หน้าที่ของชาวไทย,หมวด 5 ว่าด้วยนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ และหมวด 14 ว่าด้วยการปกครองส่วนท้องถิ่นไทยเป็นการกำหนดนโยบายและหลักการสำคัญของรัฐในการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และกำหนดทิศทางการให้ความสำคัญในการปกครองตนเองโดยให้เห็นได้จากมาตรา 78 รัฐต้องกระจายอำนาจให้แก่ท้องถิ่นพึ่งตนเองและตัดสินใจในกิจการท้องถิ่นได้เอง พัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น และสาธารณูปโภค สาธารณูปการ ตลอดจน

โครงสร้างพื้นฐาน สารสนเทศในท้องถิ่นให้ทั่วถึงและเท่าเทียมกันทั่วประเทศ และหมวด 14 การปกครองส่วนท้องถิ่นมาตรา 281 ภายใต้บังคับมาตรา 1 รัฐต้องให้ความสำคัญแก่ท้องถิ่นตามหลักแห่งการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น (กระทรวงมหาดไทย, 2565)

แผนพัฒนาท้องถิ่น ถือเป็นกรอบและแนวทางการดำเนินงานและการบริหารงานท้องถิ่นเพื่อแก้ปัญหา และความต้องการของประชาชนในพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีความสัมพันธ์สอดคล้องระหว่างแผนพัฒนาระดับมหภาค คือแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 แผนพัฒนาภาค แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด และแผนพัฒนาอำเภอ โดยเป็นการจัดทำโครงการพัฒนาสำหรับแต่ละปีงบประมาณ ซึ่งมีความต่อเนื่องและเป็นแผนก้าวหน้าครอบคลุมระยะห้าปี โดยไม่ต้องมีการทบทวนและปรับปรุง สามารถใช้แผนระยะห้าปีเป็นกรอบและแนวทางในการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้จนกว่าจะสิ้นสุดระยะเวลา 5 ปี แต่สามารถเพิ่มเติม/เปลี่ยนแปลง แผนพัฒนาท้องถิ่นได้ในแต่ละปีงบประมาณ และกรณีแผนพัฒนาท้องถิ่นมีระยะเวลาใช้บังคับ เหลืออยู่ไม่ถึง 180 วัน ห้ามมีการเพิ่มเติม/เปลี่ยนแปลง เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของปีงบประมาณถัดไปสำหรับใช้เป็นกรอบและแนวทางในการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (กระทรวงมหาดไทย , 2565)

เทศบาลตำบลสองชั้น อำเภอกระสัง จังหวัดบุรีรัมย์ มีพื้นที่รวมทั้งสิ้น ประมาณ 73,075 ตารางกิโลเมตร โดยมีเทศบาลตำบลสองชั้น จำนวน 17 หมู่บ้าน 3,106 ครัวเรือน มีประชากรทั้งสิ้น 12,224 คน แยกเป็นชาย 6,108 คน คิดเป็นร้อยละ 49.97% และแยกเป็นหญิง 6,116 คิดเป็นร้อยละ 50.03% ข้อมูล ณ วันที่ 21 สิงหาคม 2567 จากเทศบาลตำบลสองชั้น มีอำนาจหน้าที่ตามหลักที่กฎหมายกำหนด โดยทั่วไป อำนาจหน้าที่ของตำบลสองชั้น ประกอบด้วย การพัฒนาและส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชน โครงการพัฒนาคุณภาพชีวิต การส่งเสริมการศึกษา การส่งเสริมสุขภาพอนามัยและการสร้างงานสร้างรายได้ให้กับประชาชน การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เช่น การจัดการน้ำประปา การบำบัดน้ำเสีย การเก็บขยะ การจัดการระบบการขนส่งภายในพื้นที่การจัดการบริการสาธารณะให้กับประชาชนเป็นต้น เช่น การจัดการน้ำประปา การบำบัดน้ำเสีย การเก็บขยะ และการจัดระบบขนส่งภายในพื้นที่ เช่น การจัดทำโครงการครอบคลุมพื้นที่ 1 ตำบล จำนวน 17 หมู่บ้าน มีประชากรทั้งสิ้นในปี พ.ศ. 2567 จำนวนทั้งสิ้น 12,224 คน แยกเป็นชาย 6,108 คิดเป็นร้อยละ 49.97% และเป็นหญิง 6,116 คิดเป็นร้อยละ 50.03% จำนวนประชากรและความหนาแน่นประชากร

จากความเป็นมาและความสำคัญที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นตำบลสองชั้น อำเภอกระสัง จังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อศึกษาความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาการศึกษาในชุมชนความเป็นอยู่และการพัฒนาท้องถิ่นในพื้นที่เทศบาลตำบลสองชั้นหลายมิติ ทั้งในแง่ของการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ที่อาจนำไปสู่การมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิภาพและยั่งยืนในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นเทศบาลตำบลสองชั้น อำเภอกะสัง จังหวัดบุรีรัมย์
2. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นเทศบาลตำบลสองชั้น อำเภอกะสัง จังหวัดบุรีรัมย์

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

อติวัส ศิริพันธ์ (2563 : 14) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การมีส่วนร่วมหมายถึงการที่ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมคิดตัดสินใจและดำเนินการในการใช้ทรัพยากรด้านต่าง ๆ ขององค์กรให้เกิดประโยชน์และสนองตอบตรงต่อความต้องการของประชาชน

จุติพร มาเพิ่มผล (2566 : 9) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง กระบวนการที่ประชาชน หรือผู้มีส่วนได้เสียสมัครใจเข้ามาบอบาทหรือมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมหรือเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาในขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่งหรือในทุกขั้นตอน ตั้งแต่การมีส่วนร่วมในการเสนอประเด็นปัญหา ความต้องการ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล เพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาและการพัฒนา ที่ตรงกับความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง

สุพัตตรา นามวงศา (2565 : 10) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการริเริ่ม การตัดสินใจ การร่วมปฏิบัติ และรับผิดชอบต่างๆ อันจะมีผลกระทบถึงตัวประชาชนเอง โดยผู้เข้าร่วมอาจอยู่ในตำแหน่งผู้กระทำหรืออาจอยู่ในตำแหน่งผู้รับผลประโยชน์

สรุปแนวคิดการมีส่วนร่วมเน้นการเปิดโอกาสในประชาชนมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการดำเนินงาน ตั้งแต่การคิด ตัดสินใจ ลงมือทำและประเมินผล ตลอดจนมีส่วนร่วมในการริเริ่มและรับผิดชอบต่อกิจกรรมหรือการใช้ทรัพยากรต่างๆ ขององค์กร ทั้งนี้การมีส่วนร่วมดังกล่าวอาจเกิดขึ้นในขั้นตอนหนึ่งหรือทุกขั้นตอน โดยมีเป้าหมายเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด และตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริงเพื่อให้ผลลัพธ์ตอบสนองต่อความต้องการของสังคมและสร้างประโยชน์ร่วมกัน

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวข้องกับการพัฒนาท้องถิ่น

สุธาวิ กลิ่นอุบล (2562 : 29) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การพัฒนาท้องถิ่น/ชุมชนหมายถึงการสร้างความสำเร็จ ก้าวหน้า ให้แก่ชุมชน โดยให้ชุมชนนั้นๆช่วยกันในทุกกระบวนการตั้งแต่คิดทำวางแผนตามลำดับขั้นตอน มีการควบคุมติดตามการพัฒนาเพื่อให้การพัฒนาชุมชนมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนและความช่วยเหลือของรัฐบาลและองค์กรเอกชนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทิศทางที่ดีขึ้น เพื่อให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ซึ่งจะส่งผลไปถึงความเจริญก้าวหน้าและมั่นคงแก่ประเทศชาติต่อไป

วชิษฐ์พล กุลพรม (2560:18) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การพัฒนาท้องถิ่น คือ การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงพัฒนาให้ดีขึ้นกว่าที่เป็นอยู่เพื่อความก้าวหน้าของสิ่งที่เป็นอยู่ตามความต้องการของประชาชนภายในชุมชนหรือสังคม โดยใช้ทรัพยากรของชุมชนให้เกิดประโยชน์สูงสุดเกิดความคุ้มค่าเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของชุมชน สังคมที่ดีกว่าเดิม

ทัศนชัย ศิริวรรณ (2564 : 23) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การพัฒนาท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วมเป็นการพัฒนาด้วยการร่วมมือกันระหว่างรัฐหรือผู้พัฒนากับประชาชนผู้ถูกพัฒนาเป็นการวางแผนร่วมกัน

ณัฐพล แหลมทองกลาง (2566 : 10) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง กระบวนการกระทำที่ประชาชนสมัครใจเข้ามามีส่วนร่วมในการร่วมกันทำกิจกรรมหรือการพัฒนาเปลี่ยนแปลงไปตามทิศทางที่ต้องการประชาชนเข้ามาร่วมกิจกรรมกลุ่มในขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่งหรือทุกขั้นตอน โดยร่วมคิดหาแนวทางวิธีการในการดำเนินงาน ร่วมดำเนินการ ร่วมในการกำหนดการเปลี่ยนแปลงหรือการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ร่วมติดตามการดำเนินงานในกิจกรรมที่ทำร่วมกัน รวมทั้งรับประโยชน์จากกิจกรรมนั้น

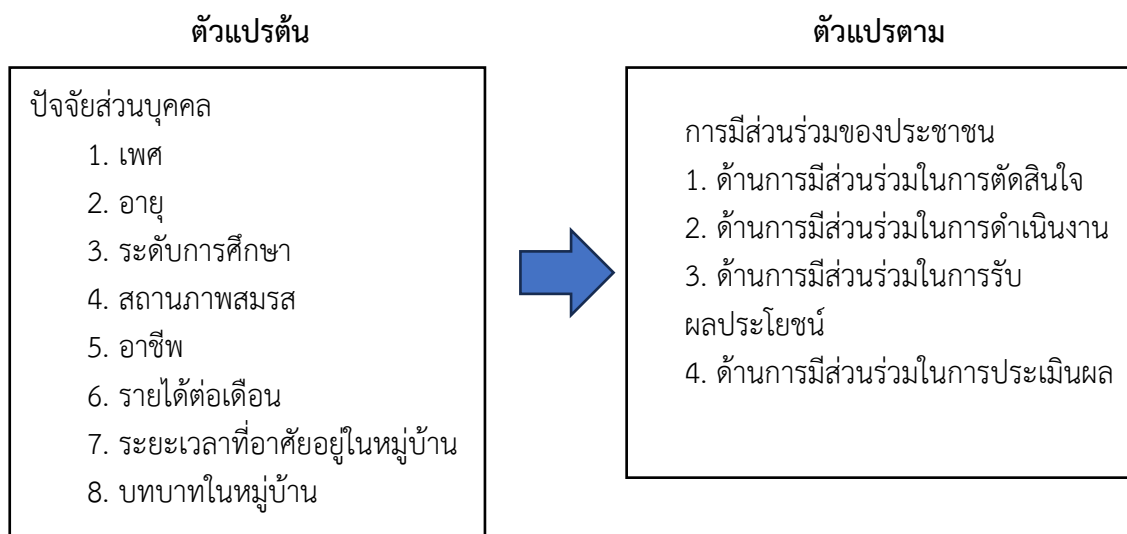
จุติพร มาเพิ่มผล (2566 : 9) ได้ให้ความหมายว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง กระบวนการที่มีประชาชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสมัครใจเข้ามามีบทบาทหรือมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมหรือเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาในขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่งหรือในทุกขั้นตอน ตั้งแต่การมีส่วนร่วมในการเสนอประเด็นปัญหาความต้องการ และการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล เพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาและการพัฒนา ที่ตรงกับความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง

สรุปแนวคิดการพัฒนาท้องถิ่นมุ่งเน้นการปรับปรุงคุณภาพชีวิตของประชาชนในระดับชุมชน โดยการส่งเสริมเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมให้มีความสมดุล การพัฒนาท้องถิ่นต้องคำนึงถึงความต้องการและศักยภาพของชุมชนเพื่อให้เกิดผลประโยชน์สูงสุด การมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจและดำเนินการเป็นสิ่งสำคัญในการทำให้การพัฒนาที่มีความยั่งยืน การพัฒนาไม่ควรมุ่งเน้นแค่การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ แต่ต้องคำนึงถึงการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสร้างเสริมความเข้มแข็งให้กับสังคม การพัฒนาในท้องถิ่นจึงต้องเป็นการร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคประชาชน และภาคเอกชน.

กรอบแนวคิด

ในการศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลตำบลสองชั้น อำเภอกระสัง จังหวัดบุรีรัมย์ ผู้ศึกษาได้วิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับปัจจัยต่าง ๆ เสนอเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยเป็นภาพ ดังนี้

รูปภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัยการศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลตำบลสองชั้น อำเภอกะสัง จังหวัดบุรีรัมย์

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนเทศบาลตำบลสองชั้น อำเภอกะสัง จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 12,224

2. กลุ่มตัวอย่าง ได้จากการสุ่มจากประชากร โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง 387 คน โดยใช้สูตรของ Taro Yamane วิธีการคำนวณ N คือ จำนวนประชากรทั้งสิ้น 12,224 คน 0.05 คือ ความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ ตัวอย่างเช่น

$$n = \frac{12,224}{1 + 12,224(0.05)^2}$$

$$1. (0.05)^2 = 0.0025$$

$$2. 12,224 * 0.0025 = 30.56$$

$$3. 1 + 30.56 = 31.56$$

$$4. \frac{12,224}{31.56} \approx 387.3$$

ดังนั้นกลุ่มตัวอย่างคือ 387 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า

4. วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่และร้อยละ ➡ ใช้บรรยายลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ค่าเฉลี่ย ➡ ใช้หาค่ากลางและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานหรือ S.D. ➡ ใช้ดูการกระจายของข้อมูล T-test ➡ ใช้เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของ 2 กลุ่ม F-test ➡ ใช้เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3 กลุ่มขึ้นไป

2. ตัวแปร

ตัวแปรต้น ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้าน บทบาทในหมู่บ้าน

ตัวแปรตาม ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

ผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นตำบลสองชั้น อำเภอกะสัง จังหวัดบุรีรัมย์ ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ดังนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนเทศบาลตำบลสองชั้น อำเภอกะสัง จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการวิจัย พบดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

สภาพทั่วไป	จำนวนประชากร (N=142)	
	จำนวน	ร้อยละ (%)
เพศ		
ชาย	174	45.0
หญิง	213	55.0
อายุ		
18 – 30 ปี	60	15.30
31 – 40 ปี	51	13.20
41 – 50 ปี	97	25.10
51 – 60 ปี	87	22.50
61 ปีขึ้นไป	92	23.80
สถานภาพสมรส		
โสด	206	53.20
สมรส	121	31.30
หม้าย	40	10.30
อยู่ร้าง	20	5.20
อาชีพ		
เกษตรกร	154	39.80
รับจ้างทั่วไป	90	23.30
ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย	73	18.90
พนักงานบริษัทเอกชน	20	5.20
ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ/พนักงานของหน่วยงานราชการ	15	3.90
นักเรียน/นักศึกษา	21	5.40
ว่างงาน	14	3.60
ระดับการศึกษา		
ระดับประถมศึกษาตอนต้น	98	25.40
ระดับประถมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า	88	22.70
ระดับศึกษามัธยมตอนต้น	55	14.20
ระดับศึกษามัธยมตอนปลาย	48	12.40
ระดับอนุปริญญา	15	3.90

สภาพทั่วไป	จำนวนประชากร (N=142)	
	จำนวน	จำนวน
ระดับปริญญาตรี	15	3.90
ไม่ได้ศึกษา	30	7.80
รายได้ต่อเดือน		
น้อยกว่า 10,000 บาท	258	66.70
10,001 – 15,000 บาท	69	17.80
15,001 – 25,000 บาท	33	8.50
25,001 – 35,000 บาท	19	4.90
35,000 บาทขึ้นไป	8	2.10
ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในหมู่บ้าน/ชุมชน/ปี		
1- - 10 ปี	30	7.80
11 – 20 ปี	99	25.60
21 – 30 ปี	96	24.90
31 – 40 ปี	48	12.40
41 – 50 ปี	48	12.40
51 – 60 ปี	32	8.30
61 – 70 ปี	33	8.50
บทบาทในหมู่บ้าน/ชุมชน		
กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน/สารวัตรกำนันและผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน	21	5.40
ประธานชุมชน/คณะกรรมการชุมชน	14	3.60
อสม./อพปร.	15	3.90
เจ้าหน้าที่เอกชน	20	5.20
เจ้าหน้าที่ของรัฐ	73	18.90
ประชาชนทั่วไป	154	39.80

จากตารางที่ 1 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม จำนวน 387 คน เมื่อจำแนกตามเพศปรากฏว่า เพศชาย จำนวน 213 คน คิดเป็นร้อยละ 55.0 ส่วนเพศหญิง จำนวน 174 คน คิดเป็นร้อยละ 45.0 เมื่อจำแนกตามช่วงอายุ พบว่า ช่วงอายุ 41-50 ปี มีจำนวนมากที่สุด จำนวน 97 คน คิดเป็นร้อยละ 25.10 รองลงมา คือ ช่วงอายุ 61 ปีขึ้นไป จำนวน 92 คน คิดเป็นร้อยละ 23.80 ช่วงอายุ 51-60 ปี จำนวน 87 คน คิดเป็นร้อยละ 22.50 ช่วงอายุ 18-30 ปี จำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 15.30 ช่วงอายุ 31-40 ปี จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 13.20

ตอนที่ 2 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลตำบลสองชั้น อำเภอกระสัง จังหวัดบุรีรัมย์ ตามแนวคิดการมีส่วนร่วมของ ประชาติ มณี, อติวิธ ศิริพันธ์, สุธาวี กลิ่นอุบล, จุติพร มาเพิ่มผล และณัฐพล แหลมทองกลาง

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นเทศบาลตำบลสองชั้น อำเภอกะสัง จังหวัดบุรีรัมย์

ข้อความ	ระดับการมีส่วนร่วม			
	$\bar{X}$	S.D.	ตัวแปร	อันดับ
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	3.20	0.645	ปานกลาง	1
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน	3.15	0.710	ปานกลาง	2
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	3.11	0.723	ปานกลาง	3
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	3.09	0.565	ปานกลาง	4
รวมเฉลี่ย	3.14	0.596	ปานกลาง	

จากตาราง 2 พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นเทศบาลตำบลสองชั้น อำเภอกะสัง จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 3.14$, S.D.= 0.596) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 3.20$, S.D.= 0.645) รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 3.15$, S.D.= 0.710) และด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 3.11$, S.D.= 0.723) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 3.09$, S.D. = 0.565) ตามลำดับ

ตอนที่ 3 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นเทศบาลตำบลสองชั้น อำเภอกะสัง จังหวัดบุรีรัมย์ ทดสอบสมมติฐาน (เปรียบเทียบ) จำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพสมรส อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้ และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้าน ผลการวิจัยแสดงผลในตอนที่ 3

ตาราง 3 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นเทศบาลตำบลสองชั้น อำเภอกะสัง จังหวัดบุรีรัมย์

ปัจจัยส่วนบุคคล	การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น			
	T-test	F-test	sig	ผลการทดสอบสมมติฐาน
เพศ	0.6741	-	0.412	ปฏิเสธสมมติฐาน
อายุ	-	11.18	< 0.01	ยอมรับสมมติฐาน
สถานภาพ	-	2.15	0.093	ปฏิเสธสมมติฐาน
อาชีพ	-	4.98	< 0.01	ยอมรับสมมติฐาน
ระดับการศึกษา	-	13.6	< 0.01	ยอมรับสมมติฐาน
รายได้	-	12.21	< 0.01	ยอมรับสมมติฐาน

จากตารางที่ 3 พบว่า แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับ การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาท้องถิ่น ตำบลสองชั้น อำเภอกะสัง จังหวัด บุรีรัมย์ จำแนกตามเพศ อายุ สถาน ระดับ อาชีพ รายได้ โดยภาพรวมพบว่าประชาชนที่มีสถานภาพ (Sig = 0.093) เพศ (0.412) ที่ไม่แตกต่างกันมีความคิดเห็นกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาท้องถิ่น ตำบลสองชั้น อำเภอกะสัง จังหวัดบุรีรัมย์ ไม่แตกต่างกัน ส่วนประชาชนที่มี อายุ (0.01) อาชีพ (0.01) ระดับการศึกษา (0.01) รายได้ (0.01) แตกต่างกัน มีความเห็นกับการ

มีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ตำบลสองชั้น อำเภอกะสัง จังหวัดบุรีรัมย์ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นเทศบาลตำบลสองชั้น อำเภอกะสัง จังหวัดบุรีรัมย์

ตอนที่ 4 วิเคราะห์ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะจากการตอบแบบสอบถามปลายเปิดที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลตำบลสองชั้น อำเภอกะสัง จังหวัดบุรีรัมย์

ตารางที่ 4 ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะจากการตอบแบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลตำบลสองชั้น อำเภอกะสัง จังหวัดบุรีรัมย์

ลำดับที่	ปัญหาและข้อเสนอแนะ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1	ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ต้องการจัดเวทีสาธารณะเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและเสนอแนะในการตัดสินใจต่างๆ และ การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลหรือออนไลน์ในการรับฟังความคิดเห็นและการลงคะแนนเสียงจากประชาชน	15	3.87
2	ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ต้องการตั้งคณะกรรมการที่ประกอบด้วยตัวแทนจากประชาชนในพื้นที่ เพื่อมีส่วนร่วมในการวางแผน	10	2.58
3	ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ให้ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนทำให้ประชาชนที่เกี่ยวข้องในกิจกรรมสามารถร่วมกันตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดสรร ผลประโยชน์จะทำให้เกิดความยั่งยืน	18	4.65
4	ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ให้มีการมีส่วนร่วมที่โปร่งใส ควรสร้างกลไกที่ชัดเจนและโปร่งใสในการให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกคนเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินผล	22	5.68
รวม		65	16.78

จากตาราง 4 พบว่า ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ ที่มีจำนวนมากที่สุดคือ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 3.87 รองลงมาคือ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 4.65 รองลงมาคือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 3.87 รองลงมาคือ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 2.58

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นตำบลสองชั้น อำเภอกะสัง จังหวัดบุรีรัมย์ ทั้ง 4 ด้าน ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล หลังจากการวิเคราะห์ข้อมูล สามารถนำมาอภิปรายตามวัตถุประสงค์การวิจัยได้ ดังนี้

พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนเทศบาลตำบลสองชั้น อำเภอกระสัง จังหวัดบุรีรัมย์ และเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นเทศบาลตำบลสองชั้น อำเภอกระสัง จังหวัดบุรีรัมย์ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ตำบลสองชั้น อำเภอกระสัง จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.14 ($\bar{X} = 3.14, S.D. = 0.596$) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะมีการเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน เนื่องจากประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดลำดับความสำคัญของปัญหาและความต้องการในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น มีส่วนร่วมเสนอโครงการเพื่อใช้ในการพัฒนาท้องถิ่น ได้เข้าร่วมประชุมเพื่อเสนอปัญหา/ความต้องการในการพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ญัฐพล แผลมทองกลาง (2566) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับ อติวิศ ศรีพันธ์ (2563) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นเทศบาลตำบลหลักหก อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี ซึ่งพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลตำบลหลักหก อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับ พระณัฐกฤต จະติ (2565) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนวัดวิเศษการ-วัดนิมทายกาวาส ซึ่งพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนวัดวิเศษการวัดนิมทายกาวาส โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับ สุธิมา เทพวงศ์ (2562) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลแหลมฟ้าผ่า อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับ วรรัชล สุขชาติ (2564) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของประชาชนเขตเทศบาลนครนครราชสีมา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับ หัสณัย เจนจบ (2564) ได้ศึกษาเรื่อง รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เขตอำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับ จุติพร มาเพิ่มผล (2566) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งควายกิน อำเภอแกลง จังหวัดระยอง โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับ ปาริชาติ มณี (2565) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลหนองตำลึง อำเภอพานทอง จังหวัดชลบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลตำบลสองชั้น อำเภอกระสัง จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.11 ($\bar{X} = 3.11, S.D. = 0.723$) ทั้งนี้เป็นเพราะว่า การสร้างกระบวนการตัดสินใจผ่านการประชุมประชาคมร่วมกันของคนในหมู่บ้าน ชุมชน หรือ ท้องถิ่นโดยพร้อมเพรียงกันนั้นเป็นไปได้ยาก จำเป็นต้องอาศัยกลุ่มของตัวแทนภาคประชาชนมาเข้าร่วมประชุมแทน ดังนั้น เมื่อดำเนินการเก็บข้อมูลในพื้นที่ก็จะมีทั้งกลุ่มที่เคยเข้าร่วมประชุมประชาคม และบางส่วนที่ไม่เคยเข้าร่วมประชุม สอดคล้องกับ พระธวัชชัย สอนิธิมโ (2561) พบว่า มีส่วนร่วมในด้านการตัดสินใจของประชาชนอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับวิชัยของ วรรัชล สุขชาติ (2564) พบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของประชาชนเขตเทศบาลนครนครราชสีมา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลตำบลสองชั้น อำเภอกระสัง จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.63 ($\bar{X} = 3.63, S.D. = 0.055$) ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ในการดำเนินงานหรือการปฏิบัติงานในกิจกรรมหรือโครงการ

ต่างๆ ของเทศบาลมักจะดำเนินงานโดยเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบงานนั้น ๆ ทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมค่อนข้างน้อย แต่ก็ยังมีประชาชนบางส่วนได้รับการคัดเลือกประชาชนให้เป็นตัวแทนของประชาคมในองค์กรจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น อันประกอบด้วย คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น และ คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ได้กำหนดให้ประชาชนที่ได้รับประชาชนที่ได้รับการคัดเลือกจากประชาคมได้เข้าร่วมประชุมของคณะกรรมการทั้งสองคณะ สอดคล้องกับพระอริยชัย สอนติธมโม (2561) พบว่า การคัดเลือกได้มีโอกาสเข้าร่วมในการดำเนินกิจกรรมหรือโครงการพัฒนาต่าง ๆ ที่เทศบาลได้ดำเนินการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระณัฐฤกฤต จะติ. (2565) พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนวัดวิเศษการวัดฉิมทายากาวาส โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลตำบลสองชั้น อำเภอกระสัง จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลตำบลสองชั้น อำเภอกระสัง จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.09 ($\bar{X} = 3.09$, S.D.= 0.565) ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ประชาชนมีส่วนร่วมกับเทศบาลจัดทำแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ประชาชนในพื้นที่มีการรับรู้ถึงการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ผ่านการได้รับบริการกิจการอันสาธารณประโยชน์ต่าง ๆ ของเทศบาล ไม่ว่าจะเป็นบริการด้านโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ถนน ไฟฟ้า ประปา หรือบริการสาธารณะต่าง ๆ อย่างเช่น บริการจำกัดขยะมูลฝอย งานทะเบียนราษฎรงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย รวมไปถึงการบริการด้านคุณภาพชีวิตที่ดี เช่น การช่วยเหลือสิ่งของอุปโภค และเบี่ยงชีพต่างๆ สอดคล้องกับกุสุมา เขียวเพกา (2560) พบว่า ซึ่งสอดคล้องกับ จุติพร มาเพิ่มผล (2566) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งควายกิน อำเภอแกลง จังหวัดระยอง โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลตำบลสองชั้น อำเภอกระสัง จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.20 ($\bar{X} = 3.20$, S.D. = 0.645) ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินกิจกรรมหรือโครงการพัฒนาต่าง ๆ หรือได้เข้าร่วมอยู่ในกระบวนการตรวจสอบคุณภาพงานบริการโครงสร้างพื้นฐาน สอดคล้องกับ ปิณฑทัต บุนขุดทด และคณะ (2562) พบว่า เทศบาลมีประสิทธิภาพในการสื่อสารหรือประชาสัมพันธ์ที่ดีเพื่อให้ประชาชนในพื้นที่ได้ทราบถึงความก้าวหน้าในการดำเนินการต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุธิมา เทพวงศ์ (2562) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลแหลมฟ้าผ่า อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

จากการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นเทศบาลตำบลสองชั้น อำเภอกระสัง จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลตำบลสองชั้น อำเภอกระสัง จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมเป็นรายด้าน ดังนี้

ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เทศบาลตำบลสองชั้น อำเภอกระสัง จังหวัดบุรีรัมย์ ควรเน้นการจัดเวทีสาธารณะเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและเสนอแนะในการตัดสินใจต่างๆ และการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลหรือออนไลน์ในการรับฟังความคิดเห็นและการลงคะแนนเสียงจากประชาชน

ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน เทศบาลตำบลสองชั้น อำเภอกระสัง จังหวัดบุรีรัมย์ ควรเน้นการตั้งคณะกรรมการที่ประกอบด้วยตัวแทนจากประชาชนในพื้นที่ เพื่อมีส่วนร่วมในการวางแผน

ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ เทศบาลตำบลสองชั้น อำเภอกะสัง จังหวัดบุรีรัมย์ ควรเน้นการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนทำให้ประชาชนที่เกี่ยวข้องในกิจกรรมสามารถร่วมกันตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดสรรผลประโยชน์จะทำให้เกิดความยั่งยืน

ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล เทศบาลตำบลสองชั้น อำเภอกะสัง จังหวัดบุรีรัมย์ ควรเน้นให้มีการมีส่วนร่วมที่โปร่งใส ควรสร้างกลไกที่ชัดเจนและโปร่งใสในการให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกคนเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินผล

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะของการนำวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลสองชั้น พบว่ามีปัจจัยหลายประการที่ส่งผลต่อระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ไม่ว่าจะเป็นปัจจัยด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม การศึกษา และการบริหารงานของภาครัฐ ดังนั้น เพื่อให้การมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น เทศบาลตำบลสองชั้นควรพิจารณาข้อเสนอแนะต่อไปนี้

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1. เทศบาลตำบลสองชั้น อำเภอกะสัง จังหวัดบุรีรัมย์ ควรให้ประชาชน มีส่วนร่วมเข้าประชุมเพื่อเสนอปัญหาและกำหนดแนวทางพัฒนาเพื่อแก้ไขปัญหาของเทศบาล
2. เทศบาลตำบลสองชั้น อำเภอกะสัง จังหวัดบุรีรัมย์ ควรมีการเปิดโอกาสให้กับประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนและติดตาม ตรวจสอบการดำเนินงาน โครงการ/กิจกรรมต่าง ๆ ของเทศบาลเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่เพิ่มขึ้น
3. เทศบาลตำบลสองชั้น อำเภอกะสัง จังหวัดบุรีรัมย์ ควรมีการเพิ่มคณะกรรมการตรวจสอบผลงานงบประมาณที่มาจากภาคประชาชนเพื่อเพิ่มบทบาทการมีส่วนร่วมของ ประชาชนให้ครบทุกด้าน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับประชาชนต่อไป

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ด้านการรับรู้ของประชาชน ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นมากที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ของเทศบาลตำบลสองชั้น อำเภอกะสัง จังหวัดบุรีรัมย์ ควรให้ความสำคัญในเรื่องของความรู้ความเข้าใจของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น และควรให้ความสำคัญกับปัญหาความต้องการของประชาชน
2. ด้านการสื่อสารและประชาสัมพันธ์ ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ดังนั้นควรให้ความสำคัญในเรื่องของการสื่อสารและประชาสัมพันธ์ โดยการเพิ่มช่องทางติดต่อสื่อสารเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจให้ประชาชน

ข้อเสนอแนะของการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรจัดเวทีสาธารณะหรือวงพูดคุยกันในชุมชน เพื่อให้ประชาชนได้เสนอความคิดเห็นต่อผลวิจัย และร่วมคิดว่าควรนำไปปรับใช้อย่างไรให้เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่

ควรศึกษาหลายพื้นที่มากขึ้น เช่น เทศบาล อบต. ในจังหวัดหรือภูมิภาคอื่นๆ เพื่อเปรียบเทียบระดับหรือรูปแบบการมีส่วนร่วมระหว่างพื้นที่ในเมือง พื้นที่ชนบท หรือพื้นที่ที่มีภูมิหลังทางวัฒนธรรมต่างกัน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงมหาดไทย. (2565). การปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: สำนัก/สังกัดที่ออกเอกสาร. สืบค้นจาก <http://www.moi.go.th/...>
- กุสุมา เขียวเพกา. (2560). การมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในองค์การ บริหารส่วนตำบล ร่อนทอง อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา รัฐศาสตร์ ภาควิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- จินตวิทย์ เกษมสุข. (2561). แนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อพัฒนาชุมชนที่ยั่งยืน. วารสารวิทยาการวิจัย, (สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม)
- จุติพร มาเพิ่มผล. (2566). ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การ บริหารส่วนตำบลทุ่งควายกิน อำเภอกาหลง จังหวัดระยอง (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา). เข้าถึง. สืบค้น 14 มีนาคม 2568, จาก https://digital_collect.lib.buu.ac.th/dcms/files/62930026.pdf
- ณัฐพล แผลมทองกลาง. (2566). ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติดเขตอำเภอกะเปอร์วิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม).
- ทัศนชัย ศิริวรรณ. (2564). การพัฒนาดัชนีชี้วัดความสำเร็จอย่างยั่งยืนของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนชีวิตวิถีตำบล น้ำเกียน อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดน่าน (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยแม่โจ้). สืบค้น 14 มีนาคม 2568, จาก http://mdc.library.mju.ac.th/thesis/2564/thatchai_siriwan/fulltext.pdf
- ปาริชาติ มณี. (2565). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาล ตำบลตำลึง อำเภอบาง พะนัง จังหวัดชลบุรี. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา). <https://ir.buu.ac.th/dspace/bitstream/1513/701/1/63910026.pdf>
- ปณณทัต บณขุนทด และคณะ. (2562). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน ตำบลอิ สาน อำเภอมะนัง จังหวัดบุรีรัมย์. วารสารบัณฑิตศึกษามหาจุฬาลงกรณ์. 6(2), 190-211.
- พระณัฐกฤต จະติ. (2565). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนวัดพิเศษการ-วัดฉิมทายาวส (วิทยานิพนธ์,ปริญญาโทบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยสยาม).
- พระธวัชชัย สอนิตมโม (วรรณนาวัน). (2561). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนในเขตเทศบาล เมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว. (รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย).
- วรรณชล สุขขตตะ. (2564). การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของประชาชนเขตเทศบาลนคร นครราชสีมา. (วิทยานิพนธ์,ปริญญาโทบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์).
- วชิษฐ์พล กุลพรม. (2560) การพัฒนากระบวนการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งตามหลักพุทธธรรมของเทศบาล ตำบลต้นธง อำเภอมะนัง จังหวัดลำพูน. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ ลำพูน:ลำพูน. สืบค้น 14 มีนาคม 2568, จาก <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/NBJ/article/view/253021>

- สุธาวี กลิ่นอุบล. (2562). การศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อความสำเร็จในการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง บ้านหัวเขาจีน ตำบลห้วยยางโพน อำเภอกุดข้าวปุ้น จังหวัดราชบุรี. มหาวิทยาลัยศิลปากร.สืบค้น 14 มีนาคม 2568, จาก <http://ithesis-ir.su.ac.th/dspace/handle/123456789/2696>
- สุธิดา เทพวงศ์.(2562). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของ องค์ ก า ร บ ริ ห า ร ส่วนตำบลแหลมฟ้าผ่า อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ.(วิทยานิพนธ์,ปริญญา มหาวิทยาลัยบูรพา).
- สุพัตรา ยอดสุรางค์. (2562). แนวคิดว่าด้วยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน. วารสารสหวิทยาการวิจัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์, 11(1), 45-60.
- สุพัตรา นามวงศา. (2565). ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลสะโน อำเภอสำโรงท่าบ จังหวัดสุรินทร์. (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม).
- หัตถ์นัย เจนจบ. (2564). รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เขตอำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี. ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- อดิวิศ ศิริพันธ์. (2563). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นเทศบาลตำบลหลักหก อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี. (วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรังสิต). สืบค้น 14 มีนาคม 2568, จาก <https://rsuir-library.rsu.ac.th/handle/123456789/664>

JGSI

Journal of Governance and Social Innovation

วิทยาลัยกฎหมายและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
College of Law and Government Sisaket Rajabhat University

ชั้น 2 อาคารเฉลิมพระเกียรติ 50 พรรษามหาวชิราลงกรณ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
319 ถนนไทยพันทา หมู่ 8 ตำบลโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ 33000

โทรศัพท์ 09 3123 3696 แฟกซ์ 0 4564 3607

Email: journal.clg.sskru@gmail.com

